DZIŚ DODATKI

Data wpisywania przychodów i kosztów do księgi podatkowej

Świadczenia na dzieci rozpoczynające lub kontynuujące naukę

GAZETA PODATKOWA

UKAZUJE SIĘ W PONIEDZIAŁKI I CZWARTKI

Nr 71 (2363)

3 września 2026 r.

8,50 zł (w tym 8% VAT)

gazetapodatkowa.pl

Wydawnictwo Podatkowe GOFIN sp. z o.o.

Indeks 350656 ISSN 1731-9447

Ryczałtowcy z niższym limitem i nową stawką podatku

Resort finansów w najnowszym projekcie nowelizacji ustaw o podatku dochodowym (druk nr UD458 z wykazu RCL) w zakresie dotyczącym osób fizycznych – oprócz modyfikacji skali podatkowej – przygotował również zmiany dla podatników opłacających tzw. ryczałt ewidencjonowany. W przeciwieństwie jednak do korzystających ze skali podatkowej dla ryczałtowców są to zmiany ograniczające.

Obecnie limit przychodów warunkujący możliwość korzystania z opodatkowania ryczałtem wynosi 2 mln euro i w tej wysokości obowiązuje on od 2021 r. Jednak ta forma opodatkowania z założenia miała służyć drobnym przedsiębiorcom, tymczasem – jak wynika ze statystyk resortu finansów, do których odniósł się on w uzasadnieniu omawianego projektu – w grupie tej coraz częściej zdarzają się podatnicy, którzy osiągają przychody ponad 100 mln zł. I to właśnie koniecznością powrotu do pierwotnych założeń stosowania ryczałtu ewidencjonowanego projektodawca uzasadnia drastyczne obniżenie limitu przychodów warunkującego możliwość wyboru tej formy opodatkowania i proponuje od 2027 r. powrót do kwoty sprzed 2021 r. wynoszącej 250 tys. euro.

Resort podkreśla także, że przychody opłacane w ten sposób nie są uwzględniane przy rozliczaniu daniny solidarnościowej, a ponadto ta forma opodatkowania daje dodatkowe korzyści podatnikom ją opłacającym z uwagi na preferencyjną wysokość naliczanej z tytułu tej aktywności składki zdrowotnej (powyżej 300 tys. zł przychodu podstawa obliczenia składki wynosi 180% przeciętnego wynagrodzenia). Gdyby przedsiębiorcy o bardzo wysokich przychodach rozliczali się na zasadach ogólnych, płaciliby wyższe składki zdrowotne oraz daninę solidarnościową. Tymczasem w opinii MF ponoszą oni mniejsze obciążenia podatkowo-składkowe niż pracownicy z o wiele niższymi przychodami.

W projekcie zaproponowano także wprowadzenie nowej stawki ryczałtu dla nadwyżki przychodów osiągniętych w trakcie roku ponad 300 tys. euro. Jest to rozwiązanie rewolucyjne z uwagi na to, że do tej pory i obecnie przedsiębiorca, który w trakcie roku przekracza limit przychodów warunkujących wybór ryczałtu ewidencjonowanego, niezależnie od wielkości osiągniętych przychodów, do końca roku podatkowego korzysta z tej uproszczonej formy opodatkowania na dotychczasowych zasadach. To oznacza, że opodatkowuje osiągnięte przychody stawkami właściwymi dla rodzaju prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

Projektowane przepisy zakładają zatem zmianę dotychczasowych rozwiązań polegającą na stosowaniu wyższej 17% stawki ryczałtu do nadwyżki przychodów osiągniętych w trakcie roku ponad 300 tys. euro. Zdaniem projektodawcy ustalenie limitu dla 17% stawki ryczałtu na tym poziomie, zamiast na poziomie limitu przychodów warunkujących prawo do ryczałtu (tj. 250 tys. euro) pozwoli podatnikom na bezpieczne planowanie rozmiarów swojej działalności, bez obawy ponoszenia zwiększonych obciążeń finansowych.

A.C.

Wypłata dla zwolnionego pracownika bez składek ZUS

Jeśli świadczenie wypłacone pracownikowi jest ściśle związane z zakończeniem jego pracy na etacie, pracodawca nie powinien mu go wliczać do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ani ubezpieczenie zdrowotne. Tak stwierdził Oddział ZUS w Lublinie w interpretacji z dnia 24 lipca 2026 r., znak DI/200000/43/2004/2026.

Przedsiębiorca, który wystąpił o wydanie interpretacji, postanowił zlikwidować jedno stanowisko pracy i zlecić wykonywanie czynności przez podmiot zewnętrzny. W związku z tym odbył rozmowę z pracownikiem zatrudnionym na tym stanowisku dotyczącą możliwych sposobów zakończenia stosunku pracy, tj. poprzez rozwiązanie umowy o pracę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia lub na mocy porozumienia stron po uzgodnieniu warunków zakończenia umowy. Pracownik zdecydował się na rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron. Strony uzgodniły, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpi z dniem podpisania porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę oraz że pracownik otrzyma od pracodawcy świadczenie mające związek ze zwolnieniem z pracy w wysokości 5-miesięcznej pensji pracownika, ekwiwalent za niewykorzystany urlop oraz inne świadczenia, jeżeli ich wypłata jest przewidziana przez obowiązujące przepisy prawa pracy. Zdaniem przedsiębiorcy świadczenie w wysokości 5-miesięcznego wynagrodzenia pracownika nie podlega oskładkowaniu.

ZUS zgodził się ze stanowiskiem przedsiębiorcy. Dla pracownika podstawy wymiaru składek społecznych (ani zdrowotnej) nie stanowią m.in. odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Wynika to z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MPiPS w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Zwolnienie to nie dotyczy wyłącznie odpraw czy odszkodowań przysługujących na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących. Ma też zastosowanie do indywidualnych porozumień zawieranych – tak jak w rozpatrywanej sytuacji – ze zwalnianymi pracownikami, o ile wypłacone świadczenie pozostaje w bezpośrednim związku z faktem rozwiązania stosunku pracy i nie jest uzależnione od spełnienia określonych dodatkowych warunków.

D.W.

ISSN 1731-9447 36

Na koniec września trzeba udzielić zaległego urlopu

Celem urlopu wypoczynkowego jest regeneracja sił psychofizycznych pracownika, dlatego powinien on być udzielany na bieżąco. Sytuacje przesunięcia niewykorzystanego urlopu na następny rok nie należą jednak do rzadkości. Granicznym terminem udzielenia urlopu za dany rok jest 30 września roku następnego (art. 168 K.p.). Przy czym regulacji tej nie stosuje się do urlopu na żądanie.

Termin na udzielenie zaległego urlopu dotyczy nie tylko kodeksowego urlopu wypoczynkowego, ale również urlopów przysługujących na mocy przepisów odrębnych, np. urlopu dodatkowego z tytułu niepełnosprawności. Należy podkreślić, że art. 168 K.p. wyznaczający termin udzielenia zaległego urlopu posługuje się sformułowaniem „należy pracownikowi udzielić urlopu". Pracodawca nie naruszy więc przepisu, jeżeli zaległego urlopu za dany rok udzieli nawet w ostatnim dniu września następnego roku.

Nieudzielenie urlopu wypoczynkowego w wymaganych ustawowo terminach jest wykroczeniem przeciwko prawom pracownika. Odpowiedzialność wykroczeniową z tego tytułu ponosi wyłącznie pracodawca, bez względu na przyczynę powstania urlopowych zaległości. Na uchylenie tej odpowiedzialności nie wpływa nawet brak konstruktywnej współpracy ze strony pracownika w zakresie ustalenia terminu wykorzystania zaległego urlopu czy fakt, że pracodawca ma stosunkowo mało instrumentów prawnych pozwalających na jego jednostronne udzielenie. Kodeks pracy pozwala bowiem na narzucenie pracownikowi obowiązku wykorzystania urlopu wypoczynkowego tylko w okresie wypowiedzenia. Niemniej trzeba też odnotować wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn. akt I PK 124/05, w którym Sąd ten orzekł, że pracodawca może wysłać pracownika na zaległy urlop, nawet gdy ten nie wyraża na to zgody (na to orzeczenie powołał się Główny Inspektorat Pracy w piśmie z dnia 14 lipca 2017 r., udostępnionym naszemu Wydawnictwu). Wobec zbliżającego się powoli terminu na udzielenie zaległego urlopu pracodawca powinien więc sprawdzić stan urlopów zaległych, a następnie wyegzekwować ich wykorzystanie przez pracowników.

A.B.

DARMOWA APLIKACJA dla Księgowych

ASYSTENT GOFIN

- ✓ Sygnały dnia
- ✓ Terminarz
- ✓ Po godzinach
- ✓ Aktualności
- ✓ Forum

i wiele innych

Aplikacja z bezpośrednim dostępem z pulpitu komputera

asystent.gofin.pl

PORADY EKSPERTÓW

Rozliczenie w pdof osobówki wykupionej z leasingu operacyjnego str. 4

Import towarów a możliwość odliczenia VAT str. 6

Zaliczenie zwrotu VAT na sporną zaległość podatkową str. 10

ARTYKUŁY TEMATYCZNE

Prawo pracy w praktyce

Delegacja zagraniczna odbyta samochodem służbowym str. 7

Rozliczając zagraniczną podróż służbową odbytą samochodem służbowym, pracodawcy muszą pamiętać o kilku podstawowych zasadach pozwalających na prawidłowe ustalenie świadczeń przysługujących z tego tytułu. Błędy w tym zakresie będą wymagały od pracodawcy późniejszych korekt. Mogą też go narazić na zastrzeżenia ze strony inspektorów PIP.

Składki ZUS

Rozliczanie w ZUS zlecenia wykonywanego na rzecz pracodawcy str. 8

Dla celów ubezpieczeń w ZUS pracownikiem jest nie tylko osoba zatrudniona na etacie. Za pracownika uważa się bowiem także osobę, która ma zawartą umowę zlecenia z innym podmiotem, ale wykonuje ją na rzecz własnego pracodawcy. W takim przypadku rozliczaniem składek ubezpieczeniowych od wynagrodzenia wypłacanego ze zlecenia i opłacaniem ich do ZUS zajmuje się pracodawca.

WAŻNE TERMINY

7.09.2026 r. (poniedziałek)
mija termin:

- przekazania do ZUS dokumentów rozliczeniowych oraz wpłaty składek ZUS za sierpień 2026 r. – jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe
- złożenia deklaracji VAT-14 o należnych kwotach podatku VAT w przypadku wewnątrzwspólnotowego nabycia paliw silnikowych za sierpień 2026 r.
- wpłaty:
  - podatku dochodowego w formie karty podatkowej za sierpień 2026 r.
  - zryczałtowanego podatku dochodowego pobranego w sierpniu 2026 r. od należności wypłaconych zagranicznej osobie prawnej z tytułów wymienionych w art. 7b ust. 1 pkt 3–6 (tu: wypłaconych na rzecz podmiotu mającego siedzibę lub zarząd na terytorium lub w kraju stosującym szkodliwą konkurencję podatkową), art. 21 ust. 1 i art. 22 ust. 1 ustawy o pdop
  - zryczałtowanego podatku dochodowego pobranego w sierpniu 2026 r. od dochodów z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, a podatnikom przekazania informacji CIT-7
  - przez spółkę przejmującą zryczałtowanego podatku od dochodu, o którym mowa w art. 7b ust. 1 pkt 1 lit. m) tiret pierwsze ustawy o pdop powstałego w sierpniu 2026 r.

10.09.2026 r. (czwartek)
mija termin

- złożenia zgłoszenia INTRASTAT za sierpień 2026 r.

15.09.2026 r. (wtorek)
mija termin

- przekazania do ZUS dokumentów rozliczeniowych oraz wpłaty składek ZUS za sierpień 2026 r. – płatnicy składek posiadający osobowość prawną

Więcej terminów w serwisie terminy.gofin.pl.

BIEŻĄCE
ZAWSZE POD RĘKĄ

Świadczenie rehabilitacyjne

Wskaźnik waloryzacji podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przyjętej do obliczenia świadczenia rehabilitacyjnego w IV kwartale 2026 r. wyniesie **100,4%**.
(Mon. Pol. z 2026 r. poz. 858)

W NASTĘPNYM NUMERZE DODATKI

Ustalanie świadczeń płacowych w przepisach zakładowych

* * *

Dotacje na OZE i termomodernizację

Projekt ustawy budżetowej na rok 2027

Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 28 sierpnia 2026 r. przyjęła wstępny projekt ustawy budżetowej na rok 2027.

Przewiduje się, że:
– dochody budżetu państwa wyniosą 695 mld zł.
– wydatki powinny ukształtować się na poziomie 977,6 mld zł.
– deficyt budżetu państwa ma wynieść 282,6 mld zł.

W przyszłym roku rząd będzie kontynuował programy i świadczenia, które mają szczególne znaczenie dla gospodarstw domowych, w tym: Rodzina 800+, 13. i 14. emerytura, świadczenie wspierające dla osób z niepełnosprawnościami, Aktywny rodzic, in vitro. Uwzględniono również finansowanie renty wdowiej. Od 1 stycznia 2027 r. wymiar renty wdowiej wzrośnie z 15% do 25% drugiego świadczenia. Rząd zabezpieczył także środki na waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych.

Ponadto w 2027 r. zmiany w skali podatkowej PIT zakładają funkcjonowanie 3 progów podatkowych. Proponuje się, że pierwszy próg zostanie podniesiony do 130 tys. zł, przy zachowaniu stawki podatkowej 12%. Wprowadzona zostanie nowa, pośrednia stawka 24% dla dochodów od 130 tys. zł do 150 tys. zł. Trzecia, najwyższa stawka 32% będzie dotyczyć dochodów powyżej 150 tys. zł. Natomiast podatek CIT zostanie podniesiony z 19% do 22% dla firm osiągających roczne przychody przekraczające 50 mln euro, czyli 200 mln zł oraz dla podatkowych grup kapitałowych.

Reforma zakłada również podwyższenie do 5% stawki daniny solidarnościowej, która dotyczy dochodów przekraczających 1 mln zł. Planowane jest także ograniczenie limitu przychodów, który uprawnia do opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych – z 2 mln euro do 250 tys. euro.

Szykują się zmiany w ulgach w podatku dochodowym

W wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów resort finansów zamieścił założenia nowelizacji wszystkich trzech ustaw o podatku dochodowym, nadając przyszłemu projektowi numer UD461. Planowany termin przyjęcia projektu zmian został wyznaczony na III–IV kwartał 2026 r. Dotyczą one zmian w ulgach funkcjonujących w podatku dochodowym.

Z ministerialnych propozycji wynika, że projekt będzie przewidywał przedłużenie okresu obowiązywania tzw. ulgi na robotyzację. Będzie ona obowiązywała kolejnych 10 lat podatkowych. Jednocześnie resort planuje pozostawienie odliczenia z tytułu tej ulgi na aktualnie obowiązującym poziomie. Z założeń wynika, że zostaną również doprecyzowane przepisy dotyczące ulgi, które obecnie budzą wątpliwości interpretacyjne, w tym w szczególności w odniesieniu do pojęcia kosztu kwalifikowanego.

Z kolei ulga na ekspansję ma zostać uchylona. Przypomnijmy, że ulga ta, wprowadzona z początkiem 2022 r. jako element pakietu preferencji podatkowych w związku z problemami firm wywołanymi pandemią COVID-19, miała stanowić zachętę do zwiększania konkurencyjności polskich przedsiębiorców poprzez wejście na nowe rynki lub rozszerzenie oferty produktowej. Jednak z uwagi na to, że doświadczenia z prawie pięcioletniego okresu funkcjonowania ulgi na ekspansję wskazują, iż preferencja ta nie zapewniła skutecznej realizacji założonych celów, resort finansów planuje ją zlikwidować.

Omawiane założenia przewidują również likwidację ulgi na internet z zachowaniem rocznych praw nabytych dla osób, które po raz pierwszy skorzystały z tego odliczenia w rozliczeniu podatku pdof lub ryczałtu ewidencjonowanego za rok poprzedzający rok wejścia w życie nowelizacji.

Jedyną ulgą, której limit ma być zwiększony zgodnie z proponowanymi założeniami do projektu, jest ulga dla honorowych krwiodawców.

Ministerstwo Finansów wyjaśnia

Wymogi formalne faktury za energię elektryczną

Zdarza się, że sprzedawcy energii elektrycznej wystawiają faktury, nie uwzględniając akcyzy w podstawie opodatkowania VAT. Jeden z dziennikarzy zadał Ministerstwu Finansów pytanie o poprawność wystawienia takich faktur w świetle przepisów ustawy o VAT.

Ministerstwo Finansów w odpowiedzi udzielonej w dniu 25 sierpnia 2026 r. na zapytanie dziennikarza (ID 706419), zamieszczonej na stronie eureka.mf.gov.pl, wyjaśniło, że faktura dokumentująca sprzedaż energii elektrycznej powinna spełniać wymogi określone w przepisach ustawy o VAT, w szczególności w art. 106e ust. 1. Przepis ten wymienia obowiązkowe elementy, które w szczególności powinna zawierać faktura.

Jak zaznaczyło MF, faktura za energię elektryczną podlega tym samym ogólnym wymogom formalnym, które obowiązują przy wystawianiu faktur, z uwzględnieniem specyfiki rozliczenia zużycia energii wynikającej z umowy zawartej z odbiorcą. Zgodnie z art. 29a ust. 6 ustawy o VAT podstawa opodatkowania obejmuje podatki, cła, opłaty i inne należności o podobnym charakterze (z wyjątkiem kwoty podatku) oraz koszty dodatkowe, takie jak prowizje, koszty opakowania, transportu i ubezpieczenia, pobierane przez dokonującego dostawy lub usługodawcę od nabywcy lub usługobiorcy.

W związku z tym podatek akcyzowy powinien być uwzględniony w podstawie opodatkowania VAT z tytułu dostawy energii elektrycznej, tj. w cenie netto. Z przepisów o VAT nie wynika natomiast obowiązek wyszczególnienia go z kwoty netto. Ponadto, w świetle art. 10 ust. 12 ustawy o podatku akcyzowym, na żądanie nabywcy podatnik akcyzy wykazuje w fakturze lub oświadczeniu załączanym do faktury kwotę akcyzy zawartą w cenie wyrobów akcyzowych wykazanych w tej fakturze.

Na koniec MF zaznaczyło, że w kwestiach wątpliwych podatnicy mają możliwość zwrócenia się do Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, w tym z wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej.

KONIECZNIE PRZECZYTAJ O ZMIANACH W PRZEPISACH!

1 października 2026 r.

Określenie terminu w sprawach podatkowych

Terminy podatkowe mogą kończyć się po upływie określonej liczby dni, miesięcy lub lat. Jeżeli ostatni dzień terminu wypada w sobotę, niedzielę lub święto będące dniem ustawowo wolnym od pracy, przesuwa się on na pierwszy dzień roboczy. Zasada przesunięcia terminu upływającego w dniu wolnym od pracy będzie dotyczyła tylko terminów do wykonania czynności. Przepisy wprowadzające taką zmianę wejdą w życie 1 października 2026 r.

Więcej w GP nr 68 z br., str. 10.

Zmiany w zakresie opodatkowania mieszkań i domów

Do Sejmu trafił poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2848 wraz z autopoprawką). Zawiera on zmiany w zakresie zasad opodatkowania podatkiem od nieruchomości budynków mieszkalnych jednorodzinnych i lokali mieszkalnych.

Obecnie podatek od nieruchomości od budynków mieszkalnych lub ich części naliczany jest z zastosowaniem stawki ustalanej za 1 m^2 powierzchni użytkowej. Natomiast projekt przewiduje, że podstawą opodatkowania nieruchomości mieszkalnych będzie ich wartość. W tym celu wyodrębnione zostaną następujące przedmioty opodatkowania:
– budynek mieszkalny jednorodzinny,
– lokal mieszkalny,
– budynek mieszkalny wielorodzinny.

Stawka podatku od budynku mieszkalnego jednorodzinnego, budynku mieszkalnego wielorodzinnego i lokalu mieszkalnego ma wynosić:
1) 0,02% wartości dla budynku mieszkalnego jednorodzinnego, budynku mieszkalnego wielorodzinnego i lokalu mieszkalnego, który jest pierwszym albo drugim budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym, budynkiem mieszkalnym wielorodzinnym lub lokalem mieszkalnym nabytym przez podatnika,
2) w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego, budynku mieszkalnego wielorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego trzeci albo kolejny budynek mieszkalny jednorodzinny, budynek mieszkalny wielorodzinny lub lokal mieszkalny nabyty przez podatnika:
a) 0,5% wartości w pierwszym roku od dnia wejścia w życie przepisów wprowadzających podatek od wartości nieruchomości,
b) w każdym kolejnym roku stawka podatku ulegnie zwiększeniu o 0,2 punktu procentowego do maksymalnie 1,5% wartości.

Rada gminy w drodze uchwały będzie mogła zmniejszyć lub zwiększyć podstawę opodatkowania budynków mieszkalnych jednorodzinnych, budynków mieszkalnych wielorodzinnych lub lokali mieszkalnych na terenie gminy lub jej części poprzez ustalenie współczynników korygujących w zakresie od 0,2 do 2 podstawy opodatkowania, w tym ze względu na:
– rok budowy,
– lokalizację,
– powierzchnię działki,
– powierzchnię budynku,
– inne cechy wpływające na zmniejszenie lub zwiększenie wartości przedmiotu opodatkowania albo sposób użytkowania nieruchomości pożądany przez wspólnotę samorządową, w szczególności wysoka efektywność energetyczna czy posiadane obiekty zbiorowej ochrony.

Przy ustalaniu liczby budynków mieszkalnych jednorodzinnych, budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz lokali mieszkalnych nie będzie uwzględniany udział we współwłasności takiego budynku lub lokalu, jeżeli udział ten został nabyty w drodze dziedziczenia lub udział podatnika we współwłasności tego budynku lub lokalu jest mniejszy niż 1/2.

Zmianie nie ulegną zasady opodatkowania podatkiem od nieruchomości powierzchni mieszkalnych wykorzystywanych na działalność gospodarczą. Te nieruchomości nadal mają być objęte stawką za 1 m^2 użytkowanej powierzchni mieszkalnej.

Projektowane zmiany miałyby wejść w życie z dniem 1 czerwca 2027 r.

Wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy

Do 15 października 2026 r. producenci rolni mogą składać wnioski o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy w danym roku. Jak informuje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na swojej stronie www.gov.pl/web/rolnictwo, do tego celu służy aplikacja suszowa. Wniosek może złożyć każdy producent rolny, który ma profil zaufany i złożył wniosek o przyznanie płatności (w rozumieniu przepisów o płatnościach, w ramach systemów wsparcia bezpośredniego) w roku, w którym wystąpiła susza. Zmian we wniosku można dokonywać wielokrotnie, uzupełniając dane o kolejne straty w uprawach, dopóki nie zostanie on podpisany profilem zaufanym. Wówczas rozpoczyna się proces generowania protokołu oszacowania strat w gospodarstwie rolnym. Co ważne, posiadając kilka gospodarstw, dla każdego z nich składa się odrębny wniosek. Szacowanie strat w obecnym roku odbywa się bez udziału komisji gminnych. Szkody rozliczane są na podstawie wniosku rolnika, danych z Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa oraz Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

ODPOWIADAMY NA PYTANIA

Nabycie maszyny

Nasza spółka z o.o. na potrzeby realizacji zlecenia zakupiła używaną maszynę produkcyjną, którą po zakończeniu tego zlecenia zamierzamy sprzedać. Planujemy używać jej przez kilka miesięcy. Czy powinna ona zostać zaliczona do środków trwałych?

Jeśli spółka zakupioną maszynę zamierza używać krócej niż rok, to nie spełnia ona warunków do zakwalifikowania do środków trwałych. W świetle art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości przez środki trwałe rozumie się m.in. rzeczowe aktywa trwałe o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Aby dany składnik majątku mógł zostać uznany za środek trwały, musi spełniać wszystkie te wymogi jednocześnie.

W przypadku spółki zakupiona maszyna ma być wykorzystywana w działalności przez okres krótszy niż rok od dnia jej oddania do używania i następnie odsprzedana. Zatem w opisanym przypadku nie są spełnione wszystkie warunki do uznania jej za środek trwały. W księgach jej wartość powinna zostać zaliczona bezpośrednio do kosztów i ujęta na koncie 40-1 „Zużycie materiałów i energii" i/lub na koncie w zespole 5.

Wsparcie z KFS

Korzystamy z dofinansowania udzielonego w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Czy starosta może zlecić kontrolę wydatkowania środków?

TAK. Możliwość taką przewiduje art. 132 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia. Na mocy tego przepisu starosta może przeprowadzać kontrolę w zakresie przestrzegania postanowień zawartej umowy o dofinansowanie kształcenia ustawicznego. Podczas czynności kontrolnych sprawdzeniu podlega m.in. prawidłowość wydatkowania środków, wywiązywania się ze zobowiązań czy procedura dokumentowania wykorzystania pomocy oraz jej rozliczenia.

Opieka nad 17-latkiem

Mój 17-letni syn po wypadku na rowerze trafił do szpitala. Ma tam spędzić kilka dni, ale po wypisie będzie wymagał opieki. Zaproponowałem, że to ja zajmę się synem. Czy fakt, iż po rozwodzie z jego matką, który miał miejsce kilka lat temu, nie mieszkamy razem, może być przeszkodą w uzyskaniu przeze mnie prawa do zasiłku opiekuńczego?

NIE, jeśli w okresie sprawowania opieki Czytelnik będzie prowadził wspólne gospodarstwo domowe z chorym synem, ze względu na wiek (powyżej 14 lat) uznawanym za innego niż dziecko chorego członka rodziny. Bez znaczenia tu jest, czy na co dzień mieszkają oni razem.

Tak wynika z art. 32 ust. 2 ustawy zasiłkowej, z uwzględnieniem stanowiska ZUS zawartego w komentarzu do tej ustawy, dostępnym na stronie www.zus.pl.

Ministerstwo Finansów wyjaśnia

Import usług a oznaczenie dokumentu w JPK_VAT

Zgodnie z obowiązującymi od lutego 2026 r. przepisami dotyczącymi stosowania dodatkowych oznaczeń w pliku JPK_VAT podatnicy zobowiązani są korzystać w strukturze ewidencji w zakresie podatku należnego, jak i naliczonego dla JPK_VAT m.in. z oznaczeń:

– BFK, które stosuje się do faktury elektronicznej oraz faktury w postaci papierowej, które zostały wystawione przez podatnika poza KSeF,

– DI, które stosuje się do wszelkich innych dowodów, które nie są fakturą ustrukturyzowaną, elektroniczną lub papierową.

Ministerstwo Finansów udostępniło na swojej stronie ksef.podatki.gov.pl zestawienie przypadków stosowania znaczników w JPK_VAT w części ewidencyjnej. Wynikało z niego, że w części ewidencyjnej dotyczącej sprzedaży należy stosować wymienione wcześniej oznaczenia, przy czym oznaczenie:

1) BFK trzeba stosować do faktur ujętych w ewidencji sprzedaży wystawionych m.in.:

– przy WNT oraz imporcie usług,

– przy imporcie towarów rozliczanym zgodnie z art. 33a ustawy o VAT,

– dla dostawy towarów, dla których podatnikiem jest nabywca zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o VAT,

2) DI odnosi się do dowodu innego niż faktura, w szczególności m.in. do zapisów dotyczących:

– WNT oraz importu usług dokumentowanych dowodem innym niż faktura (oznaczanych w JPK znacznikiem WEW),

– importu towarów rozliczanego zgodnie z art. 33a ustawy o VAT,

– dostawy towarów, dla których podatnikiem jest nabywca zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o VAT.

Natomiast w części ewidencyjnej pliku JPK_VAT dotyczącej zakupów należy stosować oznaczenie:

1) BFK m.in. do ujętych w ewidencji zakupu faktur wystawionych:

– przy WNT oraz imporcie usług,

– przy imporcie towarów (w tym imporcie towarów rozliczanym zgodnie z art. 33a ustawy o VAT),

– dla dostawy towarów, dla których podatnikiem jest nabywca zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o VAT,

2) DI m.in. do zapisów dotyczących:

– WNT oraz importu usług, dokumentowanych dowodem innym niż faktura (oznaczanych w JPK znacznikiem WEW),

– importu towarów (w tym importu towarów rozliczanego zgodnie z art. 33a ustawy o VAT),

– dostawy towarów, dla których podatnikiem jest nabywca zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o VAT.

Zdaniem naszego Wydawnictwa pojawiała się jednak wątpliwość, jakie znaczniki należy stosować w pliku JPK_VAT w przypadku importu towarów. Podatek VAT z tytułu importu towarów jest bowiem obliczany i wykazywany w zgłoszeniu celnym albo w rozliczeniu zamknięcia, a rozliczenia i zapisy w ewidencji dokonywane są na podstawie dokumentów celnych. Czy zatem w takim przypadku polski podatnik, rozliczając import towarów, po stronie podatku należnego (jeśli rozlicza podatek VAT zgodnie z art. 33a ustawy o VAT), jak i naliczonego powinien stosować znacznik DI, nawet w sytuacji, gdy posiada fakturę wystawioną przez kontrahenta zagranicznego, ale niespełniającą definicji faktury na podstawie polskich przepisów o VAT?

Już w kwietniu 2026 r. nasze Wydawnictwo zwróciło się do Ministerstwa Finansów z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Ministerstwo Finansów w odpowiedzi udzielonej nam w dniu 26 sierpnia 2026 r. poinformowało, że została opublikowana aktualizacja materiału objaśniającego stosowanie znaczników w plikach JPK_VAT, udostępniona na stronach Ministerstwa Finansów.

Zgodnie ze zaktualizowaną tabelą – dla zapisów w JPK_VAT dotyczących importu towarów (w tym z art. 33a ustawy o VAT) należy stosować znacznik DI (zarówno dla zapisów po stronie podatku należnego, jak i naliczonego).

Aleksandra Węgielska

Kontrakt menedżerski bez dofinansowania z PFRON

Pracodawca, który zatrudnia osobę niepełnosprawną wyłącznie na podstawie kontraktu menedżerskiego, nie może otrzymać miesięcznego dofinansowania do jej wynagrodzenia wypłaconego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Tak wynika z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 maja 2026 r., sygn. akt I GSK 1298/25.

Sprawa dotyczyła spółki, która zatrudniła pracownika z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności w oparciu o kontrakt menedżerski i pobierała z PFRON miesięczne dofinansowanie do jego wynagrodzenia. Ponadto okazało się, że osoba ta nie została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i nie odprowadzono za nią składek ZUS za okresy, kiedy wypłacono środki finansowe w postaci dofinansowania. Prezes Zarządu PFRON wydał decyzję w przedmiocie zwrotu wypłaconego dofinansowania do wynagrodzeń tego pracownika niepełnosprawnego. Spółka wniosła skargę do Sądu, wskazując m.in., że pracownik wystąpił o rozwiązanie kontraktu menedżerskiego, wobec czego można uznać, że świadczył pracę w oparciu o umowę o pracę. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 stycznia 2025 r., sygn. akt V SA/Wa 1720/24, oddalił skargę, uznając brak podstaw do przyznania dofinansowania i brak naruszenia przepisów postępowania oraz prawa materialnego. Spółka wniosła skargę kasacyjną od wyroku WSA, zaskarżając go w całości.

NSA uznał, że zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego są niezasadne. Odwołał się do przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Z art. 26a ust. 1 tej ustawy wynika, że pracodawcy zatrudniającemu niepełnosprawnego pracownika przysługuje ze środków PFRON miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia tego pracownika, o ile został on ujęty w ewidencji zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Dalej art. 26a ust. 1a[2] tej ustawy stanowi, że kwota miesięcznych należnych składek, o których mowa w art. 2 pkt 4a ustawy, opłaconych z uchybieniem terminu, nie może przekroczyć wysokości 2% składek należnych za dany miesiąc.

Pracownikiem, na którego przysługuje dofinansowanie, jest osoba zatrudniona zgodnie z przepisami prawa pracy. Na mocy art. 2 Kodeksu pracy pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Dofinansowanie nie przysługuje na osoby, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne (o dzieło, umowa zlecenia). Kontrakt menedżerski jest, co do zasady, umową cywilnoprawną, nawet jeżeli w praktyce menedżer wykonuje pracę podobną do pracy na etacie.

Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że nie przedstawiono wiarygodnych dowodów na zatrudnienie osoby niepełnosprawnej na podstawie umowy o pracę ani na opłacenie składek ZUS. Za taki dowód nie można bowiem uznać pisma, z którego wynika, że osoba ta wystąpiła do spółki o rozwiązanie kontraktu menedżerskiego. Wniosek tego rodzaju w żaden sposób nie stanowi podstawy do uznania, że doszło do nawiązania stosunku pracy w oparciu o umowę o pracę. Jeśli chodzi o kwestię nieopłacenia składek przez spółkę, to zostało to jednoznacznie rozstrzygnięte na podstawie dokumentacji z ZUS.

Kinga Romas

AUTOPROMOCJA

HITOWE NOWOŚCI 2027

AI Gofin
Inteligentny asystent dla Księgowych

Narzędzie oparte na sztucznej inteligencji, które generuje odpowiedzi w oparciu o wielką, sprawdzoną bazę wiedzy GOFIN.

ai.gofin.pl

WEBINARY Gofin
Profesjonalne webinary ekspertów Gofinu

Praktyczne webinary online z zakresu podatków, rachunkowości i prawa pracy dla księgowych oraz specjalistów finansowo-kadrowych.

webinary.gofin.pl

LEX Gofin
Pakiet Prawny
9-modułowa baza prawa i wiedzy

Kompleksowy dostęp do przepisów prawnych, interpretacji, orzecznictwa **w jednym miejscu**.

lex.gofin.pl

PODATEK DOCHODOWY

Limit ulgi a podatek pracującego seniora

Jedna z naszych pracownic, która ukończyła 60 lat w grudniu 2025 r., nie przeszła na emeryturę, tylko pracuje nadal i od stycznia 2026 r. korzysta z tzw. ulgi dla pracujących seniorów. W październiku br. osoba ta otrzyma nagrodę jubileuszową, skutkiem czego jej przychody w tym samym miesiącu przekroczą limit ulgi, tj. 85.528 zł. Czy w opisanej sytuacji takiej osobie przysługuje prawo do złożenia pracodawcy wniosku o niepobieranie zaliczek na pdof (wypłata za dany miesiąc następuje w ostatnim dniu roboczym tego miesiąca), jeżeli jej dochody za 2026 r., które będą podlegały opodatkowaniu podatkiem dochodowym według skali podatkowej, nie przekroczą 30.000 zł?

Zwolnienie przedmiotowe z podatku dochodowego od osób fizycznych, nazywane ulgą dla pracujących seniorów lub zerowym PIT dla seniora, ustawodawca zapisał w art. 21 ust. 1 pkt 154 ustawy o pdof (Dz. U. z 2026 r. poz. 592 ze zm.). Z przepisu tego wynika, że w jego zakresie mieszczą się m.in. przychody ze stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy oraz z umów zlecenia, o których mowa w art. 13 pkt 8 ustawy o pdof, otrzymane przez podatnika po ukończeniu 60. roku życia w przypadku kobiety i 65. roku życia w przypadku mężczyzny – do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85.528 zł. Podatnik uzyskujący przychody ze wskazanych źródeł i spełniający ustawowe kryteria wiekowe może z tej preferencji podatkowej korzystać pod warunkiem, że z tytułu uzyskania tych przychodów podlega ubezpieczeniom społecznym w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz pomimo nabycia uprawnienia – nie otrzymuje świadczeń emerytalno-rentowych wymienionych w tym przepisie, w tym m.in. emerytury lub renty rodzinnej, o których mowa w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zakład pracy zatrudniający osobę uprawnioną do analizowanej preferencji jako płatnik pdof stosuje ją, jeżeli podatnik złoży mu na piśmie lub w inny przyjęty u danego płatnika sposób oświadczenie, że spełnia warunki do jej stosowania. Co istotne, senior może to oświadczenie złożyć w dowolnym momencie roku podatkowego. Oświadczenie to senior składa pod rygorem odpowiedzialności karnej. Z art. 31a ust. 8 ustawy o pdof wynika natomiast, że płatnik przy poborze zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych uwzględnia omawiane zwolnienie, stosując je do należności podatnika najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym oświadczenie to otrzymał. Oświadczenie to dotyczy również kolejnych lat podatkowych.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Kalkulatory różnych form wynagrodzeń dostępne w serwisie *kalkulatory.gofin.pl*

Jeżeli łączne przychody pracownika-seniora uzyskane przez niego od początku roku podatkowego przekroczą w danym miesiącu limit tego zwolnienia, tj. 85.528 zł, to obowiązujące w tym zakresie przepisy wskazują, że zasadniczo już w tym samym miesiącu pracodawca jako płatnik pdof od nadwyżki ponad ten limit powinien obliczyć i pobrać zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych. Niemniej pracownik, który wyczerpał limit omawianej ulgi, uprawniony jest do złożenia płatnikowi wniosku o niepobieranie zaliczek na podatek dochodowy w danym roku podatkowym. Z opcji tej może skorzystać, jeżeli przewiduje, że uzyskane przez niego dochody podlegające opodatkowaniu według skali podatkowej nie przekroczą w roku podatkowym kwoty 30.000 zł. Gdyby się jednak zdarzyło, że podatnik taki osiągnie u tego płatnika dochody podlegające opodatkowaniu według skali podatkowej w kwocie przekraczającej w roku podatkowym kwotę 30.000 zł, to wówczas płatnik oblicza zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych bez pomniejszania ich o kwotę zmniejszającą podatek, co wynika z art. 31c ustawy o pdof.

Zatem w analizowanej sytuacji pracownica-seniorka, której przychody przekroczą w październiku br. limit ulgi dla seniorów, będzie miała możliwość złożenia wniosku o niepobieranie zaliczek, skoro przewiduje, że uzyskane przez nią w 2026 r. dochody podlegające opodatkowaniu według skali podatkowej (czyli odpowiadające nadwyżce ponad limit 85.528 zł) nie przekroczą 30.000 zł.

Agata Cieśla

Stawka podatku przy zaliczce na podatek dochodowy od należności członka zarządu

Członek zarządu spółki z o.o. jest polskim rezydentem podatkowym. Swoją funkcję pełni od maja 2026 r. na podstawie aktu powołania i z tego tytułu otrzymuje co miesiąc wynagrodzenie (jest ono wypłacane za dany miesiąc do końca tego samego miesiąca). Na początku października 2026 r. dochód z tego tytułu przekroczy u tej osoby 120.000 zł. Czy w tej sytuacji spółka jako płatnik podatku dochodowego od osób fizycznych powinna pobrać na koniec października br. podatek według 32% stawki pdof od przysługującej tej osobie należności?

Spółka z o.o. będąca płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych w stosunku do opisanych w pytaniu należności, wywiązując się ze swoich płatniczych obowiązków, nie może arbitralnie podjąć decyzji o zmianie stawki podatku dochodowego obliczanego przez nią i pobieranego od należności członka zarządu pełniącego swoją funkcję na podstawie aktu powołania. Wyłącznie podatnik będący członkiem jej zarządu może zdecydować o jej zmianie, składając wniosek o zastosowanie do wypłacanych mu (stawianych do dyspozycji) należności wyższej stawki podatkowej. Dopiero dysponując nim, spółka będzie miała obowiązek jego uwzględnienia przy obliczaniu zaliczki na pdof od przysługującego wnioskodawcy wynagrodzenia.

Dla wynagrodzeń otrzymywanych przez członków zarządu wykonujących powierzone im czynności na podstawie aktu powołania źródłem przychodów jest działalność wykonywana osobiście, o której mowa w art. 13 pkt 7 ustawy o pdof. W ramach tego źródła rozliczane są bowiem przychody otrzymywane przez osoby, niezależnie od sposobu ich powoływania, należące do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji lub innych organów stanowiących osób prawnych.

Od wartości przychodów uzyskiwanych przez członków zarządu spółka będąca płatnikiem pdof powinna zasadniczo pobierać zaliczki na podatek dochodowy zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o pdof. Wyjątkiem są tu okoliczności wskazane w art. 30 ust. 1 pkt 5a ustawy o pdof, gdzie tego rodzaju przychody są opodatkowane ryczałtowo – nie dotyczą one jednak analizowanej sytuacji.

Zaliczkę na pdof od przychodu z tytułu pełnienia z powołania funkcji członka zarządu płatnik zobowiązany jest pobierać w wysokości 12% tego przychodu pomniejszonego o koszty jego uzyskania, wynoszące 250 zł miesięcznie. W art. 41a ustawy o pdof przewidziano jednak, że płatnik zyskuje możliwość pobierania zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych od przychodów z tytułu pełnienia funkcji członka zarządu według wyższej, 32% stawki podatku, jeżeli podatnik złoży mu w tym zakresie wniosek.

Stąd wyłącznie wtedy, gdy spółka otrzyma od członka zarządu wniosek o pobór zaliczki na pdof według wyższej stawki, obowiązana będzie go respektować i począwszy od pierwszej zaliczki po jego otrzymaniu obliczać zaliczkę na pdof według stawki 32%.

A.C.

Rozliczenie w pdof osobówki wykupionej z leasingu operacyjnego

W swojej jednoosobowej działalności gospodarczej korzystam z opodatkowania podatkiem liniowym. W prowadzeniu tej działalności od ponad 2 lat wykorzystuję samochód osobowy użytkowany na podstawie umowy leasingu operacyjnego. Obecnie zbliża się termin jej zakończenia i zamierzam skorzystać z przysługującej mi opcji wykupu. Nie wprowadzę jednak tego pojazdu do majątku firmy i użytkować go będę wyłącznie do celów prywatnych, ponieważ na potrzeby firmowe mam zamiar zawrzeć umowę leasingu operacyjnego na nowy samochód. Biorę pod uwagę w niedługim czasie sprzedaż albo darowiznę samochodu wykupionego z leasingu. W jaki sposób w podatku dochodowym powinienem rozliczyć każde z tych zdarzeń?

Przepis art. 14 ust. 2 pkt 19 ustawy o pdof wskazuje wprost, że do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej zalicza się przychody z odpłatnego zbycia składników będących rzeczami ruchomymi, wykorzystywanych m.in. na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, o których mowa w art. 23b ust. 1 ustawy o pdof, czyli będących przedmiotami umów leasingu operacyjnego. Przychód podatkowy ze sprzedaży takich poleasingowych składników majątkowych, w tym samochodów osobowych, powstaje wyłącznie wtedy, gdy między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym składniki te zostały wycofane z działalności, i dniem ich odpłatnego zbycia nie upłynęło 6 lat. Jeśli sprzedaż ma miejsce później, pozostaje ona na gruncie pdof neutralna podatkowo.

Jednak we wskazanym okresie przychód podatkowy generowany jest również wtedy, gdy wykupujący go z leasingu przedsiębiorca nigdy nie wprowadził tzw. poleasingowego sprzętu do działalności gospodarczej jako składnika firmowego majątku oraz w przypadku, gdy takim firmowym składnikiem był, ale przed odpłatnym zbyciem został wycofany z działalności gospodarczej. Tym samym przychód ze sprzedaży tzw. składników poleasingowych powstaje na takich samych zasadach, jakie obowiązują przy odpłatnym zbyciu składników należących do firmowego majątku trwałego (przykład 1).

Jeżeli jednak podatnik – zamiast na sprzedaż – zdecyduje się na dokonanie darowizny samochodu wykupionego z leasingu operacyjnego, wówczas taka operacja w podatku dochodowym będzie dla niego neutralna. Przychód podatkowy na zasadach wcześniej opisanych powstaje bowiem jedynie w wyniku odpłatnego zbycia takiego samochodu (przykład 2).

Warto w tym miejscu wskazać, że resort finansów ostatecznie wycofał się z planowanych w jednym z projektów nowelizacji ustaw o pdof i o pdop (druk nr UD116 z wykazu RCL) zmian w zakresie dotyczącym tzw. darowizn poleasingowych. Zamierzał bowiem pierwotnie wydłużyć okres, w którym u osoby obdarowanej sprzętem poleasingowym powstawałby przychód w podatku dochodowym z tytułu jego odpłatnego zbycia z 6 miesięcy do 3 lat. Nadal zatem będzie on wynosił 6 miesięcy, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło jego nabycie.

A.C.

Przykład 1

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną od kwietnia 2024 r. użytkował w prowadzeniu jednoosobowej działalności gospodarczej na podstawie umowy leasingu operacyjnego samochód osobowy. Umowa ta zakończyła się na początku września 2026 r., a przedsiębiorca zdecydował się na opcję jego wykupu.

Wariant I – Wykupiony samochód nie zostanie wprowadzony do firmy, tylko przeznaczony na cele prywatne, z uwagi na planowaną sprzedaż.

Wariant II – Podatnik zakwalifikował samochód jako składnik firmowego majątku trwałego.

Niezależnie od tego, czy przedsiębiorca faktycznie nie będzie użytkował w prowadzeniu swojej jednoosobowej działalności gospodarczej wykupionego samochodu osobowego, czy też uzna go za składnik firmowego majątku trwałego, jego sprzedaż bez podatku dochodowego będzie możliwa dopiero po 30 sierpnia 2032 r. Jeśli nastąpi wcześniej, to kwotę uzyskaną z tej transakcji przedsiębiorca będzie zobowiązany zakwalifikować jako firmowy przychód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Przykład 2

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną (podatek liniowy, podatkowa księga przychodów i rozchodów) w prowadzeniu swojej jednoosobowej działalności gospodarczej użytkuje samochód osobowy na podstawie umowy leasingu operacyjnego. Po jej zakończeniu zamierza skorzystać z opcji wykupu samochodu, a następnie przekazać go w darowiźnie 22-letniemu wnukowi. W tej sytuacji u przedsiębiorcy na gruncie pdof nie dojdzie do powstania przychodu, gdyż darowizna stanowi formę nieodpłatnego zbycia. Przychód ten nie powstanie niezależnie od tego, czy stanowił on składnik firmowego majątku czy służył wyłącznie potrzebom prywatnym przedsiębiorcy.

Zakres rozliczenia podatkowego przy zwolnieniu z długu

Zwolnienie z długu to instytucja prawa cywilnego uregulowana w art. 508 Kodeksu cywilnego. Przepis ten stanowi, że zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje. W związku z tym, że przepisy nie zastrzegają żadnej formy dla tych czynności, zwolnienie z długu oraz przyjęcie tego zwolnienia może być wyrażone w dowolny sposób, jednak dla celów dowodowych, w szczególności podatkowych, uzasadniona byłaby forma pisemna. Na gruncie podatku dochodowego umorzenie długu zazwyczaj wywołuje konsekwencje fiskalne.

Umorzenie długu a źródło przychodów

Efektem zwolnienia z długu jest wygaśnięcie zobowiązania w części lub całości. Powoduje to powstanie wymiernej straty dla wierzyciela oraz przysporzenia majątkowego po stronie dłużnika. Wartość umorzonego długu będzie więc z reguły stanowiła przychód do opodatkowania. O tym, w jaki sposób to nastąpi, zadecyduje źródło przychodów, do którego osiągnięta korzyść zostanie zaliczona.

W świetle art. 14 ust. 2 pkt 6 ustawy o pdof (Dz. U. z 2026 r. poz. 592 ze zm.) przychodem z działalności gospodarczej jest również wartość umorzonych lub przedawnionych zobowiązań, w tym z tytułu zaciągniętych kredytów/pożyczek (z wyjątkiem umorzonych pożyczek z Funduszu Pracy). Zobowiązanie umorzone w wyniku zwolnienia z długu stanie się przychodem przedsiębiorcy w dacie zawarcia porozumienia z wierzycielem i będzie podlegało rozliczeniu podatkowemu stosownie do wybranej formy opodatkowania.

Również u podmiotów objętych reżimem ustawy o pdop (Dz. U. z 2026 r. poz. 554 ze zm.) umorzony dług będzie przychodem z działalności gospodarczej (ze źródeł innych niż zyski kapitałowe). W interpretacji indywidualnej z dnia 9 grudnia 2024 r., nr 0111-KDIB1-3.4010.649.2024.1.ZK, Dyrektor KIS zgodził się z podatnikiem, że katalog przychodów z zysków kapitałowych zawarty w art. 7b ustawy o pdop nie pozwala na zakwalifikowanie zwolnienia z długu jako tego typu przychodów. Na konieczność zaliczenia wartości umorzonego długu do przychodów z działalności gospodarczej wskazuje też treść art. 12 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy o pdop.

Trzeba jednak zastrzec, że na mocy art. 14 ust. 3 pkt 6 ustawy o pdof oraz art. 12 ust. 4 pkt 8 ustawy o pdop, za przychód podatkowy nie uważa się kwot stanowiących równowartość umorzonych zobowiązań, w tym także z tytułu pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub postępowaniem upadłościowym.

Jeśli dług powstał poza obrotem gospodarczym albo gdy dłużnik jest osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, to umorzenie zobowiązania spowoduje powstanie przychodu z tzw. innych źródeł (art. 20 ust. 1 ustawy o pdof). Rozliczenia podatkowego tego przysporzenia dokonuje się w zeznaniu podatkowym PIT-36 składanym w terminie do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym, w którym dłużnik uzyskał zwolnienie. W tym samym terminie należy także uiścić należny podatek dochodowy obliczony według skali.

Omówiona procedura nie dotyczy pracowników zwalnianych z długu przez pracodawcę. Umorzona przez zakład pracy pożyczka (to najczęstszy dług w stosunkach pracowniczych) generuje przychód ze stosunku pracy (art. 12 ust. 1 ustawy o pdof). W ramach tego źródła rozlicza się bowiem rozmaitego rodzaju nieodpłatne świadczenia będące pochodną relacji łączącej pracownika z pracodawcą.

W wyjątkowych przypadkach zwolnienie z długu może być neutralne podatkowo. Ta możliwość zarezerwowana jest dla dłużników będących osobami bliskimi dla wierzyciela i opiera się na treści art. 21 ust. 1 pkt 125 ustawy o pdof. Zgodnie z tym przepisem wartość świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń otrzymanych od osób zaliczonych do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od spadków i darowizn podlega zwolnieniu od podatku dochodowego.

Umorzony dług w kosztach firmy wierzyciela

W myśl art. 23 ust. 1 pkt 41 ustawy o pdof oraz art. 16 ust. 1 pkt 44 ustawy o pdop, za koszty uzyskania przychodów nie uważa się umorzonych wierzytelności, z wyjątkiem wierzytelności lub ich części, które uprzednio zostały zarachowane jako przychody należne – do wysokości zarachowanej jako przychód należny. Powyższe przepisy zakazują więc, co do zasady, obciążania rachunku podatkowego wartością umorzonych wierzytelności. Wyjątkiem od reguły jest sytuacja, gdy umarzana wierzytelność została uprzednio zarachowana jako przychód należny. Należy zaznaczyć, że ze sformułowania „przychód należny" wynika, że do kosztów podatkowych kwalifikuje się tylko wartość netto umorzonych wierzytelności, ponieważ VAT należny nie jest przychodem u czynnych podatników tej daniny.

Jeżeli zwolnienie obejmuje dług z odsetkami, to ze względu na odrębny sposób podatkowego rozliczania tych dwóch elementów, do kosztów uzyskania przychodów wierzyciela można zaliczyć wyłącznie kwotę główną wierzytelności. Z art. 14 ust. 3 pkt 2 ustawy o pdof oraz art. 12 ust. 4 pkt 2 ustawy o pdop wynika bowiem, że odsetki opodatkowane są metodą kasową, tzn. w momencie zapłaty stają się dla wierzyciela przychodem, a dla dłużnika kosztem. Samo naliczenie odsetek nie stanowi podstawy do ich rozliczenia w rachunku podatkowym.

Trzeba zastrzec, że mimo braku możliwości nadania kwalifikacji kosztowej umorzonym odsetkom po stronie wierzyciela, fiskus domaga się uwzględnienia ich wartości w przychodach dłużnika. W interpretacji indywidualnej z dnia 15 września 2023 r., nr 0114-KDIP2-2.4010.359.2023.2.KW, Dyrektor KIS uznał, że zarówno zwolnienie z długu, jak również umorzenie odsetek naliczonych, a więc posiadających skonkretyzowaną wartość, będzie stanowić przychód podatkowy.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Zbiór indywidualnych interpretacji podatkowych dostępny w serwisie *interpretacje.gofin.pl*

Przedsiębiorca, który decyduje się zwolnić dłużnika z długu, powinien ustalić, czy przedmiotowa wierzytelność nie uległa przedawnieniu. Wprawdzie, w myśl przepisów prawa cywilnego, skutkiem przedawnienia wierzytelność nie wygasa, lecz przekształca się w zobowiązanie naturalne, ale jednocześnie, ze względu na treść art. 23 ust. 1 pkt 17 ustawy o pdof oraz art. 16 ust. 1 pkt 20 ustawy o pdop, nie może stanowić kosztu podatkowego. W specyficzny sposób należy potraktować umorzoną wierzytelność, w stosunku do której wierzyciel utworzył uprzednio odpis aktualizujący i zaliczył go w koszty podatkowe ze względu na uprawdopodobnienie nieściągalności tej wierzytelności. Zwolnienie z długu w takich okolicznościach powoduje konieczność rozpoznania przychodu po stronie wierzyciela, o czym informują art. 14 ust. 2 pkt 7b ustawy o pdof oraz art. 12 ust. 1 pkt 4d ustawy o pdop.

Małgorzata Marek

Amortyzacja budynku, w którym udziały otrzymano tytułem darowizny

Wraz z mamą i bratem mieliśmy po 1/3 udziału w budynku (ze spadku), który każdy amortyzował we własnej działalności gospodarczej. W 2026 r. mama i brat przekazali mi swoje udziały jako darowiznę. Czy powinnam je dopisać do wartości początkowej mojego dotychczasowego środka trwałego i dokończyć ich amortyzację w kosztach firmy na zasadzie kontynuacji, czy też założyć dla nich nową kartotekę w ewidencji środków trwałych? Jeśli obowiązuje kontynuacja amortyzacji, to według jakiej stawki?

Zasadniczo, na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 45a lit. a) ustawy o pdof, za koszty uzyskania przychodów nie uważa się odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nabytych nieodpłatnie, z wyjątkiem nabytych w drodze spadku, jeżeli nabycie to lub dochód z tego tytułu spełniają kryteria określone w tym przepisie. Jednakże – z uwagi na treść art. 23 ust. 9 ustawy o pdof – powyższe wyłączenie nie dotyczy składników majątku trwałego nabytych w drodze darowizny, jeżeli darczyńca dokonywał odpisów amortyzacyjnych od tych składników. W takim przypadku stosuje się odpowiednio przepisy art. 22g ust. 12 oraz art. 22h ust. 3 ustawy o pdof.

Zgodnie z pierwszą z wymienionych norm, w razie zmiany formy prawnej, a także połączenia albo podziału podmiotów dokonywanych na podstawie odrębnych przepisów – wartość początkową środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych ustala się w wysokości wartości początkowej określonej w ewidencji (wykazie) podmiotu o zmienionej formie prawnej, podzielonego albo połączonego. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do spółek niebędących osobami prawnymi, w tym również powstałych z przekształcenia spółki. Z kolei art. 22h ust. 3 ustawy o pdof stanowi, że podmioty powstałe w wyniku zmiany formy prawnej, podziału albo połączenia podmiotów dokonują odpisów amortyzacyjnych z uwzględnieniem dotychczasowej wysokości odpisów oraz kontynuują metodę amortyzacji przyjętą przez podmiot o zmienionej formie prawnej, podzielony albo połączony. Ze względu na przytoczone zapisy otrzymane w drodze darowizny udziały w budynku powinny zwiększyć wartość początkową środka trwałego należącego do obdarowanego i objętego już stosowną ewidencją. Nie tworzy się zatem odrębnej kartoteki dla nowych udziałów, gdyż to nie udział w budynku jest odrębnym środkiem trwałym, lecz sam budynek.

Ponadto z powołanych przepisów wynika, że obdarowany zobowiązany jest kontynuować przyjętą przez darczyńców metodę amortyzacji, stosować dotychczasową stawkę amortyzacyjną i uwzględnić już dokonane umorzenie środka trwałego.

Może się jednak zdarzyć, że darczyńcy do amortyzacji budynku stosowali stawki indywidualne, a obdarowany stawkę z wykazu (lub odwrotnie). W takim przypadku należy mieć na uwadze, że jeden budynek stanowi jeden obiekt inwentarzowy w ewidencji środków trwałych i podlega jednolitej stawce amortyzacyjnej. Darowizna udziału w budynku wpływa na zmianę struktury własnościowej, lecz nie uprawnia do dzielenia stawki. Jeżeli zatem obdarowany lub darczyńcy stosowali do tej pory stawkę liniową, to stawka ta powinna zostać obecnie zastosowana przez obdarowanego do amortyzacji całego budynku.

M.M.

Firma w Polsce i umowa ze szwedzkim pracodawcą a rozliczanie osiąganego przychodu

Informatyk prowadzi działalność gospodarczą w Polsce opodatkowaną ryczałtem ewidencjonowanym. Jednocześnie zawarł umowę o pracę ze szwedzką firmą. Obowiązki z niej wynikające będzie wykonywał hybrydowo, tj. zarówno stacjonarnie w Szwecji, jak i zdalnie w Polsce. W jaki sposób powinien w tej sytuacji rozliczać podatek dochodowy?

W opisanym przypadku podatnik będzie osiągał przychody z dwóch, niezależnych od siebie źródeł: działalności gospodarczej i stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o pdof, osoby fizyczne, które mają miejsce zamieszkania w naszym kraju, podlegają nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, tzn. opodatkowana jest całość ich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów. Za polskiego rezydenta uznaje się osobę, która posiada w Polsce tzw. ośrodek interesów życiowych lub przebywa tu dłużej niż 183 dni w roku podatkowym. Jeżeli osoby fizyczne nie mają w Polsce miejsca zamieszkania, podlegają opodatkowaniu tylko od dochodów (przychodów) osiąganych w Polsce, za które uważa się m.in. profity z działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium RP oraz dochody z pracy wykonywanej w Polsce na podstawie stosunku pracy – bez względu na miejsce wypłaty wynagrodzenia (art. 3 ust. 2a i ust. 2b pkt 1 i pkt 3 ustawy o pdof).

W przypadku umów o pracę za miejsce jej wykonywania uznaje się obszar tego państwa, w którym pracownik przebywa w momencie jej wykonywania.

Zasady opodatkowania dochodu modyfikowane są postanowieniami zawartych przez Polskę konwencji o unikaniu podwójnego opodatkowania. W tym wypadku rozstrzygające będą zapisy konwencji ze Szwecją (Dz. U. z 2006 r. nr 26, poz. 193). Na podstawie art. 3 ust. 1 lit. f) i art. 7 ust. 1 tej konwencji należy przyjąć, że firma prowadzona przez osobę fizyczną posiadającą miejsce zamieszkania (rezydencję podatkową) w Polsce jest przedsiębiorstwem polskim. W konsekwencji zyski takiego przedsiębiorstwa mogą być opodatkowane tylko w Polsce (chyba że przedsiębiorca posiada także zakład w Szwecji). Z kolei sytuację podatkową wynikającą z wykonywania pracy najemnej na rzecz szwedzkiej firmy obrazuje art. 15 ust. 1 konwencji. Stanowi on, że pensje, płace i inne podobne wynagrodzenia, które osoba mająca miejsce zamieszkania w umawiającym się państwie otrzymuje za pracę najemną, podlegają opodatkowaniu tylko w tym państwie, chyba że praca wykonywana jest w drugim umawiającym się państwie. Jeżeli praca jest tak wykonywana, to otrzymywane za nią wynagrodzenie może być opodatkowane w tym drugim państwie.

W omawianej sprawie praca polskiego informatyka na rzecz szwedzkiej firmy wykonywana w Szwecji będzie zatem opodatkowana w Szwecji. Natomiast wynagrodzenie za dni przepracowane zdalnie w Polsce podlega opodatkowaniu w Polsce, według ogólnie obowiązujących reguł. W tym przypadku sam informatyk będzie zobligowany do opłacania miesięcznych zaliczek na podatek (art. 44 ust. 1a pkt 1 ustawy o pdof). Po zakończeniu roku zastosowanie znajdzie metoda unikania podwójnego opodatkowania zwana wyłączeniem z progresją. Na jej podstawie dochody uzyskane na terytorium Szwecji zostaną zwolnione od podatku w Polsce, ale jednocześnie wpłyną na wysokość stopy procentowej stosowanej do obliczenia podatku od pozostałych dochodów opodatkowanych w Polsce według skali.

M.M.

Import towarów a możliwość odliczenia VAT

W sierpniu 2026 r. dokonaliśmy importu towarów. Otrzymaliśmy dokument celny ZC429. Czy na podstawie tego dokumentu mamy prawo do odliczenia VAT związanego z importem towarów? Jakie dane z tego dokumentu należy wykazać w ewidencji VAT?

Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT (Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.) w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, podatnikowi VAT przysługuje prawo do odliczenia VAT. W przypadku importu towarów kwotę podatku naliczonego stanowi kwota podatku:

a) wynikająca z otrzymanego dokumentu celnego,

b) należnego, o którym mowa w art. 33a ustawy o VAT,

c) wynikająca z deklaracji importowej, w sytuacji określonej w art. 33b ustawy o VAT,

d) wynikająca z decyzji wskazanych w art. 33 ust. 2–3 i art. 34 ustawy o VAT.

Podatnik może odliczyć VAT od importowanych towarów, co do zasady, w rozliczeniu za okres, w którym powstał obowiązek podatkowy w odniesieniu do tych towarów, nie wcześniej jednak niż w rozliczeniu za okres, w którym otrzymał on dokument celny.

Przepisy o VAT nie zawierają definicji dokumentu celnego. Z kolei uwzględniając przepisy celne, należy uznać, że dokumentem celnym w przypadku importu towarów jest m.in. poświadczone zgłoszenie celne PZC, gdy zgłoszenia celnego dokonano elektronicznie.

Dokument ZC429, o którym mowa w pytaniu, to komunikat systemu celnego, który oznacza „Poświadczone Zgłoszenie Celne". Otrzymuje się go po zwolnieniu towaru do procedury celnej w systemie AIS/IMPORT.

Zatem w sytuacji wskazanej w pytaniu Czytelnicy mają prawo do odliczenia VAT z otrzymanego dokumentu celnego ZC429, pod warunkiem że zakup towarów jest związany z wykonywaniem czynności opodatkowanych VAT.

Ponadto, na mocy § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku VAT (Dz. U. z 2019 r. poz. 1988 ze zm.), w przypadku dokumentów celnych podatnik podaje:

1) numer zgłoszenia celnego, rozliczenia zamknięcia, deklaracji importowej lub decyzji,

2) datę zgłoszenia celnego, rozliczenia zamknięcia, deklaracji importowej lub decyzji,

3) imię i nazwisko lub nazwę nadawcy lub eksportera w przypadku zgłoszenia celnego, rozliczenia zamknięcia lub decyzji.

W związku z tym, w omawianej sytuacji w ewidencji VAT w części dotyczącej rozliczenia VAT naliczonego należy podać numer zgłoszenia celnego oraz datę przyjęcia zgłoszenia celnego.

Aleksandra Węgielska

Ewidencja sprzedaży w kasie fiskalnej

Sprzedaż dla osób prywatnych ewidencjonuję w kasie fiskalnej. Czy wystawienie faktury przy użyciu kasy fiskalnej (bez paragonu) dla osoby prywatnej wyczerpuje obowiązek ewidencjonowania sprzedaży w kasie fiskalnej?

Podatnicy prowadzący ewidencję sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących są obowiązani m.in. wystawić i wydać nabywcy paragon fiskalny lub fakturę z każdej sprzedaży:

a) w postaci papierowej lub

b) za zgodą nabywcy, w postaci elektronicznej, przesyłając ten dokument w sposób z nim uzgodniony, w tym przy użyciu systemu teleinformatycznego Szefa Krajowej Administracji Skarbowej pośredniczącego przy wydawaniu paragonów fiskalnych w postaci elektronicznej nabywcy, bez konieczności podawania jego danych osobowych.

Dodatkowo, jak stanowi § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2025 r. poz. 845), podatnicy, prowadząc ewidencję, wystawiają i wydają nabywcy, bez jego żądania, paragon fiskalny podczas dokonywania sprzedaży, nie później niż z chwilą przyjęcia należności, bez względu na formę płatności, z zastrzeżeniem § 12 tego rozporządzenia. Zatem zamiast paragonu fiskalnego podatnicy mogą wystawić fakturę przy użyciu kasy i wydać ją nabywcy.

Z art. 106h ustawy o VAT wynika ponadto, że przypadku gdy faktura dotyczy sprzedaży zaewidencjonowanej przy zastosowaniu kasy rejestrującej:

1) do egzemplarza faktury pozostającego u podatnika dołącza się paragon fiskalny w postaci papierowej dotyczący tej sprzedaży albo

2) pozostawia się w dokumentacji numer dokumentu oraz numer unikatowy kasy rejestrującej zawarte na paragonie fiskalnym w postaci elektronicznej.

Zasada ta nie dotyczy sprzedaży dokumentowanej fakturą wystawianą przy zastosowaniu kasy rejestrującej, w przypadkach gdy wartość sprzedaży i kwota podatku są zaewidencjonowane w raporcie fiskalnym dobowym kasy.

Tak więc gdy sprzedawca (Czytelnik) zamierza wystawić fakturę dla osoby prywatnej nie przy użyciu kasy rejestrującej, to sama faktura nie zastępuje ewidencji w kasie fiskalnej. Zaś faktura wystawiona bezpośrednio przy użyciu kasy jest dokumentem fiskalnym i w takiej sytuacji nie jest wymagany paragon.

A.W.

AUTOPROMOCJA

VAT od wynajmu części budynku mieszkalnego spółce komandytowej

Wspólnikami spółki komandytowej są komplementariusz (mąż) i komandytariusz (żona). Wynajmują oni część (jeden pokój) swojego prywatnego domu mieszkalnego na działalność spółki komandytowej. Zgodnie z podpisaną umową najmu tej powierzchni ustalona cena jest ceną rynkową, a okres rozliczeniowy wynosi rok. Jak powinno w tym przypadku wyglądać rozliczenie podatku VAT?

Sytuację, o której mowa w pytaniu, należy przede wszystkim rozpatrywać z perspektywy rozliczenia podatku VAT po stronie małżonków jako wynajmujących, a nie spółki komandytowej. Najważniejsze w tym przypadku jest ustalenie, kto jest podatnikiem VAT, czy najem ten może być zwolniony z VAT oraz kiedy powstaje obowiązek podatkowy przy rocznym okresie rozliczeniowym.

Co do zasady, najem lokali opodatkowany jest stawką 23%. Zwolnienie przedmiotowe z VAT, o którym mowa w art. 43 ust. 1 pkt 36 ustawy o VAT, obejmuje najem nieruchomości mieszkalnych lub ich części wyłącznie na cele mieszkaniowe. Jeżeli pokój jest wynajmowany spółce komandytowej i spółka wykorzystuje go do prowadzenia działalności gospodarczej, warunek celu mieszkaniowego nie jest spełniony, co oznacza, że zwolnienie to w tym przypadku nie ma zastosowania.

Ale nie oznacza to, że małżonkowie faktycznie muszą rozliczać podatek VAT z tytułu wynajmu pokoju. Jeżeli małżonkowie nie są czynnymi podatnikami VAT, to mogą korzystać ze zwolnienia podmiotowego z VAT na podstawie art. 113 ustawy o VAT. Jak wynika z tego przepisu, zwalnia się od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatnika posiadającego siedzibę działalności gospodarczej na terytorium kraju, u którego wartość sprzedaży, z wyłączeniem podatku, nie przekroczyła w poprzednim ani bieżącym roku podatkowym kwoty 240.000 zł (pod warunkiem niezaistnienia wyłączeń, o których mowa w art. 113 ust. 13 ustawy o VAT). Ponadto zwalnia się od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatnika posiadającego siedzibę działalności gospodarczej na terytorium kraju, rozpoczynającego w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności określonych w art. 5 ustawy o VAT, jeżeli przewidywana przez niego wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej w roku podatkowym, kwoty 240.000 zł.

Należy podkreślić, że wynajmowanie prywatnego majątku nie wyłącza automatycznie ze statusu podatnika VAT. Organy podatkowe przyjmują, że najem wykonywany w sposób ciągły i zarobkowy jest działalnością gospodarczą na podstawie przepisów o VAT, nawet jeśli jest prowadzony poza formalną działalnością gospodarczą.

Podmiot świadczący usługę najmu będzie podatnikiem VAT wówczas, gdy najem ten będzie wykonywał we własnym imieniu i na własny rachunek. Jeżeli przedmiotem najmu jest rzecz stanowiąca majątek wspólny małżonków, to podatnikiem VAT, na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o VAT, jest ten małżonek, który dokonuje czynności podlegającej opodatkowaniu podatkiem VAT, czyli ten, który jest stroną czynności prawnej. Przy czym, gdy małżonkowie dokonali czynności wspólnie, to każdy z nich z osobna jest podatnikiem VAT. Oznacza to, że małżonkowie będą zobowiązani do rozliczenia jedynie części przypadającego na każdego z małżonków z osobna wynagrodzenia za wykonanie przedmiotowej usługi najmu nieruchomości. Jednocześnie każdy z nich może korzystać ze zwolnienia podmiotowego z VAT, o którym mowa w art. 113 ust. 1 ustawy o VAT (przysługuje ono każdemu z małżonków osobno).

W związku z tym, w sytuacji wskazanej w pytaniu należy ustalić, czy małżonkowie (każdy z nich z osobna) są już obecnie czynnymi podatnikami VAT, czy prowadzą inne działalności gospodarcze oraz kto będzie stroną umowy najmu lokalu.

Organy podatkowe w interpretacjach wskazują także, że jeśli nieruchomość stanowi majątek wspólny, podatnikiem VAT może być małżonek, który we własnym imieniu dokonuje czynności najmu. Jeżeli natomiast czynność najmu została dokonana wspólnie przez oboje małżonków, każdy z nich jest traktowany jako podatnik VAT (osobno).

Czynność wynajmu lokalu powinna być udokumentowana fakturą, nawet w sytuacji gdy wynajmujący korzysta ze zwolnienia podmiotowego na podstawie art. 113 ustawy o VAT.

Ponadto, jak wskazano w pytaniu, okres rozliczeniowy najmu lokalu wynosi rok. Zgodnie z art. 19a ust. 1 ustawy o VAT obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania dostawy towarów lub wykonania usługi. Przy czym w art. 19a ust. 3 ustawy o VAT przewidziano szczególną zasadę określania momentu wykonania usługi w przypadku usług, dla których ustalane są następujące po sobie okresy rozliczeniowe. Usługę uznaje się wówczas za wykonaną z upływem każdego okresu, do którego odnoszą się płatności lub rozliczenia.

Jednak w stosunku do usług najmu ustawodawca określił moment powstania obowiązku podatkowego w sposób szczególny, o którym mowa w art. 19a ust. 5 pkt 4 ustawy o VAT. Na podstawie tego przepisu obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury. Jeżeli faktura nie zostanie wystawiona albo zostanie wystawiona z opóźnieniem, zastosowanie ma art. 19a ust. 7 ustawy o VAT, czyli obowiązek podatkowy powstanie zasadniczo najpóźniej z upływem terminu płatności.

A.W.

Przykład

Podatnik zawarł umowę najmu lokalu. Umowa przewiduje okres rozliczeniowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2026 r. Czynsz za najem wynosi 25.000 zł netto rocznie. Termin płatności określono na 31 grudnia 2026 r.

W sytuacji gdy wynajmujący jest czynnym podatnikiem VAT, to obowiązek podatkowy powstanie, co do zasady, z datą wystawienia faktury.

Delegacja zagraniczna odbyta samochodem służbowym

Rozliczając zagraniczną podróż służbową odbytą samochodem służbowym, pracodawcy muszą pamiętać o kilku podstawowych zasadach pozwalających na prawidłowe ustalenie świadczeń przysługujących z tego tytułu. Błędy w tym zakresie będą wymagały od pracodawcy późniejszych korekt. Mogą też go narazić na zastrzeżenia ze strony inspektorów PIP.

Dwa odcinki krajowe

Zdecydowana większość pracodawców rozlicza podróże służbowe według zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2190), zwanego rozporządzeniem delegacyjnym.

Przy czym w przypadku firm pozabudżetowych, w których temat ten uregulowany jest przepisami zakładowymi, dopuszczalna jest większa swoboda przy ustalaniu zasad rozliczania wyjazdów służbowych. Formalnie jedynym wymogiem jest to, aby dieta z tytułu podróży służbowej, zarówno krajowej, jak i zagranicznej, nie była niższa od diety krajowej wynikającej z rozporządzenia delegacyjnego.

Część pracodawców przy zagranicznej podróży służbowej, w tym odbytej samochodem służbowym, sumuje jej odcinki krajowe i rozlicza jako jeden odcinek. Tymczasem występują tu dwa odcinki, które należy rozliczać oddzielnie. Znajduje to potwierdzenie m.in. w:

– piśmie GIP z dnia 2 lutego 2009 r. (GPP-417-4560-10/09/PE/RP), z którego wynika, że: „(...) w przypadku pracownika wyjeżdżającego w zagraniczną podróż służbową, w czasie której w jednej dobie dojeżdża on do granicy państwa, a w innej dobie po zakończeniu podróży zagranicznej wraca z granicy państwa do miejsca ustalonego przez pracodawcę jako miejsce zakończenia delegacji, odbywa on dwie podróże krajowe i jedną podróż zagraniczną”,

– stanowisku Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej udostępnionym naszemu Wydawnictwu w dniu 11 kwietnia 2013 r., gdzie wskazano, że: „(...) odcinki podróży krajowej – odpowiednio poprzedzający moment rozpoczęcia podróży zagranicznej i odbywany po przekroczeniu granicy polskiej w drodze powrotnej należałoby traktować rozdzielnie. Oznaczałoby to, że czas tych podróży nie podlegałby sumowaniu. Rozpoczęcie podróży zagranicznej w chwili przekroczenia granicy polskiej (...) oznacza przerwanie czasu trwania podróży krajowej. (...)”.

Łączne potraktowanie odcinków krajowych zawyża czas trwania takiej podróży służbowej, czego skutkiem może być zawyżenie wypłaconych z jej tytułu świadczeń.

Rozliczenie części zagranicznej

Pracodawcy często też zgłaszają wątpliwości dotyczące zasad rozliczania części zagranicznej w sytuacji, gdy w poleceniu wyjazdu służbowego określono dwa lub więcej państw docelowych. Rozporządzenie delegacyjne w § 13 ust. 2 wyjaśnia jedynie, że dieta przysługuje w wysokości obowiązującej dla docelowego państwa podróży zagranicznej, informując jednocześnie, że w przypadku delegacji zagranicznej odbywanej do dwóch lub więcej państw pracodawca może ustalić więcej niż jedno państwo docelowe.

Rozporządzenie ani żaden inny akt prawny nie regulują jednak wprost zasad określania czasu trwania delegacji w danym państwie w sytuacji, jeśli wskazane zostało więcej niż jedno państwo docelowe. Stąd też zgłaszane wątpliwości.

W praktyce stosuje się wówczas przez analogię § 12 pkt 1 rozporządzenia delegacyjnego. Określa on, że czas podróży zagranicznej odbytej środkami komunikacji lądowej liczy się od chwili przekroczenia granicy państwowej w drodze za granicę do chwili jej przekroczenia w drodze powrotnej do kraju.

Jeżeli więc w poleceniu wyjazdu służbowego wyznaczono dwa lub więcej państw docelowych, czas trwania poszczególnych odcinków liczy się od momentu wjazdu do danego państwa do momentu opuszczenia jego terytorium (przykład).

Bez ryczałtów na dojazdy

Pracodawcy powinni również pamiętać o tym, że pracownikowi odbywającemu delegację samochodem służbowym nie przysługują ryczałty na dojazdy. W przypadku części krajowej jest to ryczałt na pokrycie kosztów dojazdów środkami komunikacji miejscowej, a w odniesieniu do części zagranicznej:

– ryczałt na pokrycie kosztów dojazdu z i do dworca kolejowego, autobusowego, portu lotniczego lub morskiego,

– ryczałt na dojazdy środkami komunikacji miejscowej.

Zdarza się, że świadczenia takie są jednak wypłacane – dotyczy to szczególnie ryczałtów na dojazdy środkami komunikacji miejscowej.

Bogdan Majkowski

Przykład

W dniach od 17 do 28 sierpnia 2026 r. pracownik zatrudniony u pracodawcy, u którego obowiązuje rozporządzenie delegacyjne, odbył podróż służbową do Niemiec oraz Holandii, przy czym oba te kraje zostały wyznaczone jako państwa docelowe. Środkiem lokomocji był samochód służbowy kierowany przez wspomnianą osobę. Ze złożonego rozliczenia wynika, że:

– wyjazd nastąpił 17 sierpnia o godz. 7^{00}, a przekroczenie granicy polsko-niemieckiej miało miejsce o godz. 12^{30},

– 24 sierpnia o godz. 7^{00} pracownik wyjechał do Holandii, przekraczając granicę niemiecko-holenderską o godz. 9^{20},

– 28 sierpnia o godz. 7^{00} osoba ta rozpoczęła podróż powrotną do Polski, przekraczając o godz. 8^{50} granicę holendersko-niemiecką, a granicę polsko-niemiecką przekroczyła o 13^{20}, natomiast do miejsca zamieszkania dotarła o godz. 18^{40}.

Rozliczając delegację, pracodawca zsumował oba odcinki krajowe oraz oba odcinki niemieckie. Łącznie odcinek krajowy wyniósł więc 10 godz. i 50 minut, tj. (5 godz. i 30 minut + 5 godz. i 20 minut) i z tego tytułu pracownikowi wypłacono 50% diety. Tymczasem zgodnie ze stanowiskiem GIP z dnia 2 lutego 2009 r. każdy z tych odcinków powinien być rozliczony oddzielnie, a to oznacza, że za żaden z nich nie przysługiwała dieta lub jej część, ponieważ każdy trwał krócej niż 8 godzin.

Oddzielnie powinny być też rozliczone odcinki niemieckie. Pierwszy z nich trwał od 17 sierpnia od godz. 12^{30} do 24 sierpnia do godz. 9^{20}, tj. 6 dób, 20 godz. i 50 minut. Drugi zaś od 28 sierpnia od godz. 8^{50} do godz. 13^{20}, tj. 4 godz. i 30 minut.

Za pierwszy z odcinków pracownik powinien otrzymać 7 pełnych diet, za drugi zaś 1/3 diety. Łączne rozliczenie przez pracodawcę odcinków niemieckich nie wpłynęło na wysokość diet. Po zsumowaniu wyniosły one bowiem 7 dób, 1 godz. i 20 minut i pracownik otrzymał 7 pełnych diet plus 1/3 diety. Natomiast odcinek holenderski trwał od 24 sierpnia od godz. 9^{20} do 28 sierpnia do godz. 8^{50}, tj. 3 doby, 23 godz. i 30 minut. Za ten odcinek przysługiwały 4 pełne diety.

Rozwiązanie umowy o pracę a zwrot kosztów za szkolenie

Pracownik został skierowany przez pracodawcę na szkolenie zawodowe. W umowie szkoleniowej jest zapis, że zobowiązuje się on do zwrócenia pracodawcy (w określonych przypadkach) kosztów poniesionych przez niego w związku z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia tych kwalifikacji lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia. Całkowity koszt szkolenia wyniósł 3.000 zł, ale pracodawca zapłacił 1.000 zł, gdyż na resztę kwoty otrzymał dofinansowanie. Pracownik złożył wypowiedzenie umowy o pracę, co wiąże się ze zwrotem części kosztów szkolenia. Po ukończeniu szkolenia przepracował 6 miesięcy, a powinien 2 lata. Czy zwrot wydatków na szkolenie należy liczyć od faktycznie poniesionych kosztów przez pracodawcę?

Obowiązek podpisania umowy szkoleniowej z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe występuje tylko wtedy, gdy pracodawca zamierza zobowiązać pracownika do odpracowania przyznanych świadczeń dodatkowych po zakończeniu kształcenia (art. 103^4 K.p. – Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.). Przy czym okres odpracowania nie może przekroczyć 3 lat. Ponadto umowa szkoleniowa nie może określać uprawnień z tytułu dokształcania w sposób mniej korzystny niż to wynika z Kodeksu pracy.

Jak przewiduje art. 103^5 K.p., pracodawca może domagać się zwrotu dofinansowania kształcenia od pracownika:

1) który bez uzasadnionych przyczyn nie podejmie podnoszenia kwalifikacji zawodowych albo przerwie podnoszenie tych kwalifikacji,

2) z którym pracodawca rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy, w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub po jego ukończeniu, w terminie określonym w umowie szkoleniowej, niedłuższym niż 3 lata,

3) który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy za wypowiedzeniem, z wyjątkiem wypowiedzenia umowy o pracę z powodu uzasadnionego zarzutu mobbingu,

4) który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia obowiązków przez pracodawcę lub mobbingu, mimo braku przyczyn uzasadniających rozwiązanie umowy z tych powodów.

Jednakże w wymienionych sytuacjach następuje zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia. Katalog sytuacji, które uprawniają pracodawcę do żądania zwrotu przyznanych świadczeń szkoleniowych, ma charakter zamknięty.

W sytuacji przedstawionej w pytaniu, jeżeli umowa szkoleniowa przewidywała, że po ukończeniu szkolenia pracownik przepracuje np. 2 lata, to zwrot kosztów należy ustalić proporcjonalnie od kwoty opłaconej przez pracodawcę wynoszącej 1.000 zł i liczby miesięcy pozostałych do upływu 2 lat.

Wskazówki dotyczące ustalenia kwoty do zwrotu w sytuacjach wskazanych w art. 103^5 K.p. zawiera pismo Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej udostępnione naszemu Wydawnictwu w dniu 20 kwietnia 2012 r. (patrz ramka).

Ewa Madejek-Nowakowska

Przesłanki zwrotu kosztów kształcenia

„(...) w ocenie MPiPS, przy stosowaniu przepisów art. 103^5 Kodeksu pracy zasadne wydaje się przyjęcie założenia, że kwota kosztów dodatkowych świadczeń poniesionych przez pracodawcę w związku z podnoszeniem przez pracownika kwalifikacji zawodowych, zwracana przez pracownika:

(...)

– powinna być obliczona z uwzględnieniem proporcji wartości kosztów poniesionych przez pracodawcę i okresu, jaki pracownik jeszcze przepracowałby w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych, gdyby nie doszło do ustania zatrudnienia w okolicznościach wskazanych w art. 103^5 pkt 2–4 K.p.,

(...)”.

Stanowisko MPiPS udostępnione naszemu Wydawnictwu w dniu 20 kwietnia 2012 r.

Wydawanie kopii dokumentacji pracowniczej

Były pracownik złożył wniosek o wydanie mu kopii wszystkich zaświadczeń o szkoleniach ukończonych w trakcie zatrudnienia. Przechowujemy dokumentację pracowników w formie papierowej. Czy możemy wydać mu tylko kopie wskazanych dokumentów, czy powinna to być kopia całej dokumentacji pracowniczej?

Obowiązkiem pracodawcy jest wydanie byłemu pracownikowi kopii wybranych dokumentów z dokumentacji pracowniczej, o które ubiegał się we wniosku.

Na mocy art. 94^{12} K.p. pracodawca wydaje kopię całości lub części dokumentacji pracowniczej na wniosek złożony w postaci papierowej lub elektronicznej:

1) pracownika lub byłego pracownika albo

2) osób, o których mowa w art. 94^9 § 3 K.p., w przypadku śmierci pracownika lub byłego pracownika.

Podobnie omawianą kwestię reguluje § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 474). Stanowi on, że pracodawca wydaje pracownikowi lub byłemu pracownikowi albo osobie, o której mowa w art. 94^9 § 3 K.p., kopię całości lub części dokumentacji pracowniczej określonej we wniosku, niepóźniej niż w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania. Wniosek włącza się odpowiednio do części B albo C akt osobowych pracownika.

Jeżeli dokumentacja pracownicza jest przechowywana przez pracodawcę w postaci papierowej, pracodawca wydaje kopię całości lub części dokumentacji pracowniczej w postaci papierowej, opatrzoną podpisem pracodawcy lub osoby upoważnionej przez pracodawcę potwierdzającym zgodność kopii z dokumentacją pracowniczą (§ 18 ust. 1 pkt 1 powołanego rozporządzenia).

W kwestii wnioskowania tylko o niektóre dokumenty z dokumentacji pracowniczej wypowiedziało się Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w stanowisku udostępnionym naszemu Wydawnictwu w dniu 23 listopada 2022 r. Uznało w nim, że: „(...) zgodnie z art. 94^{12} Kodeksu pracy pracodawca wydaje kopię całości lub części dokumentacji pracowniczej na wniosek pracownika lub byłego pracownika albo uprawnionych osób, w przypadku śmierci pracownika lub byłego pracownika, złożony w postaci papierowej lub elektronicznej. (...)

W związku z powyższym pracownik może złożyć wniosek o wydanie dokumentacji, a pracodawca ma obowiązek ten wniosek uwzględnić. We wniosku, zdaniem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, pracownik może wskazać, że jest zainteresowany uzyskaniem kopii całości swoich akt osobowych (część A, B, C i D; obecnie też E – przypis red.), czy też ich części na przykład poprzez wskazanie poszczególnych dokumentów. Zatem wniosek o wydanie kopii części dokumentacji pracowniczej może dotyczyć także dowolnie wskazanej grupy dokumentów, np. zaświadczeń ze szkoleń. (...)”.

E.M-N.

Rozliczanie w ZUS zlecenia wykonywanego na rzecz pracodawcy

Dla celów ubezpieczeń w ZUS pracownikiem jest nie tylko osoba zatrudniona na etacie. Za pracownika uważa się bowiem także osobę, która ma zawartą umowę zlecenia z innym podmiotem, ale wykonuje ją na rzecz własnego pracodawcy. W takim przypadku rozliczaniem składek ubezpieczeniowych od wynagrodzenia wypłacanego ze zlecenia i opłacaniem ich do ZUS zajmuje się pracodawca.

Pracownicze ubezpieczenie w ZUS

Za pracownika – zgodnie z rozszerzoną definicją zawartą w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 199 ze zm.) – uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. W takim przypadku od wynagrodzenia wypłaconego ze zlecenia pracodawca nalicza jej składki do ZUS na takich samym zasadach, jakie obowiązują przy umowie o pracę.

Również zleceniobiorca, który ma zawartą umowę zlecenia z innym podmiotem, ale w ramach tej umowy wykonuje pracę na rzecz zakładu, w którym jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę, podlega z takiej umowy zlecenia obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym (wszystkich ryzyk) oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu na zasadach obowiązujących pracowników. Wówczas dla celów ubezpieczeń i składek ZUS taka osoba nie jest wtedy traktowana jako zleceniobiorca. Płatnikiem składek ze zlecenia jest pracodawca, a nie podmiot, z którym zleceniobiorca ma zawartą umowę zlecenia. Zleceniodawca nie zgłasza więc takiej osoby do ubezpieczeń w ZUS ani nie rozlicza za nią żadnych składek.

Wprawdzie pracodawca również nie przekazuje do ZUS dodatkowego zgłoszenia do ubezpieczeń z tytułu wykonywanej przez pracownika na jego rzecz umowy zlecenia, ale musi naliczyć mu składki ubezpieczeniowe (społeczne oraz zdrowotną). Naliczone obciążenia składkowe wykazuje wówczas w jednym raporcie ZUS RCA, z pracowniczym kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 X X, natomiast ewentualne składki na FP, FS i FGŚP – w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Zawartej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych definicji pracownika nie należy stosować do pracowników, którzy przebywają na urlopie macierzyńskim, rodzicielskim, wychowawczym lub bezpłatnym. Jeśli pracownik, któremu pracodawca udzielił urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego, wychowawczego lub bezpłatnego, będzie wykonywał u niego umowę zlecenia (zawartą z innym podmiotem), wtedy składki ze zlecenia powinien naliczyć zleceniodawca, na zasadach obowiązujących zleceniobiorców.

Jak naliczyć składki i pdof?

Dla pracownika, który wykonuje umowę zlecenia na rzecz pracodawcy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne należy ustalić poprzez zsumowanie przychodów ze stosunku pracy oraz umowy zlecenia. Wynika tak z art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Ustalając takiej osobie podstawę wymiaru tych składek, pracodawca powinien więc uwzględnić w niej przychód uzyskany przez pracownika zarówno z etatu, jak i ze zlecenia (por. interpretację Oddziału ZUS w Lublinie z dnia 15 maja 2026 r., znak DI/200000/43/1688/2026).

Również w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pracodawca uwzględnia pracownikowi sumę przychodu z umowy o pracę oraz umowy zlecenia. Po pomniejszeniu tej podstawy o składki społeczne naliczone od łącznego przychodu z umowy o pracę i ze zlecenia, finansowane ze środków pracownika, pracodawca wpisuje ją w raporcie ZUS RCA. Z tym że składkę zdrowotną powinien obliczyć odrębnie od przychodów z umowy o pracę i umowy zlecenia, i dopiero po zsumowaniu obu składek – wykazać jako łączną kwotę w raporcie ZUS RCA.

Aby prawidłowo rozliczyć należności do ZUS, pracodawca potrzebuje informacji, w jakiej wysokości zostało wypłacone wynagrodzenie ze zlecenia oraz kiedy pracownik-zleceniobiorca je otrzymał (tj. kwota przychodu oraz moment jego uzyskania). Ma on prawo domagać się ich od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy.

Z kolei zaliczkę na pdof pracodawca powinien obliczyć i pobrać tylko od przychodów ze stosunku pracy. Przy jej ustalaniu ma jednak prawo uwzględnić wszystkie faktycznie pobrane ze środków pracownika składki, w tym także te naliczone od przychodu z umowy zlecenia (przykład). Natomiast zaliczkę na pdof ze zlecenia powinien naliczyć zleceniodawca.

Dorota Wyderska

Przykład

Pracownik w wieku 30 lat jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w firmie X z miesięczną pensją w kwocie 8.200 zł, wypłacaną mu na koniec każdego miesiąca. Dodatkowo zawarł on umowę zlecenia z firmą Y, w ramach której wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, czyli firmy X. Z żadnego tytułu nie korzysta ze zwolnienia z pdof wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 152–153 ustawy o pdof. Jego miesięczne wynagrodzenie ze zlecenia wynosi 3.500 zł i również jest wypłacane na koniec każdego miesiąca. Pracodawca stosuje mu tzw. podstawowe koszty pracownicze i 1/12 kwoty zmniejszającej podatek. Od wypłat dokonanych na koniec sierpnia 2026 r. firma X dokonała następujących rozliczeń składkowo-podatkowych:

1.	wynagrodzenie za pracę	8.200,00 zł
2.	wynagrodzenie ze zlecenia	3.500,00 zł
3.	podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (poz. 1 + poz. 2)	11.700,00 zł
4.	składki społeczne pobrane ze środków pracownika (poz. 3 × 9,76% + poz. 3 × 1,5% + poz. 3 × 2,45%)	1.604,07 zł
5.	podstawa wymiaru składki zdrowotnej do wykazania w sierpniowym raporcie ZUS RCA (poz. 1 + poz. 2 – poz. 4)	10.095,93 zł
6.	składka zdrowotna z umowy o pracę [poz. 1 – (poz. 1 × 9,76% + poz. 1 × 1,5% + poz. 1 × 2,45%)] × 9%	636,82 zł
7.	składka zdrowotna ze zlecenia [poz. 2 – (poz. 2 × 9,76% + poz. 2 × 1,5% + poz. 2 × 2,45%)] × 9%	271,81 zł
8.	łączna kwota składki zdrowotnej do wykazania w raporcie ZUS RCA sporządzonym za sierpień 2026 r. (poz. 6 + poz. 7)	908,63 zł
9.	podstawa opodatkowania (poz. 1 – 250 zł – poz. 4) po zaokrągleniu	6.346,00 zł
10.	zaliczka na podatek (poz. 9 × 12% – 300 zł) po zaokrągleniu	462,00 zł
11.	kwota do wypłaty (poz. 1 – poz. 4 – poz. 6 – poz. 7 – poz. 10)	5.225,30 zł

Pracodawca naliczy też (od kwoty 11.700 zł) i z własnych środków opłaci część składek społecznych oraz składki na FP, FS i FGŚP.

Ubezpieczenie zdrowotne członka rodziny

Pracodawca żony rozwiązał z nią umowę o pracę z dniem 31 sierpnia 2026 r. Przez 30 dni może ona jeszcze korzystać ze świadczeń w ramach NFZ. Ja jestem ubezpieczony jako przedsiębiorca. Czy do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka rodziny powinienem zgłosić żonę dopiero po upływie tych 30 dni?

NIE. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej osób ubezpieczonych ustaje po upływie 30 dni od dnia wygaśnięcia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego. Tak wynika z art. 67 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461 ze zm.). W przypadku osób, z którymi – tak jak żona Czytelnika – została rozwiązana umowa o pracę, prawo do świadczeń opieki zdrowotnej gwarantowanych przez NFZ ustaje więc dopiero po upływie 30 dni od dnia rozwiązania stosunku pracy.

Jednocześnie jednak obowiązujące przepisy ww. ustawy nakazują (art. 67 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej…), aby każda osoba podlegająca obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego (tutaj: Czytelnik – jako przedsiębiorca) zgłosiła do tego ubezpieczenia uprawnionych członków swojej rodziny, którzy nie posiadają własnego tytułu do tego ubezpieczenia (na druku ZUS ZCNA). Zalicza się do nich m.in. małżonka.

Żona Czytelnika nie posiada własnego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego od następnego dnia po ustaniu zatrudnienia, czyli od 1 września 2026 r., więc od tego dnia Czytelnik powinien ją zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka swojej rodziny, a nie po upływie 30 dni od ustania zatrudnienia. W tym przypadku art. 67 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej (…) nie ma zastosowania.

D.W.

Ustalenie podstawy wymiaru składki zdrowotnej po wznowieniu firmy

Prowadzę działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG. Uzyskiwane z niej dochody opodatkowuję według skali podatkowej. Przez cały czerwiec i lipiec 2026 r. miałem zawieszoną firmę. Od 1 sierpnia 2026 r. zgłosiłem w CEIDG jej wznowienie. W jaki sposób powinienem ustalić podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za sierpień 2026 r.?

Przedsiębiorca, który od dochodów uzyskiwanych z prowadzonej działalności gospodarczej opłaca podatek dochodowy według skali podatkowej, za każdy miesiąc podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu wpłaca składkę na to ubezpieczenie naliczoną od podstawy wymiaru stanowiącej dochód z działalności gospodarczej uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który jest opłacana składka. Dochód ten ustala jako różnicę między osiągniętymi przychodami w rozumieniu ustawy o pdof a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów w rozumieniu tej ustawy, który następnie pomniejsza o kwotę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe opłaconych w tym miesiącu, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Tak ustalona miesięczna podstawa wymiaru składki zdrowotnej dla przedsiębiorców opodatkowanych według skali podatkowej nie może być jednak niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego. W bieżącym roku składkowym trwającym od 1 lutego 2026 r. do 31 stycznia 2027 r. podstawa wymiaru składki zdrowotnej dla przedsiębiorców opodatkowanych według skali podatkowej nie może być niższa niż 4.806 zł (składka naliczona od tej podstawy wynosi 432,54 zł).

Ustalając miesięczny dochód dla celów ustalenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne nie należy uwzględniać przychodów osiągniętych w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej oraz poniesionych w tym okresie kosztów uzyskania (tu: w okresie od 1 czerwca do 31 lipca 2026 r.).

W przypadku gdy zawieszenie prowadzenia działalności gospodarczej nastąpiło przed danym rokiem kalendarzowym, to po wznowieniu działalności za pierwszy miesiąc podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w danym roku składkowym podstawę wymiaru składki zdrowotnej stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia, z uwagi na brak możliwości ustalenia dochodu z miesiąca poprzedniego (w danym roku składkowym).

Jeśli natomiast zawieszenie działalności gospodarczej nastąpiło – tak jak w przypadku, o którym mowa w pytaniu – w trakcie danego roku i w tym samym roku nastąpiło też wznowienie prowadzenia firmy (np. po 2 miesiącach), to podstawę wymiaru składki zdrowotnej za pierwszy miesiąc po wznowieniu prowadzenia firmy będzie stanowił dochód (liczony narastająco) uzyskany:

– za miesiąc, w którym nastąpiło zawieszenie – jeżeli zawieszenie nastąpiło w trakcie miesiąca lub

– w miesiącu przed zawieszeniem – jeśli zawieszenie – tak jak w omawianej sytuacji – nastąpiło od pierwszego dnia miesiąca (tu: dochód uzyskany w maju 2026 r.).

D.W.

Wypłata wynagrodzenia chorobowego i ewentualne obniżenie składki zdrowotnej

W dniu 10 września 2026 r. wypłacimy pracownikowi wynagrodzenie chorobowe tylko za trzy dni sierpnia, a za pozostałe dni tego miesiąca zasiłek chorobowy. Od kwoty wynagrodzenia chorobowego program kadrowo-płacowy nie nalicza mi składki na ubezpieczenie zdrowotne. Czy to jest prawidłowe?

W omawianej sprawie najprawdopodobniej wystąpi obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na pdof.

Jeżeli przychód pracownika ze stosunku pracy jest niski i obliczona od tego przychodu składka na ubezpieczenie zdrowotne przewyższa kwotę zaliczki na pdof, to wtedy składkę zdrowotną obliczoną za dany miesiąc pracodawca powinien obniżyć do wysokości tej zaliczki i przekazać do ZUS składkę w niższej kwocie. Taki tryb postępowania wynika z art. 83 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Natomiast gdy zaliczka na pdof nie wystąpi, wówczas składkę zdrowotną obniża się do 0 zł. Jednak składka zdrowotna nie powinna być pomniejszana do kwoty faktycznej zaliczki na pdof za dany miesiąc wyliczonej na potrzeby podatkowe (należnej do urzędu skarbowego), tylko do kwoty odpowiadającej wartości zaliczki na pdof obliczonej na zasadach obowiązujących na dzień 31 grudnia 2021 r. (art. 83 ust. 2b powołanej ustawy).

Należy też pamiętać, że jeżeli w jednym miesiącu pracownik uzyska – tak jak w tej sytuacji – przychód ze stosunku pracy w niskiej kwocie (do tego źródła przychodów ustawa o pdof kwalifikuje m.in. wynagrodzenie chorobowe) oraz zasiłek chorobowy, to składkę zdrowotną pracodawca obniża tylko do wysokości zaliczki na pdof w tej części, którą obliczy od przychodu pracowniczego stanowiącego podstawę wymiaru tej składki (tu: wynagrodzenia chorobowego).

GOFIN
Listy płac uwzględniające obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na pdof dostępne w programie DRUKI Gofin

D.W.

W 2026 r. wypłata 14. emerytury we wrześniu

Zasady, w oparciu o które wypłacane jest kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne, nazywane 14. emeryturą, nieznacznie odbiegają od tych, które dotyczą 13. emerytury. Jakie zatem trzeba spełnić warunki, aby nabyć prawo do 14. emerytury i w jakiej wysokości można uzyskać to świadczenie?

Krąg uprawnionych

14. emerytura przysługuje osobom, które w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty dodatkowego świadczenia mają prawo do jednego ze świadczeń wymienionych w art. 2 ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2025 r. poz. 183). Świadczenie to jest zatem należne uprawnionym do emerytur i rent z systemu powszechnego i przewidzianego m.in. dla służb mundurowych, jak też z ubezpieczenia społecznego rolników, a także osobom, które mają prawo m.in. do:

– renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach,

– renty socjalnej lub renty socjalnej z dodatkiem dopełniającym,

– świadczenia przedemerytalnego i zasiłku przedemerytalnego,

– okresowej emerytury kapitałowej i emerytury pomostowej,

– nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, zwanego świadczeniem podstawowym.

Termin wypłaty

Uprawnienia do konkretnego świadczenia to nie jedyny warunek do nabycia prawa do 14. emerytury.

Na 14. emeryturę w 2026 r. mogą liczyć uprawnieni do emerytur i rent oraz świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym wymienionych w art. 2 ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu (...), w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty dodatkowego świadczenia, a więc uprawnieni do wymienionych przez ustawodawcę świadczeń w dniu 31 sierpnia 2026 r. Wynika to stąd, że do określenia terminu wypłaty 14. emerytury ustawodawca upoważnił Radę Ministrów. Z rozporządzenia RM w sprawie określenia miesiąca wypłaty kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2026 r. (Dz. U. z 2026 r. poz. 1092) wynika, iż w 2026 r. kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 1 ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu (...), wypłaca się we wrześniu.

14. emerytura wypłacana jest w terminie wypłaty świadczeń podstawowych albo w innym terminie w tym miesiącu, jeżeli nie jest możliwa wypłata 14. emerytury wraz ze świadczeniem podstawowym.

Wysokość

W myśl ustawowych regulacji 14. emerytura przysługuje uprawnionym w wysokości kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach FUS (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749 ze zm.), zwanej ustawą emerytalną, obowiązującej od dnia 1 marca roku, w którym jest wypłacane dodatkowe świadczenie.

Przy czym 14. emerytura w kwocie najniższej emerytury została przewidziana dla osób, których wysokość świadczenia, do którego posiadają uprawnienia przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2.900 zł. Natomiast dla osób, których wysokość pobieranego świadczenia przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń przekracza kwotę 2.900 zł, 14. emerytura została przewidziana w wysokości pomniejszonej o kwotę różnicy między kwotą wysokości pobieranego świadczenia przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń a kwotą 2.900 zł. Jeżeli jednak kwota dodatkowego świadczenia ustalonego we wskazany sposób jest niższa niż 50 zł, 14. emerytury nie przyznaje się.

Co ważne, ustawodawca dopuścił możliwość zastosowania zamiast kwoty najniższej emerytury, o której mowa wcześniej, kwoty wyższej określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 6 ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu (...), w przypadku ich wydania. Rada Ministrów może bowiem określić, w drodze rozporządzenia, kwotę wyższą niż kwota najniższej emerytury, o której mowa wcześniej, stosowaną do ustalenia wysokości dodatkowego świadczenia, mając na względzie sytuację społeczno-gospodarczą oraz stan finansów publicznych. W 2026 r. sytuacja taka nie miała miejsca.

Tym samym, ponieważ od 1 marca 2026 r. najniższa emerytura wynosi 1.978,49 zł, to na 14. emeryturę w 2026 r. mogą liczyć świadczeniobiorcy, których wysokość świadczenia podstawowego nie przekracza kwoty 4.828,49 zł (brutto), co wynika z poniższego obliczenia: 1.978,49 zł + 2.900 zł = 4.878,49 zł; 4.878,49 zł – 50 zł = 4.828,49 zł.

Przyznanie 14. emerytury następuje z urzędu na podstawie decyzji. Nie bez znaczenia dla jej otrzymania jest zawieszenie prawa do świadczenia podstawowego (patrz ramka).

Pozostałe ważne kwestie

W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia podstawowego przy ustalaniu prawa i wysokości 14. emerytury przyjmuje się sumę tych świadczeń, które są wypłacane. Osobie uprawnionej przysługuje jedno dodatkowe świadczenie.

Natomiast do renty rodzinnej, do której jest uprawniona więcej niż jedna osoba, przysługuje jedna 14. emerytura, która podlega proporcjonalnemu podziałowi na osoby uprawnione do tej renty. Jeżeli do renty jest uprawniona więcej niż jedna osoba i przynajmniej jedna z nich jest uprawniona do renty socjalnej, 14. emerytura z tytułu renty rodzinnej podlega podziałowi stosownie do liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, z wyłączeniem osoby lub osób uprawnionych do renty socjalnej. Osobie lub osobom wyłączonym z liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej przysługuje 14. emerytura z tytułu przysługującego prawa do renty socjalnej.

Z kwoty 14. emerytury nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

Honorata Urbaniak

Na 14. emeryturę w 2026 r. mogą liczyć osoby, którym prawo do świadczenia podstawowego:

– nie zostało zawieszone na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty 14. emerytury, a więc na dzień 31 sierpnia 2026 r.,

– zostało zawieszone na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty 14. emerytury, a więc na dzień 31 sierpnia 2026 r., ale przykładowo po ponownym ustaleniu prawa do świadczenia podstawowego okaże się, że na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc jej wypłaty (a więc na dzień 31 sierpnia 2026 r.) prawo do świadczenia podstawowego istniało, nie podlegało zawieszeniu.

14. emerytura może również przysługiwać, gdy okaże się, że przysługiwała wypłata świadczenia podstawowego lub uległa zmianie jego wysokość.

Uzupełnienie dla celów zasiłkowych wynagrodzenia za miesiąc, w którym wystąpiła choroba i urlop wypoczynkowy

Pracownik jest wynagradzany w stałej miesięcznej wysokości. Ponadto otrzymuje zmienną premię, która zgodnie z regulaminem wynagradzania jest pomniejszana proporcjonalnie za czas nieobecności pracownika w pracy z powodu choroby i urlopu wypoczynkowego. W sierpniu 2026 r. przez kilka dni był niezdolny do pracy z powodu choroby. W jednym z miesięcy uwzględnianych w podstawie wymiaru wynagrodzenia chorobowego pracownik chorował i przebywał na urlopie wypoczynkowym. W jaki sposób należy uzupełnić wynagrodzenie za ten miesiąc przed wliczeniem go do podstawy wymiaru wynagrodzenia chorobowego?

Wynagrodzenie przyjmowane do podstawy wymiaru wynagrodzenia chorobowego wymaga uzupełnienia, jeśli w danym miesiącu pracownik nie osiągnął pełnej jego kwoty wskutek nieobecności w pracy z przyczyn usprawiedliwionych, pod warunkiem że przepracował w nim co najmniej połowę obowiązującego go czasu pracy. Nieprzepracowanie takiego okresu skutkuje wyłączeniem wynagrodzenia za ten miesiąc z podstawy wymiaru wynagrodzenia chorobowego. (...)

Przykład

Zakładamy, że pracownik z pytania otrzymuje wynagrodzenie w stałej miesięcznej wysokości 6.000 zł oraz zmienną premię uznaniową (zmniejszaną zgodnie z przepisami płacowymi proporcjonalnie za okresy absencji zasiłkowych oraz za urlop wypoczynkowy). W czerwcu 2026 r. pracownik przez 3 dni chorował i przez 10 dni przebywał na urlopie wypoczynkowym (przepracował wraz z urlopem 18 dni z 21 dni obowiązujących do przepracowania). Za ten miesiąc uzyskał (po pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne przez niego finansowane): wynagrodzenie zasadnicze – 4.659,66 zł (za przepracowane dni oraz za czas urlopu), zmienną premię – 244,45 zł, wynagrodzenie urlopowe ze składników zmiennych – 218,84 zł.

Podstawę wymiaru wynagrodzenia chorobowego przysługującego w sierpniu 2026 r. stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres od sierpnia 2025 r. do lipca 2026 r., przy czym wynagrodzenie za czerwiec 2026 r. po uzupełnieniu. Uzupełnione wynagrodzenie za ten miesiąc wyniosło 5.976,77 zł, zgodnie z wyliczeniem: [(4.659,66 zł + 244,45 zł + 218,84 zł) : 18 dni „przepracowanych"] × 21 dni do przepracowania = 5.976,77 zł.

Uzupełnienia wynagrodzenia, o którym mowa, dokonuje się zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy zasiłkowej. Na mocy tego przepisu, w razie gdy pracownik jest wynagradzany:

– w stałej miesięcznej wysokości, przyjmuje się wynagrodzenie miesięczne określone w umowie o pracę lub w innym akcie, na podstawie którego powstał stosunek pracy, po pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne, które sfinansowałby pracownik,

– w zmiennej wysokości, przyjmuje się jako uzupełnione kwotę ustaloną przez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego za przepracowane dni robocze przez liczbę dni przepracowanych (wliczając dni urlopu wypoczynkowego) i pomnożenie przez liczbę dni, które pracownik był obowiązany przepracować w tym miesiącu (otrzymaną kwotę pomniejszając o składki na ubezpieczenia społeczne, które sfinansowałby pracownik).

(...) Pracownik z pytania, oprócz wynagrodzenia zasadniczego w stałej miesięcznej wysokości, otrzymuje zmienną premię miesięczną zmniejszaną proporcjonalnie za okresy choroby oraz urlopu wypoczynkowego. Gdyby więc w którymś z miesięcy uwzględnianych w podstawie wymiaru wynagrodzenia chorobowego przysługującego w sierpniu 2026 r. pracownik chorował, przepracowując przy tym co najmniej połowę obowiązującego go czasu pracy, to wynagrodzenie za taki miesiąc pracodawca uzupełniłby odpowiednio: wynagrodzenie zasadnicze jak stały składnik wynagrodzenia, a premię miesięczną jak zmienny składnik wynagrodzenia.

Z pytania wynika jednak, że w danym miesiącu pracownik oprócz absencji chorobowej korzystał z urlopu wypoczynkowego. Przyjmując, że przepracował w tym miesiącu wraz z urlopem wypoczynkowym co najmniej połowę obowiązującego go czasu pracy, to ze względu na sposób wynagradzania pracownika uzupełnienia wynagrodzenia za taki miesiąc należy dokonać zgodnie z wyjaśnieniem ZUS zawartym w komentarzu do ustawy zasiłkowej (...). (...) w celu uzupełnienia wynagrodzenia należy zsumować wynagrodzenie zasadnicze, zmienną premię miesięczną i wynagrodzenie urlopowe (kwoty pomniejszone o składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika) uzyskane za taki miesiąc, a następnie otrzymaną kwotę podzielić przez liczbę dni przepracowanych (wraz z urlopem) i pomnożyć przez liczbę dni obowiązujących do przepracowania w tym miesiącu.

Wyjaśnień udzieliła redakcja Ubezpieczeń i Prawa Pracy

Wpływ nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy nowo zatrudnionego pracownika na wysokość wynagrodzenia chorobowego

Pracownik został zatrudniony od 10 sierpnia 2026 r. z wynagrodzeniem określonym w stawce godzinowej. Po przepracowaniu 10 dni roboczych przez kolejne 4 dni był nieobecny w pracy z przyczyn nieusprawiedliwionych, a od 31 sierpnia do 4 września 2026 r. przebywa na zwolnieniu lekarskim. Jak ustalić podstawę wymiaru wynagrodzenia chorobowego? Nadmieniamy, że w sierpniu 2026 r. pracował on w nadgodzinach, za które otrzymał, oprócz normalnego wynagrodzenia, 50% dodatek.

(...) Pracownik z pytania jest wynagradzany stawką godzinową, a zatem podstawę wymiaru wynagrodzenia chorobowego przysługującego w sierpniu 2026 r. (przyjmujemy, że legitymuje się odpowiednim okresem ubezpieczenia chorobowego) stanowiło uzupełnione wynagrodzenie za ten miesiąc, tj. kwota powstała przez pomnożenie stawki godzinowej przez liczbę godzin obowiązujących w tym miesiącu do przepracowania (pomniejszoną o godziny nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy). Do tego wynagrodzenia należało doliczyć wynagrodzenie i dodatki za nadgodziny w kwocie faktycznie uzyskanej za sierpień 2026 r.

Zamów prenumeratę wersji papierowej,
w ramach której otrzymasz wersję internetową!
sklep.gofin.pl

Zaliczenie zwrotu VAT na sporną zaległość podatkową

Urząd skarbowy wydał decyzję określającą wysokość mojego podatku PIT za 2023 r. Odwołałem się od tej decyzji. Nie została ona opatrzona rygorem natychmiastowej wykonalności. Czy na poczet zaległości PIT wynikającej z decyzji może być zaliczona nadwyżka podatku VAT wykazana przeze mnie do zwrotu na rachunek bankowy w JPK_V7M za lipiec 2026 r.?

NIE. Urząd skarbowy nie może zaliczyć zwrotu podatku na zaległość podatkową wynikającą z nieostatecznej decyzji nieopatrzonej rygorem natychmiastowej wykonalności.

Zwrot VAT podlega z urzędu zaliczeniu na poczet zaległości podatkowych wraz z odsetkami za zwłokę, odsetek za zwłokę od nieuregulowanych w terminie zaliczek na podatek, kosztów upomnienia oraz bieżących zobowiązań podatkowych. W razie braku tych obciążeń podatnik otrzymuje zwrot podatku, chyba że złoży wniosek o zarachowanie całej lub części przysługującej mu kwoty na przyszłe zobowiązania podatkowe. Wynika tak z art. 76 § 1 w zw. z art. 76b § 1 Ordynacji podatkowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 622 ze zm.). Przepisy te należy stosować z uwzględnieniem regulacji dotyczących wykonania decyzji organów podatkowych.

Zasadą jest, że decyzja nakładająca na adresata obowiązek, który może być dochodzony w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, podlega wykonaniu dopiero wtedy, gdy stanie się ostateczna. Decyzja wydana przez naczelnika urzędu skarbowego nakładająca na podatnika obowiązek uiszczenia zaległości podatkowej, od której wniesiono odwołanie do dyrektora izby administracji skarbowej, jest nieostateczna i nie podlega realizacji. Podatnik ma prawo wstrzymać się z zapłatą do czasu rozpatrzenia sprawy przez organ odwoławczy i potwierdzenia przez niego obowiązku dokonania płatności. Urzędowi skarbowemu nie wolno podjąć żadnych działań zmierzających do uzyskania zaległości podatkowej wynikającej z nieostatecznej decyzji – w tym dokonać z urzędu zaliczenia na zaległość podatkową nadpłaty podatku lub zwrotu VAT. Takie zaliczenie jest formą realizacji decyzji. Prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego zgodnie z art. 59 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej.

Wykonaniem decyzji nie jest ustanowienie hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego.

Realizacja nieostatecznej decyzji jest dozwolona po nadaniu jej rygoru natychmiastowej wykonalności. Takie rozwiązanie stosuje się, jeżeli urząd skarbowy uprawdopodobni, że zobowiązanie podatkowe wynikające z nieostatecznej decyzji nie zostanie w przyszłości wykonane z powodu krótkiego okresu do upływu jego terminu przedawnienia, trudnej sytuacji finansowej podatnika czy wyzbywania się przez niego majątku znacznej wartości (patrz ramka). Rygor natychmiastowej wykonalności nadawany jest przez urząd skarbowy w formie postanowienia. Na to postanowienie przysługuje zażalenie. Nadanie nieostatecznej decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności pozwala na jej realizację, a więc także na zaliczenie z urzędu nadpłaty lub zwrotu podatku na poczet zaległości podatkowej wynikającej z decyzji.

Przesłanki nadania nieostatecznej decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności:

- organ podatkowy posiada informacje, z których wynika, że wobec podatnika toczy się postępowanie egzekucyjne w zakresie innych należności pieniężnych,
- podatnik nie posiada majątku o wartości odpowiadającej wysokości zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, na którym można ustanowić hipotekę przymusową (por. art. 34 Ordynacji podatkowej) lub zastaw skarbowy (por. art. 41 Ordynacji podatkowej), które korzystałyby z pierwszeństwa zaspokojenia,
- podatnik dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku znacznej wartości,
- okres do upływu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego jest krótszy niż 3 miesiące.

Małgorzata Żujewska

Sposób wyceny ruchomości zajętej przez urząd skarbowy

Mam zaległości podatkowe. Urząd skarbowy wszczął w związku z nimi postępowanie egzekucyjne. Został zajęty mój samochód. Jego wartość szacunkowa będzie określona w protokole uzupełniającym. Kto sporządzi tę wycenę?

Wyceny ruchomości zajętej w toku administracyjnego postępowania egzekucyjnego dokonuje zasadniczo pracownik organu egzekucyjnego.

Zajęcie ruchomości należącej do dłużnika, np. samochodu, to jeden ze środków egzekucyjnych stosowanych w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez urząd skarbowy. Pracownik organu egzekucyjnego, dokonując zajęcia, sporządza protokół. Zamieszcza w nim opis zajętej ruchomości, a ponadto – o ile to możliwe – oznacza jej wartość szacunkową. Dłużnik może przedstawić rachunki i inne dowody istotne dla dokonania wyceny. Jeżeli wartość szacunkowa ruchomości nie zostanie podana w protokole zajęcia, określa się ją w protokole uzupełniającym. Na jego sporządzenie jest 30 dni od dnia dokonania zajęcia.

Wyceny zajętej ruchomości dokonuje – w protokole zajęcia lub uzupełniającym – zasadniczo pracownik organu egzekucyjnego. Wyjątek stanowią ruchomości o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej oraz kosztowości. Ich oszacowania musi dokonać biegły skarbowy. Organ egzekucyjny może wezwać biegłego skarbowego dla oszacowania wartości innych zajętych ruchomości, jeżeli uzna, że jest to potrzebne. Dłużnik ma prawo złożyć skargę na oszacowanie dokonane przez pracownika organu egzekucyjnego. Skargę wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia odpisu protokołu odpowiednio zajęcia lub uzupełniającego. Konsekwencją jej złożenia jest powołanie biegłego skarbowego. Organ egzekucyjny zawiadamia dłużnika o wyznaczonym terminie oszacowania wartości ruchomości przez biegłego skarbowego. Przesyła mu również odpis protokołu oszacowania.

W przypadku gdy dłużnik nie zgadza się z wyceną przedstawioną przez biegłego skarbowego, może wystąpić do organu egzekucyjnego z wnioskiem o dokonanie oszacowania przez biegłego sądowego. Reguluje to art. 67d § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2026 r. poz. 268 ze zm.). Wniosek o dokonanie oszacowania wartości ruchomości przez biegłego sądowego trzeba złożyć w terminie 7 dni od dnia doręczenia dłużnikowi odpisu protokołu oszacowania sporządzonego przez biegłego skarbowego. Wniesienie wniosku wstrzymuje sprzedaż tej ruchomości. Należy jednak mieć na uwadze, że dłużnik ponosi koszty wyceny dokonanej przez biegłego sądowego, jeżeli oszacowana przez niego wartość ruchomości nie różni się co najmniej o 25% od wartości ustalonej przez biegłego skarbowego. Stanowi tak art. 67d § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

M.Ż.

Opis sprawy we wniosku o interpretację przepisów podatkowych

Zamierzam złożyć wniosek o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych w zakresie PIT. Czy do wniosku mogę dołączyć dokumenty dotyczące sprawy, np. umowę z kontrahentem?

NIE. Do wniosku o wydanie indywidualnej interpretacji podatkowej nie dołącza się dokumentów dotyczących opisanej w nim sytuacji.

Indywidualne interpretacje przepisów podatkowych wydaje Dyrektor KIS. Wyjaśnienia mogą dotyczyć stanu faktycznego (sytuacji już zaistniałej) lub zdarzenia przyszłego – z wyłączeniem spraw wskazanych w art. 14b Ordynacji podatkowej. Wniosek składany przez jednego wnioskodawcę sporządza się na formularzu ORD-IN. Musi on zawierać opis stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego oraz stanowisko wnioskodawcy w przedmiocie jego oceny prawnej. Jeżeli w ORD-IN zabraknie na to miejsca, dołącza się załącznik lub załączniki ORD-IN/A.

Druki ORD-IN i ORD-IN/A dostępne w programie DRUKI Gofin, w dziale Ordynacja podatkowa

Opis sprawy przedstawiony przez wnioskodawcę musi być kompletny. Powinien uwzględniać wszystkie informacje mające wpływ na rozstrzygnięcie i istotne dla oceny skutków podatkowych stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego. Wniosek dotyczący zdarzenia przyszłego nie może zawierać różnych, wzajemnie wykluczających się opcji ani dotyczyć hipotetycznych sytuacji. Opis zawarty we wniosku to jedyna faktyczna podstawa wydania indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych. Nie dołącza się do niego dokumentów potwierdzających prawdziwość podanych informacji, np. aktów notarialnych, umów, faktur, rachunków, map, korespondencji z kontrahentem, opinii biegłych, decyzji administracyjnych. Jeżeli są one istotne, należy je opisać. Organ interpretacyjny nie dokona merytorycznej analizy dołączonych dokumentów.

Dyrektor KIS nie jest uprawniony do ingerencji w zawarty we wniosku opis sprawy. Nie przeprowadza postępowania wyjaśniającego i dowodowego w celu ustalenia elementów stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego. Może jedynie, jeżeli uzna opis za niewyczerpujący, wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku w trybie art. 169 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 14h Ordynacji podatkowej. W orzecznictwie sądów administracyjnych podkreśla się, że organ interpretacyjny ma prawo wezwać wnioskodawcę do uszczegółowienia stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego tylko wówczas, gdy ich dotychczasowe przedstawienie uniemożliwia odpowiedź na pytanie zawarte we wniosku. Może żądać uzupełnienia wniosku tylko o takie elementy, bez których nie jest możliwa ocena, czy stanowisko przedstawione we wniosku i ocena prawna są prawidłowe czy błędne. Elementy te powinny być precyzyjnie wskazane w wezwaniu, z podaniem wyjaśnienia, dlaczego ich brak uniemożliwia wydanie indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych (por. wyrok NSA z dnia 28 maja 2026 r., sygn. akt II FSK 973/23).

Wnioskodawca, który poda błędny lub nieprecyzyjny opis sprawy, musi liczyć się z ryzykiem nieuzyskania ochrony wynikającej z zastosowania się do otrzymanych wyjaśnień. Indywidualna interpretacja podatkowa wywołuje skutki prawnopodatkowe tylko wtedy, gdy rzeczywisty stan faktyczny sprawy pokrywa się z opisem podanym we wniosku.

M.Ż.

Zażalenie na postanowienie o przedłużeniu terminu zwrotu VAT

W JPK_V7M za maj 2026 r. wykazałem nadwyżkę podatku VAT naliczonego nad należnym do zwrotu na rachunek bankowy. Urząd skarbowy prowadzi czynności sprawdzające dotyczące zasadności zwrotu podatku. Otrzymałem kolejne już postanowienie o przedłużeniu terminu zwrotu VAT. Mam 7 dni na złożenie na nie zażalenia. Czy przy obliczaniu tego terminu uwzględnia się dni wolne od pracy?

TAK. Termin złożenia zażalenia na postanowienie to 7 dni kalendarzowych, ale jeżeli ostatni dzień terminu wypada w dniu wolnym od pracy – przesuwa się on na pierwszy dzień roboczy.

Podatnik, u którego w danym okresie rozliczeniowym wystąpi w VAT nadwyżka podatku naliczonego nad należnym, ma prawo wystąpić o jej zwrot na rachunek w banku lub SKOK-u, deklarując jednocześnie termin zwrotu (wskazując go w JPK_VAT z deklaracją). Urząd skarbowy może przed przelaniem pieniędzy zbadać zasadność zwrotu podatku m.in. w trybie czynności sprawdzających. Działania weryfikacyjne mogą trwać tak długo, jak to jest konieczne, także po upływie ustawowego terminu dokonania zwrotu. Jeżeli zasadność zwrotu wymaga dodatkowego zweryfikowania, naczelnik urzędu skarbowego może przedłużyć termin zwrotu do czasu zakończenia weryfikacji. Przewiduje to art. 87 ust. 2 ustawy o VAT (Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.), z jednym wyjątkiem: termin zwrotu VAT nie podlega przedłużeniu, jeśli podatnik występuje o zwrot w terminie 25 dni na rachunek VAT (art. 87 ust. 6a ustawy o VAT).

Urząd skarbowy przedłuża termin zwrotu podatku w formie postanowienia. Powinien w nim nie tylko wskazać na potrzebę zbadania określonych okoliczności, ale także wykazać, co budzi zastrzeżenia, np. przedstawić nieścisłości lub braki w materiale dowodowym. Możliwości przedłużenia terminu zwrotu podatku nie należy traktować jako blankietowego, prewencyjnego upoważnienia do opóźniania realizacji zwrotu podatku VAT. Na wspomniane postanowienie przysługuje zażalenie do dyrektora izby administracji skarbowej. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem naczelnika urzędu skarbowego, który wydał postanowienie, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Termin ten oblicza się zgodnie z art. 12 § 1 i § 5 Ordynacji podatkowej. Dzień, w którym miało miejsce doręczenie postanowienia adresatowi, pomija się w wyliczeniach. Termin biegnie od dnia następnego. Upływa o północy ostatniego dnia z wyznaczonej liczby dni. Uwzględnia się dni robocze i wolne od pracy. W przypadku gdy ostatni dzień terminu wypada w sobotę, niedzielę lub święto będące dniem ustawowo wolnym od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się następny dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy.

M.Ż.

Przykład

Podatnik zadeklarował w JPK_V7M za maj 2026 r. zwrot VAT na rachunek bankowy. Urząd skarbowy wszczął czynności sprawdzające dotyczące zasadności zwrotu podatku. Postanowieniem, doręczonym podatnikowi 1 września 2026 r., przedłużył termin zwrotu do 25 września 2026 r. Termin wniesienia zażalenia na to postanowienie upłynie z dniem 8 września 2026 r.

A-Z

Składki ZUS

Informacja do ZUS o przyznaniu pracownikowi renty

Pracownik, którego zatrudniliśmy w 2025 r., został wówczas zgłoszony przez nas do ubezpieczeń w ZUS z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 0 0, tj. jako osoba bez prawa do emerytury/renty i nieposiadająca orzeczenia o niepełnosprawności. Pod koniec sierpnia 2026 r. pracownik przedłożył pracodawcy decyzję ZUS przyznającą mu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Z jaką datą powinniśmy mu zmienić kod tytułu ubezpieczenia?

Jeśli informację o rencie pracodawca uzyska – tak jak w tym przypadku – w trakcie miesiąca, to odpowiednie zgłoszenie może przekazać w jednym z dwóch terminów.

Informację o posiadanym przez pracownika prawie do renty pracodawca przekazuje do ZUS, podając odpowiedni kod cyfrowy w piątym znaku kodu tytułu ubezpieczenia. Po przyznaniu pracownikowi renty z tytułu niezdolności do pracy czy renty rodzinnej pracodawca powinien więc dokonać zmiany kodu tytułu ubezpieczenia pracownika poprzez wpisanie cyfry 2 w piątym znaku tego kodu. Z kolei wypełniając szóste pole kodu tytułu ubezpieczenia, należy pamiętać o tym, że orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o niezdolności do pracy jest traktowane na równi z odpowiednim orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności. Wtedy w szóstym znaku kodu tytułu ubezpieczenia wpisuje się cyfrę 1.

Zmiany kodu tytułu ubezpieczenia pracownika dokonuje się poprzez wyrejestrowanie go z ubezpieczeń z dotychczasowym kodem i ponowne zgłoszenie do ubezpieczeń z nowym kodem tytułu ubezpieczenia.

Prawo do renty nie wpływa na podleganie ubezpieczeniom z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę ani na rozliczanie składek za pracownika. Pracodawca może więc powiadomić ZUS o zmianie kodu tytułu ubezpieczenia pracownika:

– na bieżąco, tj. od następnego dnia po otrzymaniu informacji w tej sprawie (czyli w trakcie miesiąca kalendarzowego) – wtedy za pracownika powinny być za taki miesiąc sporządzone do ZUS dwa raporty ZUS RCA: jeden z dotychczasowym kodem tytułu ubezpieczenia, a drugi – z nowym kodem i w każdym raporcie składki powinny zostać naliczone od odpowiednio przeliczonych podstaw wymiaru (przykład) lub

– od pierwszego dnia następnego miesiąca po jej otrzymaniu – wówczas pracodawca uniknie sporządzania za dany miesiąc dwóch raportów rozliczeniowych, tj. z dotychczasowym i nowym kodem tytułu ubezpieczenia.

Dorota Wyderska

Przykład

Pracownik został zgłoszony do ubezpieczeń w ZUS z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 0 0. W dniu 25 sierpnia 2026 r. przedłożył pracodawcy decyzję o prawie do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W sierpniu 2026 r. pracownik uzyskał wynagrodzenie za ten miesiąc w wysokości 8.000 zł. Pracodawca dokonał w ZUS zmiany kodu tytułu ubezpieczenia pracownika od 26 sierpnia 2026 r. poprzez:

– wyrejestrowanie z ubezpieczeń na druku ZUS ZWUA, z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 0 0, z datą od 26 sierpnia 2026 r., a następnie,
– zgłoszenie z tą samą datą do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na druku ZUS ZUA, z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 2 1.

W dokumentach rozliczeniowych składanych za sierpień 2026 r. pracodawca wykaże pracownika:

– w jednym raporcie ZUS RCA z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 0 0, podstawami wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe w wysokości 6.451,61 zł (8.000 zł : 31 dni sierpnia × 25 dni), podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 5.567,10 zł (6.451,61 zł – 884,51 zł),
– w kolejnym raporcie ZUS RCA z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 2 1, podstawami wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe w wysokości 1.548,39 zł (8.000 zł : 31 dni sierpnia × 6 dni), podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 1.336,10 zł (1.548,39 zł – 212,29 zł).

Kilometrówka dla zleceniobiorcy a składki ZUS

W czasie wykonywania umowy zlecenia zleceniobiorca używa prywatnego auta. Czy gdybyśmy mu zwracali poniesione z tego tytułu koszty w formie kilometrówki (razem z wypłatą wynagrodzenia z umowy zlecenia), to takie świadczenie podlegałoby składkom ZUS?

Przychodem z umowy zlecenia – obok wynagrodzenia za jej wykonywanie – są m.in. zwrócone zleceniobiorcy koszty używania własnego pojazdu w jazdach lokalnych w celu realizacji umowy zlecenia. Tego rodzaju przychód jest zwolniony ze składek ZUS do wysokości miesięcznego ryczałtu pieniężnego albo tzw. kilometrówki (patrz tabela), określonych w rozporządzeniu MI w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych… (Dz. U. z 2002 r. nr 27, poz. 271 ze zm.). To zwolnienie składkowe ma odpowiednie zastosowanie do zleceniobiorców (przykład).

Warunkiem stosowania zwrotu kosztów używania przez zleceniobiorcę prywatnego auta do celów służbowych w formie kilometrówki jest udokumentowanie przez niego przebiegu pojazdu w odpowiedniej ewidencji prowadzonej zgodnie z przepisami o pdof.

D.W.

Stawki za 1 km przebiegu samochodu osobowego

Pojemność silnika	Stawka obowiązująca od 17.01.2023 r.
do 900 cm^3	0,89 zł
powyżej 900 cm^3	1,15 zł

Przykład

Przy wykonywaniu umowy zlecenia zleceniobiorca wykorzystuje w jazdach lokalnych własny samochód o poj. silnika 1.591 cm^3. Zleceniodawca zwraca mu koszty z tego tytułu w formie kilometrówki. Zgodnie z ewidencją przebiegu auta w sierpniu 2026 r. zleceniobiorca przejechał 1.280 km.

Wariant I – Zleceniodawca nalicza kilometrówkę według stawki z rozporządzenia MI.

Na koniec sierpnia 2026 r. zleceniodawca wypłacił zleceniobiorcy kilometrówkę w wysokości 1.472 zł, tj. 1.280 km × 1,15 zł. Wypłacona kwota nie stanowi dla zleceniobiorcy podstawy do naliczenia składek ZUS (społecznych ani zdrowotnej).

Wariant II – Zleceniodawca dokonuje zwrotu kosztów używania prywatnego samochodu według stawki w wysokości 1,20 zł za 1 km.

Na koniec sierpnia 2026 r. zleceniodawca wypłacił zleceniobiorcy kilometrówkę w wysokości 1.536 zł, tj. 1.280 km × 1,20 zł. Od nadwyżki ponad kwotę kilometrówki ustalonej według przepisów rozporządzenia MI, czyli ponad kwotę 64 zł, tj. 1.536 zł – 1.472 zł, zleceniodawca naliczy zleceniobiorcy składki ZUS.

Składka na FGŚP w przypadku zatrudnienia pomocy domowej

Wspólnik spółki cywilnej jest emerytem. Zatrudnia prywatnie, na podstawie umowy o pracę, pomoc domową. Nie opłacał za nią składki na FGŚP. Jednak ZUS niedawno naliczył za tę osobę, z urzędu, składkę na ten fundusz. Czy składka na FGŚP faktycznie jest w tym przypadku należna?

NIE. Zasady i tryb opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych reguluje ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2026 r. poz. 186). Składki na FGŚP są opłacane za pracowników w rozumieniu przepisów tej ustawy, a konkretnie art. 10. Za pracownika uważa się osobę fizyczną, która zgodnie z przepisami polskiego prawa:

– pozostaje w stosunku pracy,
– jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę nakładczą,
– wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia,
– wykonuje pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną, spółdzielnią kółek rolniczych lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną, jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych.

Składkę na FGŚP opłaca się za okresy trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Dlatego pracodawca nie ma obowiązku opłacania jej za osoby objęte ubezpieczeniami społecznymi na zasadzie dobrowolności. Nie musi też płacić składki na ten fundusz po dacie jego niewypłacalności.

Pracownikiem w rozumieniu ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy nie jest natomiast pomoc domowa zatrudniona na etacie przez – tak jak w omawianej sytuacji – osobę fizyczną.

Jeśli w przypadku, o którym mowa w pytaniu, została wydana przez ZUS decyzja w sprawie naliczenia składek na FGŚP, płatnik może się od niej odwołać, kwestionując w odwołaniu przypis składek. Jeżeli płatnik nie otrzymał decyzji administracyjnej, powinien sporządzić korektę dokumentów rozliczeniowych za miesiące, za które ZUS naliczył mu składkę na FGŚP za zatrudnioną pomoc domową. Ponieważ składka na ten fundusz jest wykazywana jedynie w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, wystarczy, że płatnik skoryguje same deklaracje, bez załączania do niej imiennych raportów. Jeśli płatnik nie ma żadnych zaległości w opłacaniu składek, to po przekazaniu korekty deklaracji powstanie na jego koncie w ZUS nadpłata składek, którą może zaliczyć na poczet przyszłych składek lub wystąpić do ZUS z wnioskiem o jej zwrot na druku ZUS-RZS-P.

W odwołaniu od decyzji ZUS bądź korespondencji z organem rentowym (np. opisującej złożoną korektę deklaracji) płatnik powinien powołać się na ww. art. 10 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych (…).

GOFIN
Druki ZUS DRA i ZUS-RZS-P dostępne w programie DRUKI Gofin w dziale Składki ZUS

D.W.

Zgłoszenie matki pracownicy do ubezpieczenia zdrowotnego

Pracownica naszego zakładu chce zgłosić matkę do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka rodziny. Czy możemy, jako pracodawca, dokonać takiego zgłoszenia?

TAK. Pracodawca nie tyle może, co powinien na wniosek pracownicy zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego członka jej rodziny. Takiego zgłoszenia dokonuje się na druku ZUS ZCNA. Pracownica, podpisując go, składa tym samym oświadczenie o zgodności danych w nim zawartych ze stanem prawnym i faktycznym.

Wśród osób, które dla celów ubezpieczenia zdrowotnego są uważane za członków rodziny osoby ubezpieczonej, wymienia się m.in. wstępnych (np. matkę, ojca) pozostających z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Wynika tak z art. 5 pkt 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461 ze zm.). Po takim zgłoszeniu członkowie rodziny uzyskują prawo do świadczeń opieki zdrowotnej gwarantowanych przez NFZ.

Jednak zgłoszenia wstępnego do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka rodziny można dokonać tylko, gdy:

– nie podlega on obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu (np. nie pracuje na etacie, nie jest zarejestrowany w ewidencji bezrobotnych powiatowego urzędu pracy, nie wykonuje zlecenia, nie pobiera świadczeń emerytalno-rentowych),
– nie jest uprawniony do świadczeń zdrowotnych na podstawie przepisów o koordynacji,
– pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym (tu: pracownicą).

Jeżeli matka pracownicy nie posiada obecnie własnego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego oraz pozostaje z nią we wspólnym gospodarstwie domowym, to pracownica powinna – za pośrednictwem swojego pracodawcy – zgłosić ją do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka swojej rodziny. Pracownik musi jednak pamiętać, że członek rodziny powinien spełniać warunki do takiego zgłoszenia.

D.W.

Przerób towarów w księgach rachunkowych

Jednostka może dokonać przerobu towarów, który polega na dostosowaniu towarów do sprzedaży. Nie powinien on powodować zmiany podstawowych i zasadniczych właściwości użytkowych towarów. Taki przerób jednostka może zlecić zewnętrznej firmie lub przeprowadzić go we własnym zakresie. Ujęcie w księgach kosztów przerobu zależy przede wszystkim od sposobu ewidencji magazynowej towarów.

Czym jest przerób?

Towarami, jak wynika z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy o rachunkowości (Dz. U. z 2026 r. poz. 522 ze zm.), są rzeczowe aktywa obrotowe nabyte w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym. Zatem czynności w ramach przerobu towarów, którego jednostka może dokonać we własnym zakresie lub zlecić go podmiotowi zewnętrznemu, nie mogą znacząco wpływać na ich ostateczną postać, ponieważ wprowadzone zmiany muszą mieścić się w zakresie stanu nieprzetworzonego. Jeśli towary nie zostały przekształcone w znaczący sposób, nie zmieniono ich cech, typu, kształtu, wyglądu, funkcji na tyle, że można uznać, iż nadal znajdują się w stanie nieprzetworzonym, mamy do czynienia z przerobem towarów.

Dostosowanie towarów do sprzedaży bez zmiany ich podstawowych i zasadniczych właściwości użytkowych może polegać m.in. na ich sortowaniu, przelewaniu, paczkowaniu, łączeniu w komplety lub na drobnych przeróbkach. Jako przerób traktowane są także czynności związane z uszlachetnieniem towarów, jednak nie mogą one całkowicie przekształcić pierwotnej postaci towarów przez zmianę ich właściwości użytkowych. Wtedy bowiem powstają nowe produkty, a proces przetwarzania należałoby rozliczać jako produkcję wyrobów gotowych – we własnym zakresie lub zleconą na zewnątrz. Wówczas przetwarzane towary powinny być traktowane jak materiały produkcyjne lub półprodukty.

Wycena towarów

Wartość towarów, gdy jednostka obejmuje je ewidencją magazynową w toku ich składowania, ujmuje się w księgach na koncie 33 „Towary". Na dzień ich nabycia, na podstawie dowodów zakupu, mogą one być wyceniane następująco:

1) w cenie nabycia, czyli zgodnie z regułami zawartymi w art. 28 ust. 11 pkt 1 ustawy o rachunkowości,

2) w cenie zakupu, tj. według zasad wskazanych w art. 34 ust. 1 pkt 1 tej ustawy,

3) w cenach ewidencyjnych, o których mowa w art. 34 ust. 2 tej ustawy.

Poza tym dopuszcza się, na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rachunkowości, stosowanie uproszczonej metody ewidencji towarów, która polega na odpisywaniu ich w koszty w momencie zakupu, ustalaniu ich stanu nie później niż na dzień bilansowy oraz korekcie kosztów o wartość tego stanu. Przyjętą przez kierownika jednostki metodę wyceny towarów opisuje się w polityce rachunkowości.

Wydanie towarów

W księgach do ewidencji towarów służy konto 33 „Towary". Jednostka, wydając towar do przerobu, ze względu na zmianę miejsca jego przechowywania powinna ująć jego wartość na wyodrębnionym koncie analitycznym, np. na koncie 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym) lub na koncie 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie własnym). Taka ewidencja analityczna ułatwia rozliczenia przerobu poszczególnych dostaw (partii) towarów.

W księgach wydanie towarów do przerobu można ująć, na podstawie dowodu WZ (w przypadku przerobu obcego) lub RW (przy przerobie własnym), w cenach przyjętych do ewidencji towarów w magazynie zapisem:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym) lub konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie własnym),
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w magazynie).

Jeśli jednostka przekazuje towary do przerobu bezpośrednio po zakupie i trafiają one od razu do przerobu (bez wprowadzania ich do magazynu jednostki), to przekazanie towarów można ująć na podstawie faktury zapisem:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym) lub konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie własnym),
– Ma konto 30 „Rozliczenie zakupu".

Księgowanie kosztów przerobu

Sposób rozliczenia wydatków poniesionych na przerób towarów uzależniony jest od zakresu czynności oraz rozwiązań ewidencyjnych stosowanych przez jednostkę na podstawie zapisów polityki rachunkowości. Jeśli jednostka dokonuje przystosowania towarów do sprzedaży we własnym zakresie i nie jest to działanie incydentalne, można zdecydować o wydzieleniu działalności pomocniczej dotyczącej tego przerobu i jego koszty ujmować na koncie 53 „Koszty działalności pomocniczej". Na koniec miesiąca koszty te podlegają przeksięgowaniu na konto 50 „Koszty działalności podstawowej – handlowej".

• Ewidencja w cenie zakupu

Gdy towary w jednostce ujmowane są w cenie zakupu, wydatki dotyczące przystosowania towarów do wprowadzenia do obrotu podlegają odniesieniu bezpośrednio w koszty okresu (na konto 40-2 „Usługi obce" i/lub konto w zespole 5), a wartość towarów na koncie 33 pozostaje w cenie zakupu. Wtedy fakturę za przerób zewnętrzny towarów można zaksięgować:

a) wartość brutto
– Wn konto 30 „Rozliczenie zakupu",
– Ma konto 21 „Rozrachunki z dostawcami",

b) VAT naliczony podlegający odliczeniu
– Wn konto 22-2 „VAT naliczony i jego rozliczenie",
– Ma konto 30 „Rozliczenie zakupu",

c) wartość netto
– Wn konto 40-2 „Usługi obce",
– Ma konto 30 „Rozliczenie zakupu"

oraz równolegle
– Wn konto 50 „Koszty działalności podstawowej – handlowej",
– Ma konto 49 „Rozliczenie kosztów".

Przyjęcie towarów po przerobie do magazynu, na podstawie np. dowodu PZ, w wartości, w której zostały wydane, można zaksięgować:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w magazynie),
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym).

• Ewidencja w cenie nabycia

W przypadku gdy jednostka ujmuje towary w cenie nabycia, koszty przerobu towarów powinny zwiększać cenę nabycia tych towarów, jako koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika aktywów do stanu zdatnego do używania lub wprowadzenia do obrotu (por. art. 28 ust. 2 ustawy o rachunkowości). Wtedy koszty usługi przerobu zewnętrznego wynikające z faktury za usługę można ująć w księgach:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym),
– Ma konto 30 „Rozliczenie zakupu".

Przyjęcie towarów po przerobie do magazynu, w oparciu o dowód PZ, następuje w wartości powiększonej o koszty przerobu, zapisem:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w magazynie),
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym).

W praktyce możliwe jest również ujmowanie wydatków związanych z przerobem towarów ewidencjonowanych w cenach nabycia w ciężar kosztów działalności operacyjnej. Jest to możliwe, jeśli przerób polega na najprostszych czynnościach, np. pakowaniu czy segregacji, a jego koszty są w ocenie jednostki nieistotne. Wtedy koszty przerobu nie zwiększają wartości towarów, a ujmowane są jak w przypadku ewidencji towarów w cenie zakupu. W takim przypadku przyjęcie towarów po przerobie do magazynu następuje w takiej samej wartości, w jakiej zostały wydane.

• Ewidencja w stałych cenach ewidencyjnych

Gdy jednostka w trakcie roku towary ewidencjonuje w stałych cenach ewidencyjnych, np. w cenie sprzedaży netto lub w cenie sprzedaży brutto, to wartość towarów w cenie ewidencyjnej uwzględnia przewidywany zysk oraz ewentualnie zarezerwowany VAT (przy stosowaniu do ewidencji cen sprzedaży brutto), a także koszty związane z przerobem. Różnice pomiędzy stałą ceną ewidencyjną towarów a rzeczywistymi cenami zakupu czy nabycia ujmowane są w księgach jako odchylenia od stałych cen ewidencyjnych towarów i księgowane na koncie 34-2 „Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów".

W przypadku ujmowania towarów w ewidencji magazynowej w stałych cenach ewidencyjnych, ich przekazanie zewnętrznej firmie do przerobu następuje w tych cenach, na podstawie dowodu WZ, zapisem:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym),
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w magazynie).

Koszty przerobu obcego księguje się w zespole 4 i 5 na ogólnych zasadach. Przyjęcie towarów po przerobie w nowych cenach ewidencyjnych, na podstawie dowodu PZ, można zaksięgować:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w magazynie),
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym).

Różnicę między wartością towarów przekazanych do przerobu a wartością towarów przyjętych z przerobu handlowego, traktuje się jako odchylenia od cen ewidencyjnych. Ich wartość można ująć zapisem:

– Wn konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym),
– Ma konto 34-2 „Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów".

• Brak ewidencji magazynowej

Jeśli wartość towarów na dzień ich zakupu jednostka odnosi bezpośrednio do kosztów i ujmuje na koncie 73-1 „Wartość sprzedanych towarów w cenach zakupu (nabycia)", to przekazując je do przerobu, wskazane jest ująć ich wartość w ewidencji pozabilansowej, np. na koncie 93-03 „Towary w przerobie" po stronie Wn (ich zwrot zostanie zaewidencjonowany zapisem odwrotnym, tj. po stronie Ma konta 93-03). W takim przypadku nieistotne koszty przerobu zalicza się do kosztów podstawowej działalności operacyjnej.

Ubytki i straty

W procesie przerobu towarów mogą powstać ubytki lub straty, np. na skutek ich przelewania lub przesypywania albo suszenia. Wartość tych ubytków w księgach rachunkowych odnosi się do kosztów sprzedanych towarów i można ją zaksięgować:

– Wn konto 73-1 „Wartość sprzedanych towarów w cenach zakupu (nabycia)",
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym) lub konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie własnym).

Z kolei powstałe na skutek przerobu straty zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych. Ich wartość można zaksięgować:

– Wn konto 76-1 „Pozostałe koszty operacyjne",
– Ma konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie obcym) lub konto 33 „Towary" (w analityce: Towary w przerobie własnym).

Wzory dowodów magazynowych dostępne w programie DRUKI Gofin

Karolina Paszkowska

Przykład
Założenia

1. Jednostka bezpośrednio po zakupie przekazała towary do przerobu obcego – ich dostawa nastąpiła od dostawcy do firmy dokonującej przerobu z pominięciem magazynu jednostki. Według faktury wartość brutto tych towarów to 24.600 zł (w tym VAT 4.600 zł).

2. Wydatki na usługę przerobu obcego zgodnie z otrzymaną fakturą wyniosły brutto 2.952 zł (w tym VAT 552 zł).

3. Towary po przerobie przyjęto do magazynu w nowej cenie powiększonej o koszty przerobu. Wydatki związane z przerobem są odnoszone na zwiększenie wartości towarów.

Dekretacja

Opis operacji	Kwota	Konto Wn	Konto Ma
1. Faktura zakupu towarów:			
a) wartość brutto	24.600 zł	**30**	**21**
b) VAT naliczony podlegający odliczeniu	4.600 zł	**22-2**	**30**
c) wartość netto	20.000 zł	**33**	**30**
2. Faktura dotycząca zakupu usług przerobu:			
a) wartość brutto	2.952 zł	**30**	**21**
b) VAT naliczony podlegający odliczeniu	552 zł	**22-2**	**30**
c) wartość netto	2.400 zł	**33**	**30**
3. PZ – przyjęcie towarów do magazynu w nowych cenach (20.000 zł + 2.400 zł):	22.400 zł	**33**	**33**

Księgowania

Konto 21
„Rozrachunki z dostawcami"
(w analityce: Dostawca towarów)

	24.600	(1a

Konto 21
„Rozrachunki z dostawcami"
(w analityce: Usługodawca)

	2.952	(2a

Konto 22-2
„VAT naliczony i jego rozliczenie"

1b)	4.600	
2b)	552	

Konto 30
„Rozliczenie zakupu"

1a)	24.600	4.600	(1b
2a)	2.952	20.000	(1c
		552	(2b
		2.400	(2c

Konto 33
„Towary"
(w analityce: Towary w magazynie)

3)	22.400	

Konto 33
„Towary"
(w analityce: Towary w przerobie obcym)

1c)	20.000	22.400	(3
2c)	2.400		

Znacznik podatkowy dla konta kosztów odsetek budżetowych

Spółka jawna osób fizycznych na koncie 75-1 „Koszty finansowe” (w analityce: NKUP) ujmuje odsetki od nieterminowej zapłaty podatku (należności publicznoprawnych). Jaki znacznik podatkowy nadawany dla potrzeb JPK_KR_PD jest odpowiedni dla tego konta? Czy właściwy będzie znacznik PD4?

Według ustawy o rachunkowości odsetki zalicza się do kosztów i przychodów działalności finansowej (na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy). Dlatego należne odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych wskazane jest ująć w księgach rachunkowych zapisem:
- Wn konto 75-1 „Koszty finansowe”,
- Ma konto 22 „Rozrachunki publicznoprawne”.

Z kolei zapłatę odsetek można ująć w księgach rachunkowych zapisem:
- Wn konto 22 „Rozrachunki publicznoprawne”,
- Ma konto 13-0 „Rachunek bieżący”.

W świetle art. 23 ust. 1 pkt 18 ustawy o pdof (Dz. U. z 2026 r. poz. 592 ze zm.) odsetek za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych i innych należności, do których stosuje się przepisy Ordynacji podatkowej, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów. W ewidencji analitycznej do konta wynikowego 75-1 można więc wykazać odsetki za nieterminową zapłatę należności budżetowych jako NKUP (niestanowiące kosztów uzyskania przychodów). Kontu temu należy wówczas przypisać odpowiedni znacznik podatkowy.

Znaczniki podatkowe z grupy PD4 służące do oznaczania kont wynikowych dzielą się na:
- PD4 „Koszty nieuznawane za koszty uzyskania przychodów (trwałe różnice pomiędzy zyskiem/stratą dla celów rachunkowych a dochodem/stratą dla celów podatkowych)”,
- PD4_1 „Koszty nieuznawane za koszty uzyskania przychodów (trwałe różnice) związane z przychodami, w stosunku do których nie stosuje się przepisów ustawy o podatku dochodowym”,
- PD4_2 „Koszty nieuznawane za koszty uzyskania przychodów (trwałe różnice) związane z przychodami, które nie są zaliczane do przychodów podatkowych”,
- PD4_3 „Koszty nieuznawane za koszty uzyskania przychodów (trwałe różnice) związane z dochodami (przychodami) wolnymi”.

Znacznik podatkowy PD4 przypisuje się do trwałych różnic pomiędzy zyskiem/stratą dla celów rachunkowych a dochodem/stratą dla celów podatkowych, do których nie mają zastosowania znaczniki PD4_1, PD4_2, PD4_3.

Odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych nie mieszczą się w zakresach znaczników PD4_1, PD4_2, PD4_3, dlatego właściwe będzie przypisanie do konta wynikowego kosztów finansowych, na którym zostały ujęte te odsetki jako NKUP, znacznika podatkowego PD4.

Dorota Przybyszewska

Wynagrodzenie, ekwiwalent za urlop i odprawa pośmiertna po zmarłym pracowniku w księgach

W lipcu 2026 r. zmarł pracownik spółki. Na jakich kontach kosztowych zaksięgować należne mu za ten miesiąc wynagrodzenie oraz ekwiwalent za urlop i odprawę pośmiertną? W którym miesiącu dokonać należy księgowań?

Wynagrodzenie po zmarłym pracowniku stanowi należność ze stosunku pracy, dlatego w księgach rachunkowych należy odnieść je w ciężar kosztów podstawowej działalności operacyjnej i ująć na koncie służącym do ewidencji kosztów wynagrodzeń pracowniczych, tj. koncie 40-4 „Wynagrodzenia” i/lub na odpowiednim koncie w zespole 5. Drugostronnie nie należy ujmować go na koncie rozrachunkowym dotyczącym zmarłego pracownika, ale na koncie pozostałych rozrachunków, np. na koncie 24 „Pozostałe rozrachunki” (w analityce: Konto imienne uprawnionej osoby). Przysługuje ono bowiem osobom wskazanym w art. 63^1 Kodeksu pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.), tj. małżonkowi zmarłego i innym osobom spełniającym warunki do uzyskania renty rodzinnej po zmarłym, określone w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Gdy nie ma takich osób, należności po zmarłym pracowniku wchodzą w skład masy spadkowej.

Wynagrodzenie zmarłego pracownika powinno zostać ujęte na ogólnych zasadach, w kosztach miesiąca, którego koszt dotyczył, tj. w którym pracownik świadczył pracę, czyli kosztach lipca 2026 r. Jak stanowi art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości, w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Ekwiwalent za niewykorzystany urlop jest to należność przysługująca pracownikowi w związku z łączącym go z pracodawcą stosunkiem pracy. W księgach rachunkowych ekwiwalent ten należałoby ująć podobnymi zapisami jak wynagrodzenie.

Natomiast odprawa pośmiertna nie jest świadczeniem należnym pracownikowi w związku z wykonywaną przez niego pracą. Jest świadczeniem przysługującym rodzinie zmarłego pracownika na postawie art. 93 § 1 K.p. W księgach rachunkowych odprawy nie kwalifikuje się do kosztów wynagrodzeń i obciążeń związanych z wynagrodzeniami. Odprawa pośmiertna podlega ujęciu w ciężar kosztów działalności operacyjnej w ramach kosztów rodzajowych na koncie 40-6 „Pozostałe koszty rodzajowe” i/lub na odpowiednim koncie w zespole 5 w korespondencji z kontem 24. Księgowania kosztu odprawy należałoby dokonać w miesiącu, w którym odprawa jest należna, tj. w którym uprawnione osoby zwróciły się z wnioskiem o wypłatę odprawy i pracodawca podjął decyzję o jej wypłacie.

D.P.

PODATKOWA KSIĘGA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

Sprzedaż z lipca 2026 r. w sierpniowym raporcie fiskalnym a zapisy w księdze podatkowej

Raport dobowy z dnia 1 sierpnia 2026 r. dotyczył lipca 2026 r., przychód ze sprzedaży z niego wynikający został ujęty w księdze podatkowej w lipcu 2026 r. Jest on jednak wskazany w raporcie miesięcznym za sierpień 2026 r. Czy w księdze podatkowej należy wpisać raport miesięczny za sierpień 2026 r. w całości i następnie wystornować w odrębnej pozycji księgi dowodem wewnętrznym sprzedaż z lipca 2026 r., czy też można ująć w księdze raport miesięczny z sierpnia 2026 r. w kwocie pomniejszonej o raport dobowy z 1 lipca 2026 r., ze wpisem do ewidencji oczywistych pomyłek?

Zgodnie z podstawową zasadą sformułowaną w art. 14 ust. 1c ustawy o pdof przychody z działalności gospodarczej dla celów podatku dochodowego powstają w dniu wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi, albo częściowego wykonania usługi, niepóźniej niż w dniu wystawienia faktury lub uregulowania należności. W tych datach przychody należy zasadniczo ewidencjonować w księdze podatkowej.

Przy czym zgodnie z § 12 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów i Gospodarki w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. z 2025 r. poz. 1299 ze zm.) podatnik, który prowadzi ewidencję sprzedaży przy użyciu kas rejestrujących, o której mowa w przepisach ustawy o VAT, dokonuje zapisów w księdze dotyczących przychodów ewidencjonowanych w kasach na podstawie danych wynikających z:
- raportów fiskalnych dobowych, skorygowanych o kwoty mające wpływ na wysokość przychodu lub
- na koniec każdego miesiąca, na podstawie danych wynikających z raportów fiskalnych okresowych (miesięcznych) skorygowanych o kwoty mające wpływ na wysokość przychodu.

Jak wskazuje § 12 ust. 4 rozporządzenia MFiG w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, korekty danych wynikających z raportów fiskalnych dobowych lub okresowych (miesięcznych) dokonuje się na podstawie:
1) odrębnych ewidencji,
2) dowodu wewnętrznego – w przypadku korekt, które nie podlegają ujęciu w odrębnych ewidencjach.

O tym, jakie odrębne ewidencje prowadzi się dla korekt danych w raportach fiskalnych, stanowi rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2025 r. poz. 845). Przewiduje ono ewidencję zwrotów i uznanych reklamacji dla zwrotów towarów i uznanych reklamacji towarów i usług, które skutkują zwrotem całości albo części należności (zapłaty) z tytułu sprzedaży (§ 3 ust. 3 rozporządzenia), a także ewidencję oczywistych pomyłek dla oczywistych pomyłek w ewidencji dotyczących błędnie ujętej sprzedaży, tj. wartości sprzedaży brutto i wysokości podatku należnego (§ 3 ust. 4 rozporządzenia). W przypadku wpisu do ewidencji oczywistych pomyłek podatnik ewidencjonuje przy użyciu kasy sprzedaż w prawidłowej wysokości.

Z pytania wynika, że sprzedaż jest ewidencjonowana w księdze podatkowej na podstawie raportów miesięcznych, lecz sprzedaż dotycząca lipca 2026 r., która została zaliczona do przychodów lipca 2026 r. i ujęta w księdze podatkowej za ten miesiąc, została ujęta w miesięcznym raporcie fiskalnym za sierpień 2026 r. To zdarzenie nie spełnia warunków do objęcia odrębną ewidencją prowadzoną wraz z kasą fiskalną. Korekta powinna zostać ujęta w dowodzie wewnętrznym.

Taki dowód wewnętrzny stanowi podstawę dokonania zapisu w księdze ze znakiem (–). Dowód ten powinien zawierać co najmniej: numer dowodu, datę wystawienia, oznaczenie raportu fiskalnego, którego dotyczy korekta, przyczynę korekty oraz wysokość korekty, która pomniejsza wysokość przychodu wynikającą z raportu fiskalnego. Tak wskazuje § 12 ust. 4 rozporządzenia MFiG w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Zatem w sytuacji przedstawionej w pytaniu należy ująć w księdze podatkowej za sierpień 2026 r. pełną kwotę przychodów wynikającą z raportu fiskalnego miesięcznego – w kolumnie 9 „Wartość sprzedanych towarów i usług” – a następnie na podstawie sporządzonego dowodu wewnętrznego, zawierającego dane wskazane wcześniej, skorygować wartość tego przychodu, wpisując przychód ze sprzedaży ujęty w raporcie fiskalnym za sierpień 2026 r. dotyczący lipca 2026 r. ze znakiem minus do kolumny 9 księgi. Oba zapisy powinny być dokonane pod datą 31 sierpnia 2026 r.

D.P.

Przykład

Założenia jak w pytaniu, a dodatkowo przyjmijmy, że kwota przychodu z 1 sierpnia 2026 r. dotycząca sprzedaży z lipca 2026 r. to 250 zł, a łączna kwota z raportu fiskalnego za sierpień 2026 r. to 17.500 zł.

W księdze podatkowej za lipiec 2026 r. wpisano kwotę 250 zł w kolumnie 9 „Wartość sprzedanych towarów i usług” pod datą powstania przychodu w tym miesiącu. Z kolei w księdze za sierpień 2026 r. wpisano pod datą 31 sierpnia 2026 r. na podstawie raportu miesięcznego za sierpień 2026 r. kwotę 17.500 zł w kolumnie 9, a następnie na podstawie sporządzonego dowodu wewnętrznego wprowadzono w odrębnym wierszu kwotę (–) 250 zł do kolumny 9.

AUTOPROMOCJA

Gazeta Podatkowa online
gazetapodatkowa.pl

+ Przywilej korzystania z licznych Pomocników Księgowego PREMIUM – pomocnikiksiegowego.gofin.pl

Cena abonamentu na IX-XII 2026 r.: brutto 226 zł (z VAT)

Abonament na IX-XII 2026 r.

Zawartość i przywileje w ramach abonamentu:
- **Podział tematyczny** nawiązujący do podziału stosowanego w drukowanej wersji Gazety Podatkowej zapewnia przejrzysty i użyteczny układ informacji
- **Specjalne działy akcyjne**, m.in.: **KSeF**, **JPK_PD**, Nowe prawo, Estoński CIT
- **Zróżnicowana forma omawiania zagadnień** – kompleksowe opracowania, odpowiedzi na pytania Czytelników, przykłady, orzecznictwo i interpretacje urzędowe, krótkie porady ekspertów
- **Dodatki tematyczne** do każdego numeru Gazety omawiające najciekawsze zagadnienia
- Wygodne **odnośniki do podstawy prawnej** w treści opracowań
- Bogate **archiwum** (od 2004 roku)
- Przywilej korzystania w okresie prenumeraty z dostępu do:
  - **eWydania Gazety Podatkowej** z możliwością przeglądania na trzy sposoby: **online**, **offline**, przez Aplikacje mobilne **(GOFIN Gazeta Podatkowa** oraz **GOFIN NEWS)**
  - Gazety Podatkowej w wersji **PDF**
  - licznych Pomocników Księgowego PREMIUM (zgodnie z ofertą) – pomocnikiksiegowego.gofin.pl

tel. 95 720 85 40, infolinia 800 162 732 sklep@gofin.pl sklep.gofin.pl

Korzystanie z urlopu wychowawczego i praca w obniżonym wymiarze

Pracownicy wychowujący dzieci mogą korzystać w zatrudnieniu z uprawnień związanych z rodzicielstwem. Jednym z nich jest urlop wychowawczy udzielany w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Wymiar takiego urlopu oraz zasady jego udzielania wynikają z przepisów Kodeksu pracy. Dodatkowo pracownik uprawniony do urlopu wychowawczego może wystąpić o obniżenie wymiaru czasu pracy w okresie, w którym mógłby korzystać z takiego urlopu.

Korzystanie z urlopu wychowawczego

Z urlopu wychowawczego może skorzystać pracownik (rodzic lub opiekun dziecka), który posiada co najmniej 6-miesięczny okres zatrudnienia. Okres ten zalicza się z całego okresu zatrudnienia pracownika, a nie tylko z okresu zatrudnienia u danego pracodawcy.

Wymiar urlopu wychowawczego wynosi do 36 miesięcy. Przy czym urlop ten jest udzielany na okres niedłuższy niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia.

Natomiast jeżeli z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecko wymaga osobistej opieki pracownika, niezależnie od podstawowego urlopu wychowawczego, pracownik może skorzystać z kolejnego urlopu wychowawczego w wymiarze do 36 miesięcy. Ten urlop jest udzielany na okres niedłuższy niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia (art. 186 § 3 K.p.).

Zarówno podstawowy urlop wychowawczy w wymiarze do 36 miesięcy, jak i dodatkowy przysługujący na chore dziecko też w wymiarze do 36 miesięcy przysługują w tych wymiarach łącznie obojgu rodzicom. Jednak każdemu z rodziców lub opiekunów dziecka przysługuje wyłączne prawo do jednego miesiąca urlopu wychowawczego ze wskazanych 36 miesięcy (zarówno urlopu podstawowego, jak i dodatkowego). Jest to tzw. niezbywalna część urlopu, której nie można przenieść na drugiego rodzica. Tym samym skorzystanie z urlopu wychowawczego w wymiarze co najmniej jednego miesiąca oznacza wykorzystanie przez rodzica lub opiekuna dziecka części niezbywalnej tego urlopu. Biorąc pod uwagę tę regulację, rodzic albo opiekun dziecka może więc, co do zasady, skorzystać z maksymalnie 35 miesięcy urlopu wychowawczego.

Z urlopu wychowawczego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice lub opiekunowie dziecka. W takiej sytuacji łączny wymiar urlopu wychowawczego nie może przekraczać wymiaru 36 miesięcy.

Urlop wychowawczy może być wykorzystany maksymalnie w 5 częściach.

Ustawodawca wskazał przypadki, gdy pracownik może skorzystać z pełnych 36 miesięcy urlopu wychowawczego. Zostały one wymienione w art. 186 § 9 i § 10 K.p. i obejmują przypadki, gdy:

– drugi rodzic dziecka nie żyje,

– drugiemu rodzicowi dziecka nie przysługuje władza rodzicielska,

– drugi rodzic dziecka został pozbawiony władzy rodzicielskiej albo taka władza uległa ograniczeniu lub zawieszeniu,

– dziecko pozostaje pod opieką tylko jednego opiekuna.

Wniosek o urlop

Urlop wychowawczy jest udzielany na wniosek w postaci papierowej lub elektronicznej składany przez pracownika w terminie niekrótszym niż 21 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu. Do wniosku należy dołączyć dokumenty określone w § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wniosków dotyczących uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem oraz dokumentów dołączanych do takich wniosków (Dz. U. z 2025 r. poz. 322). Należą do nich:

– oświadczenie pracownika o braku zamiaru korzystania przez drugiego rodzica albo opiekuna dziecka z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku albo o okresie, w którym drugi rodzic albo opiekun dziecka zamierza korzystać z urlopu wychowawczego w okresie objętym wnioskiem; oświadczenie nie jest wymagane w razie ograniczenia drugiemu rodzicowi albo pozbawienia drugiego rodzica władzy rodzicielskiej albo ograniczenia opieki drugiemu opiekunowi albo zwolnienia z opieki drugiego opiekuna dziecka,

– kopia prawomocnego orzeczenia sądu o ograniczeniu drugiemu rodzicowi albo pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej albo o ograniczeniu opieki drugiemu opiekunowi albo zwolnieniu z opieki drugiego opiekuna dziecka albo dokumenty lub oświadczenie pracownika, że zachodzą niedające się usunąć przeszkody do uzyskania informacji od drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku albo o okresie, w którym drugi rodzic lub opiekun dziecka zamierza korzystać z urlopu wychowawczego w okresie objętym wnioskiem,

– kopia prawomocnego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecka, na które ma być udzielony urlop wychowawczy, w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 3 K.p.,

– dokumenty wymienione w § 19 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia – w przypadku wnioskowania o udzielenie urlopu wychowawczego w wymiarze 36 miesięcy albo o udzielenie części urlopu wychowawczego, której wymiar łącznie z dotychczas wykorzystanym wymiarem urlopu wychowawczego wyniesie 36 miesięcy.

Pracodawca jest obowiązany uwzględnić terminowo złożony wniosek pracownika o udzielenie urlopu wychowawczego. Natomiast, jeżeli wniosek zostanie złożony bez zachowania terminu, pracodawca udziela urlopu wychowawczego niepóźniej niż z dniem upływu 21 dni od dnia złożenia wniosku (art. 186 § 7^1 K.p.). Oznacza to, że pracodawca nie musi wyrazić zgody na termin skorzystania z urlopu wychowawczego wskazany przez pracownika, gdy jest on krótszy niż 21 przed jego udzieleniem, ale może też go uwzględnić.

Rezygnacja z urlopu i powrót do pracy

Pracownik może zrezygnować z urlopu wychowawczego w każdym czasie, jeżeli zgodę na to wyrazi pracodawca. Natomiast w przypadku braku zgody pracodawcy może z niego zrezygnować po uprzednim zawiadomieniu pracodawcy dokonanym najpóźniej na 30 dni przed terminem zamierzonego podjęcia pracy (art. 186^3 K.p.).

Okres urlopu wychowawczego, w dniu jego zakończenia, wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Pracodawca dopuszcza pracownika m.in. po zakończeniu urlopu wychowawczego do pracy na dotychczasowym stanowisku, a jeżeli nie jest to możliwe – na stanowisku równorzędnym z zajmowanym przed rozpoczęciem urlopu na warunkach nie mniej korzystnych od tych, które obowiązywałyby, gdyby pracownik nie korzystał z urlopu (art. 186^4 K.p.).

Praca na wychowawczym

W czasie urlopu wychowawczego pracownik ma prawo podjąć pracę zarobkową u dotychczasowego lub innego pracodawcy albo inną działalność, a także naukę lub szkolenie, pod warunkiem, że nie wyłączy to możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem (art. 186^2 § 1 K.p.). Przepisy Kodeksu pracy nie wskazują, w jakim wymiarze praca na urlopie wychowawczym jest dopuszczalna. Natomiast z piśmiennictwa z zakresu prawa pracy wynika, że podjęcie pracy w granicach do połowy etatu nie narusza obowiązku sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Konsekwencją ustalenia, że pracownik trwale zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w czasie urlopu wychowawczego, może być wezwanie przez pracodawcę do pracy we wskazanym przez siebie terminie. Przy czym nie powinien on przypadać później niż w ciągu 30 dni od powzięcia wiadomości przez pracodawcę o zaprzestaniu osobistej opieki i niewcześniej niż po upływie 3 dni od dnia wezwania.

Pracownik na urlopie wychowawczym może wykonywać pracę zarówno na podstawie umowy o pracę czy umów prawa cywilnego, u własnego pracodawcy lub u obcego podmiotu. Przy czym praca, którą pracownik przebywający na urlopie wychowawczym miałby świadczyć u własnego pracodawcy, powinna być innego rodzaju niż ta, którą pracownik wykonuje w ramach dotychczasowej umowy o pracę. W ramach swojego stosunku pracy pracownik korzysta bowiem z urlopu wychowawczego, co wyklucza możliwość, aby wykonywał pracę na dotychczasowym stanowisku – czy to na podstawie umowy o pracę czy zlecenia.

„(…) Zasady nabycia uprawnień pracowniczych są zatem zawarte w postanowieniach prawa pracy i odbiegają od reguł prawa cywilnego. Uznając zaś, że kwestia ta jest uregulowana w prawie pracy – jakkolwiek nie wprost – nie ma podstaw, by sięgać do Kodeksu cywilnego, gdyż w myśl art. 300 K.p. stosujemy go do stosunków pracy tylko w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy.

Zdaniem Departamentu oznacza to, że jeżeli urlop wychowawczy został udzielony od dnia 4 kwietnia 2016 r., to 6-miesięczny okres urlopu wychowawczego upływa 3 października 2016 r. Natomiast jeżeli występują między częściami urlopu wychowawczego przerwy, to dla ustalenia, kiedy miną dopuszczalne 36 miesięcy, należy sumować pełne kolejne nieprzerwane miesiące urlopu wychowawczego, przyjmując, że okres miesiąca upływa w dniu poprzedzającym dzień, który datą odpowiada początkowemu dniowi okresu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca (np. miesiąc liczony od dnia 4 kwietnia upływa w dniu 3 maja). Należy także zsumować dni »wystające« poza pełne miesiące, przyjmując 30 dni za jeden miesiąc. (…)”.

Odpowiedź MRPiPS na pytanie naszego Wydawnictwa przesłana 2 czerwca 2016 r.

Przykład

Pracownica uprawniona do urlopu wychowawczego zatrudniona na pełny etat złożyła wniosek o obniżenie wymiaru czasu pracy do 7/8 etatu.

Wymiar czasu pracy wskazany we wniosku mieści się w granicach określonych w art. 186^7 § 1 K.p. Pracodawca jest więc związany wnioskiem pracownicy o obniżenie wymiaru czasu pracy.

Obliczanie wymiaru wykorzystanego urlopu

Urlop wychowawczy może być wykorzystany maksymalnie w 5 częściach. Mogą więc pomiędzy nimi występować przerwy, a także części urlopu mogą nie obejmować pełnych miesięcy kalendarzowych. Ze względu na limitowanie urlopu wychowawczego, nieciągłe części urlopu wychowawczego należy zliczać do maksymalnego wymiaru.

Przepisy prawa pracy nie określają sposobu liczenia wymiaru wykorzystanego urlopu wychowawczego. W tej kwestii należy stosować tzw. potoczną metodę obliczania terminów, właściwą przy ustalaniu terminów z zakresu prawa pracy. Tak też uznało Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w odpowiedzi udzielonej na pytanie naszego Wydawnictwa, przesłanej 2 czerwca 2016 r. (patrz ramka).

Obniżenie wymiaru czasu pracy

Pracownik uprawniony do urlopu wychowawczego może złożyć pracodawcy wniosek w postaci papierowej lub elektronicznej o obniżenie jego wymiaru czasu pracy do wymiaru nieniższego niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy w okresie, w którym mógłby korzystać z takiego urlopu (przykład). Pracodawca jest związany wnioskiem pracownika w tej sprawie (art. 186^7 § 1 K.p.).

Zastosowanie tego obniżenia wymaga dopełnienia wymogów formalnych. Pracownik jest obowiązany złożyć w tym celu wniosek w terminie 21 dni przed rozpoczęciem wykonywania pracy w obniżonym wymiarze czasu pracy. W razie złożenia wniosku bez zachowania tego terminu pracodawca obniża wymiar czasu pracy niepóźniej niż z upływem 21 dni od dnia złożenia wniosku. Do wniosku należy dołączyć dokumenty określone w § 20 ust. 2 wymienionego rozporządzenia.

W sytuacji gdy pracownik już wcześniej skorzystał z części urlopu wychowawczego, może skorzystać z obniżonego wymiaru czasu pracy przez okres odpowiadający pozostałemu do wykorzystania wymiarowi urlopu wychowawczego, niedłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia.

Na wniosek pracownika uprawnionego do urlopu wychowawczego następuje obniżenie wymiaru jego czasu pracy w ramach zawartej umowy o pracę. Tym samym pracownik będzie wykonywał swoje dotychczasowe obowiązki, ale w zmniejszonym wymiarze godzin.

Pracownik, który złożył wniosek o obniżenie wymiaru czasu pracy, podlega ochronie zatrudnienia uregulowanej w art. 186^8 K.p. W czasie korzystania z tego uprawnienia pracownik przez 12 miesięcy generalnie jest chroniony przed rozwiązaniem umowy o pracę przez pracodawcę i odpowiednio przed wypowiedzeniem zmieniającym. Okres ochronny trwa od dnia złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu pracy do powrotu do pracy w nieobniżonym wymiarze – jednak niewcześniej niż od 21. dnia przed planowanym podjęciem pracy w obniżonym wymiarze (art. 186^8 § 3 K.p.).

Ewa Madejek-Nowakowska

Podstawa prawna
Ustawa z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.)

W kolejnym Przewodniku

Jakie są obowiązki w ZUS w razie zawarcia umowy o dzieło?

Nowości w przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Nowelizacja przepisów z dziedziny koordynacji zabezpieczenia społecznego potwierdza, że pracownicy delegowani do świadczenia usług w innym kraju członkowskim nie są w podróży służbowej. Nowością jest, że przed delegowaniem za granicę pracownicy muszą podlegać systemowi zabezpieczenia społecznego w swoim kraju macierzystym przez co najmniej trzy miesiące. Przepis ten zacznie być stosowany za dwa lata.

Od kiedy nowe rozwiązania?

Zmodernizowany system koordynacji zabezpieczenia społecznego zacznie obowiązywać dopiero w drugiej połowie 2028 r. Znowelizowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 883/2004/WE w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym UE (czeka na publikację na dzień oddania GP do druku) i zacznie być stosowane 24 miesiące po dacie wejścia w życie rozporządzenia zmieniającego. To samo dotyczy przepisów wykonawczych, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 987/2009/WE dotyczącego wykonania rozporządzenia 883/2004/WE. Nowe rozwiązania nie mają więc zastosowania ani w 2026 r., ani w 2027 r., choć w pewnych kwestiach dadzą już teraz pewność prawną, np. w odniesieniu do podróży służbowych pracowników, gdyż te przepisy zaczną obowiązywać od daty wejścia w życie rozporządzenia zmieniającego, czyli już w 2026 r.

Praca w imieniu pracodawcy

Unijne przepisy z dziedziny koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego umożliwiają opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne pracownika w państwie delegowania, zwalniając z obowiązku opłacania składek w państwie wykonywania pracy. Czyli pracodawca wysyła pracownika do pracy do innego państwa członkowskiego, a składki na ubezpieczenia odprowadza do ZUS, a nie do zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej. Taki mechanizm jest dopuszczalny, pod warunkiem że pracodawca dysponuje odpowiednim dokumentem. Przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wskazują bowiem, że na jego wniosek właściwa instytucja państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego ma zastosowanie w danej sytuacji, poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, a zainteresowany nie jest zobowiązany do opłacania składek w innym państwie. W Polsce taką właściwą instytucją jest ZUS, który poświadcza właściwe ustawodawstwo w tzw. zaświadczeniu A1. By je uzyskać, pracodawca powinien złożyć w ZUS (tylko elektronicznie) Wniosek o wydanie zaświadczenia A1 dla pracownika delegowanego do wykonywania pracy w innym państwie członkowskim UE, EOG lub Szwajcarii (formularz US-3).

Przy wypełnianiu wniosku o wydanie zaświadczenia A1 dla pracownika delegowanego do wykonywania pracy w innym państwie członkowskim UE, EOG lub Szwajcarii kluczowe jest przeanalizowanie art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004/WE. Rozstrzyga on kwestie, czy składki na ubezpieczenia społeczne można opłacać w kraju wysyłającym (państwie delegującym), czyli tym, w którym pracownik zwyczajowo pracuje. Na gruncie tego przepisu osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swoją działalność, delegowana przez niego do innego kraju do wykonywania pracy w jego imieniu, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego. Jest to możliwe, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną delegowaną osobę.

Powołany przepis wprost stanowi, że pracownik powinien wykonywać pracę w imieniu pracodawcy, czyli praca za granicą musi być wykonywana w imieniu przedsiębiorstwa delegującego. Oznacza to, że:

– ma istnieć bezpośredni związek między pracownikiem i pracodawcą (m.in. pracownik nadal podlega zwierzchnictwu przedsiębiorstwa delegującego),

– przedsiębiorstwo delegujące musi zachować prawo do określenia charakteru pracy wykonywanej przez pracownika delegowanego,

– praca musi być wykonywana dla przedsiębiorstwa delegującego,

– pracownik nie może zostać pozostawiony przez przedsiębiorstwo, do którego został oddelegowany do dyspozycji innego przedsiębiorstwa w państwie członkowskim, w którym się znajduje,

– obowiązek wypłaty wynagrodzenia ma przedsiębiorstwo, które zawarło umowę o pracę (reguła ta nie ma wpływu na porozumienia między pracodawcą w państwie delegującym i przedsiębiorstwem w państwie zatrudnienia w kwestii sposobu dokonywania faktycznych płatności na rzecz pracownika).

Interpretacja pracy w imieniu pracodawcy bezpośrednio przekłada się na pytania, na które należy odpowiedzieć we wniosku o wydanie zaświadczenia A1 dla pracownika delegowanego (patrz checklista). W tej kwestii zmodernizowany system koordynacji zabezpieczenia społecznego nie wprowadza zmian.

Checklista dla wykazania ścisłego związku z pracodawcą na potrzeby delegowania pracownika

- Czy pracownik został delegowany na polecenie swojego krajowego pracodawcy na terytorium drugiego państwa członkowskiego, do pracy w jego imieniu? **TAK**
- Czy roszczenie o wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę jest kierowane do delegującego pracodawcy? **TAK**
- Czy na okres oddelegowania pracownik otrzymał urlop bezpłatny? **NIE**

Okres ubezpieczenia przed delegowaniem

We wniosku o wydanie zaświadczenia A1 dla pracownika delegowanego należy udzielić informacji na temat tego, czy pracownik podlegał ubezpieczeniom społecznym przed delegowaniem, ale tylko w odniesieniu do ubezpieczenia w KRUS. Okres ubezpieczenia w ZUS zostanie bowiem zweryfikowany przez podmiot przyjmujący przedmiotowy wniosek. Okres ten ma bardzo istotne znaczenie z punktu widzenia wydania zaświadczenia A1, gdyż bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia osoba delegowana do innego państwa członkowskiego musi być objęta systemem ubezpieczenia społecznego kraju członkowskiego, w którym jej pracodawca posiada siedzibę. Wynika to z art. 14 ust. 1 rozporządzenia 987/2009/WE. Natomiast minimalny okres ubezpieczenia jest sprecyzowany w decyzji A2 Komisji Administracyjnej do spraw Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia 883/2004/WE. Ta stanowi, że okres ubezpieczenia przed delegowaniem w państwie, w którym znajduje się siedziba pracodawcy, musi wynieść co najmniej miesiąc. Bierze się przy tym pod uwagę okres ubezpieczenia w danym państwie, a nie u konkretnego przedsiębiorcy (przykład 1). Obecnie dla wydania zaświadczenia A1 weryfikowane jest ubezpieczenie społeczne w okresie miesiąca bezpośrednio przed delegowaniem. To się jednak zmieni na skutek nowelizacji rozporządzenia 987/2009/WE. Przed delegowaniem za granicę pracownicy będą musieli podlegać systemowi zabezpieczenia społecznego w swoim kraju macierzystym przez co najmniej trzy miesiące. I tak w nowym ujęciu do celów stosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004/WE osoba, która wykonuje pracę najemną w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy prowadzącego tam normalnie swoją działalność i która została wysłana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego, oznacza także osobę zatrudnioną w celu wysłania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlegała już przez okres co najmniej trzech miesięcy ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca. W momencie rozpoczęcia stosowania tego przepisu, czyli w drugiej połowie 2028 r., ZUS będzie zobowiązany dostosować Wniosek o wydanie zaświadczenia A1 dla pracownika delegowanego do wykonywania pracy w innym państwie członkowskim UE, EOG lub Szwajcarii do nowych uregulowań.

Podróż służbowa czy delegowanie pracownika?

Nowością wprowadzoną do przepisów rozporządzenia 987/2009/WE jest definicja podróży służbowej. Na gruncie znowelizowanych przepisów podróż służbowa oznacza tymczasową aktywność w charakterze pracownika najemnego lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, która to aktywność jest ograniczona w czasie i jest związana z działalnością pracodawcy lub, w przypadku osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, zainteresowanej osoby, z wyłączeniem świadczenia usług lub dostawy towarów, ale z uwzględnieniem uczestnictwa w spotkaniach służbowych, wydarzeniach kulturalnych i naukowych, konferencjach i seminariach, takich jak te związane z badaniami akademickimi, lub odbywania szkoleń. W rezultacie z definicji tej wprost wynika, że świadczenie przez pracownika usług lub dostawa towarów nie stanowią podróży służbowej. Takie rozwiązanie już obowiązywało, gdyż wynika z analizy krajowych przepisów.

Za pracownika delegowanego z terytorium Polski uznaje się pracownika w rozumieniu przepisów państwa członkowskiego, do którego jest delegowany, wykonującego pracę na terytorium RP, tymczasowo skierowanego do pracy na terytorium tego państwa przez pracodawcę delegującego pracownika z terytorium RP. Ma to swoje umocowanie w art. 3 pkt 7 ustawy o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 1682). Ustawa w art. 3 pkt 5 precyzuje pracodawcę delegującego pracownika z terytorium Polski. Jest to pracodawca mający siedzibę, a w przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą – stałe miejsce wykonywania takiej działalności, na terytorium RP, kierujący tymczasowo pracownika w rozumieniu przepisów państwa członkowskiego, do którego jest delegowany, do pracy na terytorium tego państwa. Ustawa określa tryby takiego delegowania pracownika przez pracodawcę do innego państwa członkowskiego, tj.:

– w związku z realizacją umowy zawartej przez tego pracodawcę z podmiotem prowadzącym działalność na terytorium innego państwa członkowskiego,

– w oddziale lub przedsiębiorstwie należącym do grupy przedsiębiorstw, do której należy pracodawca delegujący,

– jako agencja pracy tymczasowej.

W świetle powołanej ustawy status pracownika delegowanego posiada osoba, która przez ograniczony okres wykonuje swoją pracę na terytorium innego państwa członkowskiego niż to, w którym jest zatrudniona (RP). Pracownik w sposób czasowo ograniczony wykonuje określone zadania na terytorium innego państwa celem świadczenia usług. Ich wykonanie odbywa się na podstawie umowy zawartej między polskim pracodawcą delegującym i zagranicznym odbiorcą usług (przykład 2) albo polega na wynajęciu (wypożyczeniu) pracowników innemu przedsiębiorstwu. Zawarcie tego typu umów pozwala na odróżnienie podróży służbowej od delegowania pracowników do pracy na terytorium innego państwa w celu świadczenia tam usług. Jeśli takich umów nie ma, to przedsiębiorca skierowanie do pracy do innego państwa może uznać za podróż służbową.

Inną kwestią jest delegowanie w obrębie grupy przedsiębiorstw lub do oddziału firmy w innym państwie członkowskim. W tym przypadku, gdy pracodawca wysyła pracownika na szkolenie, negocjacje umów z klientami czy ocenę wyników, będzie to podróż służbowa, a nie delegowanie. Jeśli jednak w ramach grupy przedsiębiorstw będzie miała być wykonana konkretna usługa w innym państwie członkowskim, to wystąpi oddelegowanie (przykład 3).

Przykład 1

Pracownik ma być zatrudniony w firmie od września 2026 r. W poprzednich miesiącach pobierał zasiłek dla osoby bezrobotnej z PUP (ostatni przypada za sierpień br.). Przyszły pracodawca planuje oddelegować nowego pracownika do wykonania usług do innego kraju członkowskiego z dniem jego zatrudnienia.

W celu oddelegowania nowego pracownika musi on podlegać ubezpieczeniom społecznym w Polsce, jeśli jego pracodawca ma tutaj siedzibę. Ten warunek spełnia osoba pobierająca zasiłek dla bezrobotnych, gdyż podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Nie jest wymagane, by dany pracownik był zatrudniony w przedsiębiorstwie delegującym bezpośrednio przed delegowaniem, gdyż bierze się pod uwagę okres ubezpieczenia w danym państwie (kraju macierzystym).

Przykład 2

Przedsiębiorca z siedzibą w Polsce ma podpisaną umowę na wykonanie usług budowlanych z firmą prowadzącą działalność na terenie Niemiec. Pracodawca oddeleguje swoich pracowników do pracy do Niemiec na okres 3 miesięcy.

Będzie to klasyczne delegowanie pracowników do świadczenia usług. W takim przypadku polski pracodawca jest zobowiązany do zgłoszenia delegowania pracowników w niemieckim urzędzie celnym (Zoll) – zoll.de oraz uzyskania dla nich zaświadczeń A1 z ZUS, które potwierdzą, że polskie ustawodawstwo jest właściwe w zakresie ubezpieczeń społecznych do delegowanych pracowników.

Przykład 3

Spółka z o.o. jest powiązana kapitałowo z firmą szwedzką. Polski pracodawca do powiązanej firmy wyśle na tydzień dwóch pracowników w celu negocjacji umów z klientami, dwóch pracowników na okres 3 miesięcy do wykonania usługi montażowej.

W przypadku pracowników, którzy będą negocjowali umowy z klientami, pracodawca ma do czynienia z podróżą służbową (art. 77^5 K.p.), a w przypadku wysłania pracowników do wykonania usługi montażowej z delegowaniem (art. 3 pkt 5 lit. a ustawy o delegowaniu pracowników…).

Jolanta Białkowska

Sklep z półką na książki nie skorzysta z wyjątku od zakazu handlu

Wydzielenie na terenie sklepu wielkopowierzchniowego przestrzeni na regał z książkami w ramach klubu czytelnika nie zmienia przeznaczenia tego sklepu, który pozostaje placówką handlową, a nie biblioteką czy czytelnią. Tym samym takie działanie nie uchyla zakazu pracy w handlu w niedziele i święta.

STAN FAKTYCZNY:

Sąd Rejonowy uniewinnił prezesa zarządu spółki, będącego pracodawcą, obwinionego o popełnienie wykroczenia polegającego na złamaniu zakazu pracy w handlu w niedziele i święta. Zakaz ten wynika z art. 5 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni. Jednocześnie wskazana ustawa przewiduje szereg wyjątków od wspomnianego zakazu, wymieniając je w art. 6 ustawy. Zgodnie z tym przepisem zakaz nie obowiązuje m.in. w placówkach handlowych zlokalizowanych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku.

W sytuacji będącej przedmiotem postępowania obwiniony pracodawca wbrew zakazowi wielokrotnie powierzał pracownikom wykonywanie pracy w sklepie (markecie budowlanym) w niedziele. Sąd Rejonowy wyrokiem uniewinnił obwinionego od zarzucanego mu czynu (oskarżycielem w sprawie był Państwowy Inspektor Pracy). Sąd I instancji uznał, że prowadzony przez obwinionego market jest placówką handlową korzystającą z wyjątku od zakazu handlu w niedziele i święta, określonego w art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta … (dotyczącego prowadzenia działalności w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku). Obwiniony na terenie marketu wygospodarował bowiem miejsce, w którym osoby zainteresowane mogły zapoznać się z dostępnymi publikacjami, a także uruchomił klub czytelnika, w którym po rejestracji karty czytelnika można było wypożyczać książki.

Ponadto Sąd uznał, że czyn zarzucany obwinionemu nie nosi znamion społecznej szkodliwości, stąd nie można uznać, że popełnił on wykroczenie. Działanie to nie było również, zdaniem Sądu, zawinione przez pracodawcę, ponieważ przed powierzeniem pracownikom pracy w niedzielę zasięgnął opinii prawnej, na podstawie której uważał, że postępuje zgodnie z prawem.

Oskarżyciel publiczny (PIP) wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, która jednak została oddalona przez Sąd Okręgowy. W tej sytuacji od wyroku Sądu II instancji kasację wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości na niekorzyść obwinionego.

SĄD ORZEKŁ:

Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście zasadną, stwierdzając, że Sąd odwoławczy przeprowadził wadliwą kontrolę instancyjną, dopuszczając się rażącego naruszenia przepisów wskazanych w skardze kasacyjnej. Jak wskazał SN, z art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta (…) wynika, że zawarty w tym przepisie wyjątek od zakazu handlu nie obowiązuje w placówkach handlowych zlokalizowanych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Regulacja ta nie dotyczy natomiast sytuacji odwrotnej, tj. przypadku, gdy w placówce handlowej prowadzona jest dodatkowo działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku.

SN w uzasadnieniu swojego orzeczenia powołał się na ukształtowane w tym zakresie orzecznictwo sądowe, z którego wynika, że wolne od zakazu są placówki handlowe powiązane i podporządkowane zakładom prowadzącym działalność wyłączoną spod zakazu, np. w zakresie kultury. Oznacza to, że takie placówki handlowe muszą znajdować się w tych zakładach (prowadzących działalność zwolnioną spod zakazu), a nie odwrotnie.

Jak uznał SN w wyroku z dnia 16 listopada 2023 r., przywołanym w uzasadnieniu omawianego orzeczenia: „Sklep będący w istocie supermarketem budowlanym jest samodzielną, wyodrębnioną terenowo placówką handlową. Nie znajduje się na terenie żadnego zakładu i nie wchodzi w skład większego kompleksu świadczącego działalność w zakresie kultury czy też sportu, turystyki, wypoczynku lub oświaty”.

(wyrok SN z dnia 10 czerwca 2026 r., sygn. akt III KK 26/26)

Komentarz redakcji

W przedstawionym wyroku Sąd Najwyższy po raz kolejny potwierdził ugruntowaną już linię orzecznictwa w zakresie stosowania wyjątków od zakazu handlu w niedziele i święta. Część z tych wyjątków dotyczy placówek, w których przeważająca działalność polega na handlu kwiatami, pamiątkami lub dewocjonaliami, bądź – jak w przedstawionej sprawie – placówek prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Jak wynika z uzasadnienia wyroku, wyjątki te nie mogą być traktowane instrumentalnie, jako pretekst do ominięcia zakazu handlu w niedziele i święta. Próby uchylenia tego zakazu przez pozorne prowadzenie w ramach typowej placówki handlowej działalności zwolnionej z zakazu, np. działalności kulturalnej (biblioteka/czytelnia), będą nieskuteczne.

Nie zawsze gmina działa jako podatnik VAT

Wykonywanie samorządowych zadań gminnego budownictwa mieszkaniowego za pośrednictwem Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej nie skutkuje uznaniem gminy za podatnika VAT zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy o VAT. Błędne byłoby utożsamianie każdej czynności przeniesienia własności nieruchomości z działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy o VAT.

STAN FAKTYCZNY:

Gmina we wniosku o wydanie interpretacji wskazała, że posiada ona status czynnego podatnika VAT. Rada Miejska uchwałą z 14 grudnia 2023 r. wyraziła zgodę na wniesienie aportem na rzecz Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (SIM) mienia stanowiącego własność gminy w postaci nieruchomości gruntowej oraz objęcie w zamian udziałów. Zdaniem gminy w opisanym stanie faktycznym, polegającym na wniesieniu przez gminę aportu gruntów do SIM, zastosowanie znajduje art. 15 ust. 6 ustawy o VAT, skutkujący uznaniem, że gmina w tym zakresie nie działała jako podatnik VAT, a w konsekwencji przedmiotowa transakcja nie podlegała opodatkowaniu VAT.

W interpretacji indywidualnej Dyrektor KIS uznał stanowisko gminy za nieprawidłowe. Organ interpretacyjny stwierdził, że w przypadku transakcji wniesienia aportu do SIM, wyczerpane zostały przesłanki do uznania tej czynności za podlegającą opodatkowaniu VAT – transakcja zbycia nieruchomości gruntowej w drodze aportu jest niewątpliwie czynnością cywilnoprawną (nie zaś publicznoprawną). Gmina, nie zgadzając się z tym stanowiskiem, złożyła skargę do WSA.

SĄD ORZEKŁ:

WSA w Białymstoku uznał, że skarga jest zasadna. Jak wskazał Sąd, z przepisów o VAT wynika, że jednostki samorządu terytorialnego na gruncie VAT mogą występować w dwoistym charakterze: podmiotów niebędących podatnikami, gdy realizują zadania nałożone na nie odrębnymi przepisami prawa, oraz podatników podatku od towarów i usług, gdy wykonują czynności na podstawie umów cywilnoprawnych. Kryterium podziału stanowi charakter wykonywanych czynności.

Sąd zaznaczył, że w orzecznictwie zwraca się uwagę na szczególną pozycję w gospodarce komunalnej spółek traktowanych jako jednostki organizacyjne gminy. Wskazuje się przy tym, że spółka jest taką jednostką, jeżeli występuje odpowiednia więź między gminą i spółką, przy czym brak jest ustalonych jednoznacznych kryteriów do określenia tej więzi. Tym też tłumaczy się brak wymogu zawarcia przez gminę umowy z taką spółką w celu zlecenia wykonania zadań. Spółka jest wówczas jednostką organizacyjną gminy, działając jako jej jednostka wewnętrzna, i nie przynależy do podmiotów zewnętrznych, z którymi trzeba wchodzić w stosunki umowne na podstawie art. 3 ustawy o gospodarce komunalnej.

Sąd podkreślił, że na potrzeby ustawy o VAT nie można dokonywać kwalifikacji podejmowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego czynności wyłącznie z uwagi na skorzystanie z samej formy umowy jako rodzaju czynności prawnej właściwej prawu cywilnemu. Istotne jest dokonanie oceny działań jednostki samorządu terytorialnego ze względu na charakter zadań, a nie formę ich realizacji.

(wyrok WSA w Białymstoku z dnia 8 lipca 2026 r., sygn. akt I SA/Bk 231/26 – orzeczenie nieprawomocne)

Skutki przekroczenia terminu procesowego

W przypadku gdy inwestor uzupełnił dokumentację projektową po upływie wyznaczonego terminu, ale przed wydaniem decyzji przez organ, to samo przekroczenie terminu nie może skutkować odmową udzielenia pozwolenia na budowę. Odmowa wydana wyłącznie z powodu uchybienia temu terminowi stanowiłaby przejaw nadmiernego rygoryzmu.

STAN FAKTYCZNY:

Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargę na decyzję Wojewody utrzymującą w mocy decyzję Prezydenta Miasta w przedmiocie zatwierdzenia projektu zagospodarowania terenu i projektu architektoniczno-budowlanego oraz udzielenia inwestorowi pozwolenia na budowę. Sporne w niniejszej sprawie było ustalenie charakteru terminu z art. 35 ust. 3 Prawa budowlanego oraz skutków jego przekroczenia.

Organ administracji architektoniczno-budowlanej przed wydaniem pozwolenia na budowę ma obowiązek sprawdzenia rozwiązań projektowych. Zgodnie z przywołanym przepisem w razie stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości w tym zakresie organ nakłada na inwestora postanowieniem obowiązek ich usunięcia w zakreślonym terminie. W myśl natomiast art. 35 ust. 5 pkt 1 Prawa budowlanego organ wydaje decyzję o odmowie zatwierdzenia projektu zagospodarowania działki i wydania decyzji o pozwoleniu na budowę w przypadku niewykonania wspomnianego obowiązku w wyznaczonym terminie.

WSA w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia podzielił stanowisko organów administracji, że wskazany termin ma charakter procesowy, a jego przekroczenie przez inwestora nie skutkuje automatyczną odmową udzielenia pozwolenia na budowę, o ile braki zostały uzupełnione przed wydaniem decyzji.

Skarżący wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości. W skardze kasacyjnej wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie decyzji organów obu instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie kosztów postępowania. Skarżący zarzucił naruszenie przez WSA przepisów prawa materialnego oraz procesowego m.in. przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że niewykonanie przez inwestora w wyznaczonym terminie postanowienia organu I instancji, wydanego w trybie art. 35 ust. 3 Prawa budowlanego, zobowiązującego do doprowadzenia projektu do zgodności z przepisami, nie stoi na przeszkodzie do zatwierdzenia projektu i wydania decyzji o pozwoleniu na budowę.

SĄD ORZEKŁ:

Skarga kasacyjna została oddalona. Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia podkreślił, że kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma prawidłowa wykładnia art. 35 ust. 3 i ust. 5 Prawa budowlanego w powiązaniu z przepisami K.p.a.

Zdaniem NSA skarżący opierał swoją argumentację na całkowicie błędnym, nadmiernie sformalizowanym założeniu, że uchybienie przez inwestora terminowi na uzupełnienie braków projektu rodzi bezwzględny, automatyczny obowiązek wydania decyzji odmownej. W ujęciu systemowym należy natomiast przyjąć jako wartość podstawową, że termin, o którym mowa w art. 35 ust. 3 Prawa budowlanego, nie ma charakteru terminu prekluzyjnego, po upływie którego uprawnienie podmiotu wygasa, ani terminu ustawowego, po upływie którego dokonana czynność jest bezskuteczna. Jest to wyłącznie termin procesowy (instrukcyjny).

W konsekwencji uzupełnienie dokumentacji w sposób określony w postanowieniu, nawet po upływie wskazanego w nim terminu, nie stanowi samodzielnej podstawy do odmowy wydania decyzji o pozwoleniu na budowę. Jeśli przed wydaniem decyzji negatywnej inwestor ostatecznie usunie nieprawidłowości, wydanie decyzji odmownej nie ma oparcia w przepisach prawa i raziłoby nadmiernym rygoryzmem.

NSA podniósł ponadto, że należy stanowczo odrzucić forsowaną przez skarżącego koncepcję, jakoby organ musiał sięgać po nadzwyczajne środki w celu akceptacji dokumentacji złożonej po terminie. Oczekiwanie skarżącego, że administracja publiczna będzie stosować tak kazuistyczne i biurokratyczne pułapki na inwestorów, uderza w racjonalność i efektywność systemu prawa. Działanie organów, które na podstawie art. 79a K.p.a. poinformowały o konieczności ostatecznego uzupełnienia akt przed wydaniem decyzji, było w pełni legalne i pożądane z punktu widzenia ekonomiki postępowania. Podniesione w tym zakresie zarzuty są niezasadne.

(wyrok NSA z dnia 16 lipca 2026 r., sygn. akt II OSK 1995/25)

Komentarz redakcji

Stanowisko w przedmiocie charakteru terminu na usunięcie nieprawidłowości w projekcie budowlanym i skutków jego przekroczenia jest ugruntowane w orzecznictwie NSA. Jest to termin o charakterze procesowym, którego przekroczenie nie pozbawia automatycznie inwestora prawa do uzupełnienia dokumentacji. Termin ten może zostać przedłużony. Tak wypowiedział się NSA również m.in. w wyroku z dnia 19 marca 2026 r., sygn. akt II OSK 2407/23.

Wypłata zysku dla wspólników spółki jawnej

Zysk wypracowany przez spółkę jawną należy do majątku spółki. Wspólnicy mają jednak prawo żądać jego wypłaty. Zasady podziału, dochodzenia wypłaty, a także praktyka pobierania zaliczek na poczet przyszłego zysku powodują, że dzielenie zysku w spółce jawnej nie jest proste. Dlatego warto, aby lakoniczne regulacje Kodeksu spółek handlowych dotyczące podziału zysku doprecyzować w umowie spółki.

Zysk dla każdego wspólnika

Wspólnicy spółki jawnej mają zagwarantowane prawo do udziału w zysku wypracowywanym przez spółkę. Z art. 51 Kodeksu spółek handlowych wynika, że każdy wspólnik ma prawo do równego udziału w zyskach i uczestniczy w stratach w tym samym stosunku bez względu na rodzaj i wartość wniesionego wkładu. Przepis ten ma charakter dyspozytywny. Tym samym umowa spółki może określić inny sposób partycypacji w zyskach, w szczególności powiązać go z wysokością wniesionych wkładów lub zaangażowaniem poszczególnych wspólników w prowadzenie spraw spółki. Umowa spółki może zwolnić całkowicie wspólnika od udziału w stratach, nie może go natomiast pozbawić prawa do udziału w zysku (art. 51 § 3 K.s.h.).

Art. 51 K.s.h. określa wyłącznie zasadę partycypacji w wyniku finansowym spółki, nie przesądzając samodzielnie o powstaniu i wymagalności roszczenia o wypłatę. Tę kwestię reguluje art. 52 K.s.h.

Roszczenie o wypłatę

Zgodnie z art. 52 § 1 K.s.h. wspólnik może żądać podziału i wypłaty całości zysku z końcem każdego roku obrotowego. Przepis ten, w odróżnieniu od regulacji właściwych spółkom kapitałowym, nie uzależnia powstania roszczenia od podjęcia przez wspólników odrębnej uchwały o przeznaczeniu zysku do wypłaty. Kwestię tę jednoznacznie potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 października 2023 r., sygn. akt II CSKP 346/23, wskazując, że prawo wspólnika do żądania wypłaty zysku przysługuje mu niezależnie od podjęcia uchwały w tym przedmiocie, ponieważ wynika ono z samego zatwierdzenia sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że świadczenie spółki z tytułu wypłaty zysku realizuje istniejące już z mocy ustawy zobowiązanie wobec wspólnika, konkretyzowane jedynie – a nie kreowane – ewentualną uchwałą wspólników.

Tym samym brak uchwały w sprawie podziału zysku nie stanowi przeszkody do skutecznego dochodzenia przez wspólników roszczeń o wypłatę udziału w zysku, o ile spółka osiągnęła zysk i zatwierdzono jej sprawozdanie finansowe.

Należy pamiętać, że udział w zysku mogą mieć również byli wspólnicy spółki. Na mocy art. 65 § 5 K.s.h. wspólnik występujący albo spadkobierca wspólnika uczestniczą w zysku i stracie ze spraw jeszcze niezakończonych. Nie mają oni jednak wpływu na ich prowadzenie. Mogą jednak żądać wyjaśnień, rachunków oraz podziału zysku i straty z końcem każdego roku obrotowego. Kwestia ta może zostać odmiennie uregulowana w umowie spółki.

Dla Prenumeratorów GOFIN

§ Ujednolicone przepisy Kodeksu spółek handlowych dostępne w serwisie *przepisy.gofin.pl*

Zaliczki dla wspólników

W przypadku spółki jawnej Kodeks spółek handlowych nie reguluje – w przeciwieństwie choćby do spółki z o.o. – zasad wypłaty zaliczek na poczet przewidywanego zysku. Dopuszczalność takiej praktyki wynika z orzecznictwa. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 marca 2009 r., sygn. akt III CSK 290/08, wskazał, że w spółce jawnej do wypłaty udziału w zysku nie jest niezbędne podjęcie uchwały – wspólnicy mogą pobierać określone kwoty z tego tytułu bez uchwały, lecz za zgodą wszystkich wspólników. Na tych samych zasadach dopuszczalne jest pobieranie zaliczek na poczet przyszłego, jeszcze niewypracowanego zysku. SN wskazał ponadto, że w razie nieosiągnięcia przez spółkę zysku w danym roku obrotowym wspólnik, który za zgodą pozostałych wspólników pobrał taką zaliczkę, nie ma obowiązku zwrotu pobranej kwoty do kasy spółki – jej rozliczenie następuje dopiero w kolejnym okresie obrachunkowym, w którym spółka wypracuje zysk.

Dlatego zaliczki pobrane zgodnie z wolą ogółu wspólników mają podstawę prawną i nie podlegają zwrotowi jako świadczenie nienależne, nawet jeśli ostatecznie przewyższą przypadający wspólnikowi udział w zysku (patrz ramka).

Pozostawienie zysku w spółce

Skoro wypłata zysku stanowi uprawnienie wspólnika, z którego może on skorzystać, lecz nie musi, brak podjęcia uchwały o podziale zysku – lub świadome jej niepodjęcie za zgodą wspólników – oznacza po prostu niezrealizowanie przysługującego roszczenia, a nie jego wygaśnięcie czy automatyczne związanie środków w kapitałach spółki na innej podstawie prawnej. Pozostawienie zysku w spółce jest zatem w pełni dopuszczalne, o ile wspólnicy nie wystąpią z żądaniem jego wypłaty czy wprost jednomyślnie postanowią o niezrealizowaniu roszczenia o wypłatę zysku.

Pozostawienie zysku w spółce nie rodzi obowiązku podatkowego w PCC. Zysk wypracowany przez spółkę już wchodzi w skład jej majątku, a rezygnacja wspólników z żądania jego wypłaty – w przeciwieństwie do wniesienia lub podwyższenia wkładu – nie stanowi zmiany umowy spółki w rozumieniu art. 1 ust. 3 pkt 1 ustawy o PCC (Dz. U. z 2026 r. poz. 191). Nie dochodzi tu do żadnego przysporzenia po stronie spółki kosztem majątku wspólników, lecz jedynie do braku realizacji istniejącego już roszczenia, co wyklucza kwalifikację takiej sytuacji jako dopłaty lub dodatkowego wkładu podlegającego opodatkowaniu. NSA w wyroku z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt II FSK 2834/14, wskazał, że odroczenie wypłaty zysku w spółce jawnej (przeniesienie go na kapitał zapasowy) nie może być utożsamiane z podwyższeniem wkładu wspólników.

Uregulowania w umowie spółki

Warto pamiętać, że wszystkie opisane powyżej zasady wynikają z przepisów K.s.h. o charakterze dyspozytywnym (art. 37 § 1 K.s.h.). Oznacza to, że wspólnicy mogą w umowie spółki w sposób odmienny uregulować kwestię wypłaty zysku, zaliczek na zysk, zwrotu zaliczek czy pozostawiania zysku w spółce. Umowa może również określać zasady podejmowania uchwał w tych kwestiach, oznaczać terminy do wypłaty zysku i zaliczek.

Postanowienia umowy mogą zarówno zaostrzać, jak i łagodzić zasady wynikające z regulacji ustawowych.

Paweł Cierkoński

Podstawa prawna
Ustawa z dnia 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 18)

Brak dodatkowego opodatkowania

Spółka jawna, co do zasady, nie jest podatnikiem podatku dochodowego. Jej dochody nie są opodatkowywane na poziomie samej spółki, lecz na bieżąco, proporcjonalnie do posiadanego udziału, opodatkowane są na poziomie wspólników (art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o pdof – Dz. U. z 2026 r. poz. 592 ze zm. oraz art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pdop – Dz. U. z 2026 r. poz. 554 ze zm.). Konsekwencją tej konstrukcji jest to, że zarówno wypłata zysku po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego (jeśli sprawozdanie jest zatwierdzane), jak i wypłata zaliczek na poczet przyszłego zysku w trakcie roku obrotowego są dla wspólnika neutralne podatkowo. Dochód spółki został już bowiem opodatkowany wcześniej wobec wspólników, niezależnie od tego, czy środki zostały przelane z rachunku spółki na rachunki wspólników. Faktyczna wypłata zysku lub zaliczki stanowi zatem jedynie techniczne przesunięcie środków pieniężnych, które nie wywołuje skutków podatkowych.

Inaczej może być oceniona sytuacja nadwyżki pobranych zaliczek ponad faktycznie przypadający wspólnikowi udział w zysku, która – w zależności od okoliczności – może rodzić po stronie wspólnika dodatkowe skutki podatkowe. Mogą one być różne m.in. w zależności od tego, czy zaliczka zostanie rozliczona na poczet zysku z kolejnego jeszcze roku obrotowego czy też nie doczeka się w ogóle rozliczenia.

Główny wyjątek od tej reguły dotyczy spółki jawnej, której wspólnikami nie są wyłącznie osoby fizyczne oraz gdy spółka nie wywiąże się z obowiązków informacyjnych (por. art. 1 ust. 3 pkt 1a, ust. 4–5 i ust. 7 ustawy o pdop).

Jak wykazać prawo do działania za spółkę członka zarządu niewpisanego jeszcze do KRS?

Na najbliższym nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników zostanę powołany w skład zarządu spółki z o.o. Uchwała wspólników w sprawie mojego powołania ma wejść w życie z chwilą jej podjęcia. Przyjmuję, że będę mógł działać za spółkę od tego momentu. Czy w celu wykazania umocowania do działania za spółkę wystarczy uchwała w sprawie powołania i kopia wniosku złożonego do KRS?

TAK. Spółka, którą będzie reprezentował nowo wybrany członek zarządu jeszcze niewpisany do KRS, może wskazać na powołanie danej osoby do składu zarządu przez wspólników i dodatkowo także na fakt złożenia wniosku o wpis zmian w składzie zarządu do KRS. W tym celu można przedstawić np. odpis czy kopię protokołu ze zgromadzenia wspólników z uchwałą w sprawie powołania danej osoby do pełnienia funkcji w zarządzie oraz kopię wniosku o wpis zmian w tym zakresie do KRS.

Członek zarządu jest powoływany (wybierany) i odwoływany uchwałą wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 201 § 4 K.s.h.). Dana osoba staje się członkiem zarządu z chwilą powołania do pełnienia tej funkcji przez uprawniony organ, a nie z chwilą wpisu w KRS.

Zmiany składu zarządu podlegają obowiązkowo ujawnieniu w KRS, jednak wpis w tym zakresie ma jedynie charakter ujawniający.

Stanowisko, że wpis do KRS potwierdza jedynie zaistniałe zmiany w składzie zarządu, nie budzi żadnych wątpliwości. Niejednokrotnie było prezentowane w orzecznictwie sądowym. Przykładowo Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt IV CSK 75/20, potwierdził, że sam wpis nie decyduje, czy ktoś jest czy nie jest członkiem zarządu, bowiem status prawny członka zarządu spółki określają umowa spółki oraz przepisy art. 201–211 K.s.h. SN już wcześniej, m.in. w wyroku z dnia 4 września 2012 r., sygn. akt I UK 137/12, wskazywał, że wpis zmian w składzie osobowym zarządu w rejestrze sądowym ma tylko charakter deklaratoryjny (ujawniający). Domniemywa się, że wpis w KRS jest prawdziwy, lecz jest to domniemanie wzruszalne. Ustanowione jest ono dla ochrony osób trzecich (kontrahentów spółki).

Przy tym brak wpisu w KRS może powodować trudności w wykazaniu uprawnienia do reprezentacji spółki. Przykładowo asesor WSA w Warszawie zarządzeniem z dnia 12 marca 2026 r. pozostawił bez rozpoznania wniosek spółki z o.o. o sporządzenie uzasadnienia wyroku z powodu nieprawidłowości w umocowaniu do działania za spółkę jej pełnomocnika będącego radcą prawnym. Spółka wniosła zażalenie na to zarządzenie, a NSA je uchylił postanowieniem z dnia 29 czerwca 2026 r., sygn. akt II OZ 685/26. NSA wskazał, że pełnomocnik spółki do zażalenia dołączył kopię protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki z dnia 15 grudnia 2025 r., zawierającego m.in. uchwałę nr 3 w sprawie powołania w skład zarządu spółki osoby, która podpisała dla niego pełnomocnictwo oraz kopię wniosku z dnia 16 grudnia 2025 r. o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców w zakresie ujawnienia tej zmiany w składzie organu spółki. NSA potwierdził, że wpis osób wchodzących w skład zarządu do KRS ma charakter deklaratoryjny. Oznacza to, że objęcie funkcji przez osobę powołaną do zarządu nie zależy od wpisu do rejestru. Członkiem zarządu jest zatem ten, który został prawidłowo powołany do organu. Odwołanie oraz wybór członka zarządu spółki z o.o. następuje na mocy uchwały zgromadzenia wspólników, której skuteczność nie zależy od dokonania odpowiedniego wpisu w KRS.

Ewelina Mentel-Wyrzychowska

Wymogi formalne wdrożenia likwidacji spółki z o.o.

Jestem członkiem zarządu spółki z o.o. W praktyce jej działalność jest już wygaszona i wspólnicy są zgodni, że spółkę należy zlikwidować. Umowa spółki była zawarta w formie aktu notarialnego. Czy uchwała o rozwiązaniu spółki może być sporządzona na piśmie?

NIE. W opisanych okolicznościach uchwała wspólników w sprawie rozwiązania spółki z o.o. musi być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza.

Wspólnicy mogą zdecydować o wdrożeniu likwidacji spółki z o.o., podejmując uchwałę o rozwiązaniu spółki. Przepisy K.s.h. wymagają, aby uchwała ta została zaprotokołowana przez notariusza (por. art. 270 pkt 2 K.s.h.). Wyjątek od konieczności zachowania formy aktu notarialnego dla uchwały o rozwiązaniu spółki dotyczy spółek, które zostały założone w trybie S24 i których umowa nie była zmieniana poza systemem S24. Wspólnicy tych spółek uchwałę o rozwiązaniu spółki mogą podjąć w systemie S24 (art. 270 pkt 2^1 K.s.h.).

Naruszenie wskazanego wymogu spowoduje, że uchwała o rozwiązaniu spółki będzie nieważna z mocy prawa (por. wyrok NSA z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt III FSK 1629/21). Maksymalna stawka taksy notarialnej za sporządzenie protokołu zgromadzenia wspólników spółki z o.o. wynosi 750 zł (plus VAT), a koszty wypisów to 6 zł za stronę (plus VAT). Przy tym szykowane są zmiany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (druk nr B992 z wykazu RCL). Według projektu rozporządzenia zmieniającego wskazane stawki mają wzrosnąć odpowiednio do 900 zł (plus VAT) i 12 zł za stronę plus VAT w odniesieniu do stron 1–10 (stan na dzień oddania GP do druku).

Z dniem powzięcia uchwały o rozwiązaniu spółki nastąpi otwarcie likwidacji (art. 274 § 1 K.s.h.). Do rozwiązania spółki dojdzie po przeprowadzeniu likwidacji, z chwilą wykreślenia jej z KRS. O tym, co zrobić, aby przyspieszyć przebieg likwidacji spółki z o.o., pisaliśmy w GP nr 62 z 2026 r., na str. 17.

E.M-W.

RODO

Obowiązki placówek medycznych po wycieku danych u podmiotu przetwarzającego

Wyciek danych osobowych z placówki medycznej może mieć poważne konsekwencje nie tylko dla pacjentów, lecz także dla samej placówki. W przypadku podmiotu leczniczego szczególnego znaczenia nabiera fakt, że przetwarzane są dane dotyczące zdrowia, a więc dane szczególnie chronione na gruncie RODO. Przykład firmy MyDr – dostawcy systemu Elektronicznej Dokumentacji Medycznej dla wielu placówek – pokazuje, jak duża może być skala takiego naruszenia. Prezes UODO przypomina administratorom danych osobowych, którzy powierzyli przetwarzanie danych osobowych tej firmie, o obowiązku przeanalizowania, czy doszło do naruszenia ochrony danych osobowych skutkującego koniecznością zawiadomienia PUODO oraz osób, których dotyczy naruszenie.

Na czym polegał wyciek w placówkach medycznych?

W sierpniu br. ujawniono, że osoby nieuprawnione uzyskały dostęp do danych znajdujących się w systemach MyDr EDM. Skala incydentu jest bardzo duża — w publicznych komunikatach pojawia się liczba około 19 mln osób, a system MyDr EDM wykorzystywany jest w ponad 12 tys. placówek medycznych. Według aktualnych informacji MyDr incydent dotyczy części systemów i danych historycznych, przy czym wskazywany jest okres do kwietnia 2024 r.

Nie chodziło wyłącznie o zwykłe dane kontaktowe. Według dostępnych informacji zakres potencjalnie ujawnionych informacji obejmuje m.in.:

– imiona i nazwiska,
– numery PESEL,
– dane kontaktowe,
– informacje dotyczące korzystania ze świadczeń medycznych,
– dane o stanie zdrowia,
– treści notatek z wizyt lekarskich,
– informacje o wystawionych receptach.

To sprawia, że incydent jest szczególnie poważny. Dane dotyczące zdrowia należą do szczególnych kategorii danych osobowych w rozumieniu RODO.

UODO przypomina, że to placówka medyczna, która korzystała z oprogramowania dostarczanego przez MyDr, jest administratorem danych swoich pacjentów i musi samodzielnie ocenić, czy doszło do naruszenia ochrony danych oraz jakie obowiązki z tego wynikają. Firma MyDr ma w tym przypadku status podmiotu przetwarzającego dane osobowe. W praktyce oznacza to, że nie należy czekać biernie na zakończenie całego postępowania MyDr. Jeżeli placówka ma podstawy sądzić, że jej dane zostały objęte incydentem, powinna dokonać zgłoszenia naruszenia ochrony danych do UODO.

Zalecenia UODO

W związku z zaistniałym incydentem UODO wydał kilka komunikatów (dostępnych na stronie uodo.gov.pl) dla placówek medycznych korzystających z usług MyDr. UODO wskazuje, że placówka korzystająca z MyDr powinna:

a) uzyskać od MyDr potwierdzenie, że incydent dotyczył danych związanych z jej działalnością,

b) po uzyskaniu takiego potwierdzenia przeprowadzić ocenę ryzyka naruszenia praw i wolności pacjentów,

c) jeżeli ocena potwierdzi naruszenie wymagające zgłoszenia – zgłosić je do UODO,

d) jeśli naruszenie powoduje wysokie ryzyko – zawiadomić osoby, których dane dotyczą.

W przypadku gdy do naruszenia ochrony danych osobowych doszło w organizacji podmiotu przetwarzającego, któremu administrator powierzył swoje dane osobowe, administrator przed przystąpieniem do realizacji obowiązków, o których mowa w art. 33 ust. 1 oraz art. 34 RODO, powinien otrzymać od ww. podmiotu przetwarzającego informację potwierdzającą, iż incydent obejmował również dane administratora. W sytuacji gdy naruszenie może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, zgodnie z art. 34 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 33 ust. 3 RODO, administrator bez zbędnej zwłoki zawiadamia osobę, której dane dotyczą, o takim naruszeniu. Zawiadomienie takie co najmniej powinno:

a) opisywać charakter naruszenia ochrony danych osobowych, w tym w miarę możliwości wskazywać kategorie i przybliżoną liczbę osób, których dane dotyczą, oraz kategorie i przybliżoną liczbę wpisów danych osobowych, których dotyczy naruszenie,

b) zawierać imię i nazwisko oraz dane kontaktowe inspektora ochrony danych lub oznaczenie innego punktu kontaktowego, od którego można uzyskać więcej informacji,

c) opisywać możliwe konsekwencje naruszenia ochrony danych osobowych (przykładowo w przypadku naruszenia poufności danych w zakresie imienia i nazwiska wraz z numerem PESEL administrator może wskazać na ryzyko wyłudzenia przez osoby trzecie pożyczek na dane osób fizycznych, natomiast w przypadku naruszenia poufności danych dotyczących zdrowia może wskazać na ryzyko dyskryminacji, ostracyzmu społecznego czy też naruszenia dóbr osobistych osób, których incydent dotyczy),

d) opisywać środki zastosowane lub proponowane przez administratora w celu zaradzenia naruszeniu ochrony danych osobowych, w tym w stosownych przypadkach środki w celu zminimalizowania jego ewentualnych negatywnych skutków (przykładowo w razie naruszenia poufności danych w zakresie imienia i nazwiska wraz z numerem PESEL administrator może zarekomendować osobom fizycznym zastrzeżenie PESEL, z kolei przy naruszeniu poufności danych dotyczących zdrowia administrator może zarekomendować użycie środków ochrony dóbr osobistych wskazanych w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie postępowania cywilnego lub może zaproponować skorzystanie ze wsparcia psychologicznego w sytuacjach silnego stresu lub niepokoju).

72 godziny to mało czasu

Przepisy RODO mówią o konieczności powiadomienia organu nadzorczego w ciągu 72 godzin. Termin 72 godzin liczy się od momentu stwierdzenia naruszenia przez administratora, a nie od momentu, w którym podmiot przetwarzający ustali cały zakres skradzionych danych. Jeżeli termin na zgłoszenie naruszenia zostanie przekroczony, zgłoszenie nadal należy zrobić, wyjaśniając przyczynę opóźnienia. Jednocześnie UODO wprost wskazuje, że administrator powinien najpierw otrzymać od podmiotu przetwarzającego potwierdzenie dotyczące jego danych. To oznacza, że dla konkretnej placówki bardzo ważna jest data, w której uzyskała ona wiarygodną informację, że jej dane są objęte incydentem. Termin 72 godzin na zgłoszenie naruszenia ochrony danych do PUODO jest trudny do dochowania przede wszystkim dlatego, że administrator często nie ma w tym czasie pełnej wiedzy o zakresie, przyczynie i skutkach incydentu. Co ważne, RODO nie wymaga, aby w ciągu 72 godzin administrator znał wszystkie szczegóły. Jeżeli naruszenie podlega zgłoszeniu, powinien zgłosić je bez zbędnej zwłoki, w miarę możliwości w ciągu 72 godzin, a brakujące informacje może uzupełnić później.

Co zrobić, gdy wyciekły dane osobowe (zalecenia UODO)?

1. **Przeanalizować zdarzenie** – ustal, czy doszło do naruszenia ochrony danych osobowych. Jeśli wiesz, że do niego doszło, przeanalizuj zdarzenie pod kątem ewentualnego zgłoszenia organowi nadzorczemu i zawiadomienia osób, których ona dotyczy.
2. **Dokonać oceny ryzyka** – oceń, czy naruszenie może skutkować ryzykami dla praw i wolności osób fizycznych, których dane dotyczą (np. ryzykiem kradzieży tożsamości, utratą kontroli nad własnymi danymi, naruszenie dotyczy danych o zdrowiu).
3. **Zgłosić naruszenie do UODO** – jako administrator masz 72 godziny od stwierdzenia naruszenia na zgłoszenie do Prezesa UODO.
4. **Poinformować osoby, których dane dotyczą** – jeżeli może zaistnieć wysokie ryzyko, że wystąpią niekorzystne skutki naruszenia dla osób, których dane dotyczą – poinformuj je o tym bez zbędnej zwłoki.
5. **Zapobiegać i dokumentować** – podejmij działania zapobiegające takim zdarzeniom na przyszłość oraz dokumentuj wszelkie naruszenia ochrony danych osobowych, jego skutki oraz podjęte działania zaradcze.

Źródło: uodo.gov.pl

Marta Stefanowicz-Wasilewska

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Różnica między SWZ a OPW w wariancie podstawowym

Jako zamawiający planujemy udzielić zamówienia krajowego w trybie podstawowym. Zastanawiamy się nad wariantem takiego zamówienia. Kiedy należy przygotować specyfikację warunków zamówienia (SWZ), a kiedy opis potrzeb i wymagań (OPW)?

Podstawowe dokumenty zamówienia dla każdego z wariantów trybu podstawowego określa art. 277 Prawa zamówień publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 793). W wariancie pierwszym i drugim jest to SWZ. W wariancie trzecim OPW, a dopiero na dalszym etapie – SWZ.

Przez dokumenty zamówienia należy rozumieć dokumenty sporządzone przez zamawiającego lub dokumenty, do których zamawiający odwołuje się, inne niż ogłoszenie służące do określenia lub opisania warunków zamówienia, w tym SWZ oraz OPW. Podstawowa różnica między SWZ a OPW wynika z charakteru informacji o przedmiocie zamówienia znajdującej się w tych dokumentach. Specyfikacja zawiera opis przedmiotu zamówienia ściśle odpowiadający wymaganiom wskazanym w art. 99 i nast. Pzp. Natomiast OPW ujmuje określenie przedmiotu zamówienia, opis potrzeb zamawiającego i cechy charakterystyczne dostaw, robót budowlanych lub usług będących przedmiotem zamówienia, a tym samym daje większą swobodę wykonawcom w zakresie oferowanych rozwiązań.

Treść SWZ dla wariantu pierwszego i drugiego trybu podstawowego określa art. 281 Pzp. Jest to dokument udostępniany na stronie internetowej prowadzonego postępowania od dnia zamieszczenia ogłoszenia o zamówieniu w Biuletynie Zamówień Publicznych. Zmiany specyfikacji możliwe są tylko przed upływem terminu składania ofert.

W wariancie trzecim trybu podstawowego wraz z ogłoszeniem zamawiający zamieszcza OPW. Dokument ten zawiera również minimalne wymagania dotyczące przedmiotu zamówienia lub realizacji zamówienia, niepodlegające negocjacjom, które muszą spełniać wszystkie oferty. Jak czytamy w komentarzu Urzędu Zamówień Publicznych do Prawa zamówień Publicznych, dostępnym na stronie www.gov/web/uzp: „Informacje zawarte w OPW muszą być wystarczająco precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie charakteru i zakresu zamówienia oraz podjęcie decyzji co do złożenia oferty podlegającej negocjacjom. Poszczególne oferty, które wykonawcy będą składali w odpowiedzi na ogłoszenie o zamówieniu, mogą zawierać różne propozycje rozwiązań. Ich treść będzie niezmienna tylko w zakresie minimalnych wymagań dotyczących przedmiotu zamówienia lub realizacji zamówienia, w pozostałym zakresie treść oferty będzie mogła być przedmiotem negocjacji. Zakres możliwych negocjacji w tym wariancie będzie zdecydowanie szerszy niż w wariancie drugim trybu podstawowego (art. 275 pkt 2 Pzp). W trzecim wariancie zamawiający sporządza SWZ dopiero po zakończeniu negocjacji. Jest to dokument, który stanowi doprecyzowanie i uzupełnienie informacji zawartych w OPW w zakresie, w jakim było to przedmiotem negocjacji. Częścią SWZ, podobnie jak w wariancie pierwszym i drugim trybu podstawowego, jest opis przedmiotu zamówienia. SWZ nie może zawierać postanowień, które prowadziłyby do zmiany minimalnych wymagań dotyczących przedmiotu zamówienia lub realizacji zamówienia, a także do zmiany istotnych elementów treści ogłoszenia o zamówieniu. Zmiany SWZ są możliwe tylko przed upływem terminu składania ofert ostatecznych”.

M.S-W.

PRAWO BUDOWLANE

Oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane

Wraz z siostrą jesteśmy współwłaścicielkami działki budowlanej. Planujemy wybudować na niej budynek przeznaczony na zakwaterowanie pracowników. Czy do wniosku o pozwolenie na budowę wystarczy, że tylko jedna z nas złoży oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, czy każda z nas powinna złożyć takie oświadczenie osobno?

Jeżeli obie Czytelniczki mają być inwestorkami i obie są współwłaścicielkami działki, każda z nich powinna złożyć własne, odrębne oświadczenie PB-5 o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Oświadczenie składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej. Oznacza to, że osoba składająca oświadczenie o tym, że posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, jest świadoma odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdy w niniejszym oświadczeniu, zgodnie z art. 233 Kodeksu karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 383 ze zm.). Organ administracji architektoniczno-budowlanej bada oświadczenie jedynie pod kątem prawidłowości jego wypełnienia. Nie ma możliwości udzielenia upoważnienia do złożenia takiego oświadczenia przez inny podmiot niż inwestor. Oświadczenie składa się na formularzu PB-5, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii (Dz. U. z 2021 r. poz. 1170). W formie elektronicznej można go złożyć przez rządowy portal e-budownictwo.gunb.gov.pl. Jest on również dostępny w programie DRUKI Gofin.

W celu wypełnienia oświadczenia konieczne jest podanie danych dotyczących inwestora albo ewentualnie danych dotyczących osoby upoważnionej do złożenia oświadczenia w imieniu inwestora. Ponadto potrzebne będą dane dotyczące nieruchomości (identyfikator działki). W przypadku dokumentu elektronicznego oświadczenie musi być podpisane podpisem kwalifikowanym, osobistym (z e-dowodu) lub zaufanym.

M.S-W.

OPAKOWANIA

Rozszerzona odpowiedzialność producenta i przepisy PPWR

Dopiero po wejściu w życie krajowych przepisów wdrażających rozszerzoną odpowiedzialność producenta za opakowania zaczną obowiązywać nowe obowiązki, w tym m.in. wnoszenia przez producentów opłaty opakowaniowej. W krajowych realiach Organizatorem ROP Opakowań ma zostać Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wdrożenie w fazie projektowej

Do tej pory próby wdrożenia do krajowych przepisów rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) za opakowania, zgodnej z wymogami unijnymi, nie przyniosły rezultatów. Do polskiego porządku prawnego system ROP, wymagany przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/852/UE zmieniającą dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, a precyzując ROP w rozumieniu art. 8 i art. 8a dyrektywy ramowej 2008/98/WE, miał być wdrożony do 5 stycznia 2023 r. Pierwsza próba tego wdrożenia pojawiła się w sierpniu 2021 r., druga w sierpniu 2025 r. Mowa tu o projekcie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (druk nr UC100 z wykazu RCL), która ma na celu dostosowanie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta do wymagań art. 8 i art. 8a dyrektywy 2008/98/WE, w świetle wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (rozporządzenia PPWR).

Obowiązki w zakresie ROP

Najwięcej kontrowersji w projekcie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych budzi mechanizm wdrożenia ROP. Celem jest bowiem przeniesienie kosztów zbiórki, transportu, sortowania i recyklingu opadów opakowaniowych znajdujących się w strumieniu komunalnym z mieszkańców i gmin na producentów wprowadzających opakowania na rynek. Na gruncie projektowanych przepisów producent będzie ponosił rozszerzoną odpowiedzialność producenta w odniesieniu do opakowania, w tym opakowania produktu w opakowaniu, które udostępnia po raz pierwszy na terytorium kraju lub rozpakowuje, nie będąc użytkownikiem końcowym. Do obowiązków producenta w zakresie ROP będzie należeć pokrywanie kosztów:

– selektywnego zbierania odpadów powstałych z opakowań, a następnie ich transportu i przetwarzania, w tym przetwarzania niezbędnego dla realizacji celów, o których mowa w art. 52 ust. 1 rozporządzenia 2025/40 oraz celów w zakresie zbierania odpadów określonych w poz. 5–10 załącznika nr 1 do projektowanej ustawy (patrz tabela), które to koszty mogą być pomniejszone o przychody z ponownego użycia, ze sprzedaży materiałów pochodzących z przetwarzania tych odpadów,

– informowania posiadaczy odpadów powstałych z opakowań o środkach służących zapobieganiu powstawaniu odpadów, zakładach zajmujących się ponownym użyciem i przygotowaniem do ponownego użycia, systemach zbierania odpadów oraz o sposobach zapobiegania zaśmiecaniu,

– gromadzenia danych dotyczących opakowań wprowadzanych do obrotu oraz zbierania i przetwarzania odpadów powstałych z opakowań, a także sprawozdawczości w tym zakresie,

– etykietowania pojemników na odpady do zbierania odpadów opakowaniowych oraz prowadzenia analiz składu zebranych zmieszanych odpadów komunalnych zgodnie z art. 45 ust. 2 rozporządzenia 2025/40.

Organizacja ROP Opakowań

Producent ma wypełniać obowiązki w zakresie ROP za pośrednictwem Organizacji ROP Opakowań, którym ma zostać NFOŚiGW. W projekcie ustawy określono jego zadania w ramach realizacji obowiązku pokrywania kosztów selektywnego zbierania odpadów powstałych z opakowań oraz ich transportu i przetwarzania. Wskazano też warunki zawierania umów cywilnoprawnych w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi z gminami, podmiotami odbierającymi odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, zbierającymi odpady opakowaniowe inne niż komunalne, przetwarzającymi odpady komunalne oraz przetwarzającymi odpady opakowaniowe inne niż komunalne w procesach odzysku poprzedzających recykling, prowadzącymi recykling odpadów opakowaniowych. W projekcie ustawy określono zasady składania wniosków przez te podmioty oraz ich weryfikacji i ustalania wysokości finansowania kosztów gospodarowania odpadami opakowaniowymi przez te podmioty.

Poziomy selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych

Rodzaj opakowania	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r. i dalej
opakowania z tworzyw sztucznych	50%	50%	50%	50%	55%
opakowania z drewna	25%	25%	25%	25%	30%
opakowania z metali żelaznych	70%	70%	70%	70%	80%
opakowania z aluminium	50%	50%	50%	50%	60%
opakowania ze szkła	70%	70%	70%	70%	75%
opakowania z papieru i tektury	75%	75%	75%	75%	85%

Opłata opakowaniowa

Za pośrednictwem NFOŚIGW jako Organizacji ROP Opakowań producent wykonujący obowiązki w zakresie ROP będzie obowiązany do wniesienia opłaty opakowaniowej na odrębny rachunek bankowy prowadzony przez marszałka województwa. Maksymalna stawka opłaty opakowaniowej dla każdego rodzaju opakowania ma wynieść 4,50 zł za 1 kg. Ostateczne stawki opłaty opakowaniowej będą wynikać z aktu wykonawczego do projektowanej ustawy, tj. rozporządzenia ministra właściwego do spraw klimatu. W rozporządzeniu wykonawczym zostaną określone:

– stawki opłaty opakowaniowej dla poszczególnych kategorii materiałowych opakowań, przy uwzględnieniu opakowań wielomateriałowych, kierując się kosztami zagospodarowania odpadów powstających z tych opakowań i wartością pozyskiwanych z nich surowców wtórnych oraz koniecznością osiągnięcia poziomów recyklingu, o których mowa w art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 2025/40 i celów w zakresie zbierania odpadów określonych w poz. 5–10 załącznika nr 1 do projektowanej ustawy oraz

– rodzaje opakowań produktów nieprzeznaczonych dla gospodarstw domowych, które – z uwagi na ich typowe zastosowania – nie są zagospodarowywane w strumieniu odpadów komunalnych oraz stawki opłaty opakowaniowej dla tych opakowań, uwzględniając różnicę kosztów zagospodarowania odpadów.

Producenci wypełniający obowiązki za pośrednictwem Organizacji ROP Opakowań mają być zwolnieni z konieczności wnoszenia opłaty opakowaniowej, której kwartalna wysokość nie przekroczy 150 zł.

Jolanta Białkowska

FINANSE PUBLICZNE

Ochrona prywatności w kontekście CRU JSFP

Podmiot zobowiązany do publikowania informacji o zawartych umowach w Centralnym Rejestrze Umów Jednostek Sektora Finansów Publicznych zawarł umowę zlecenia z osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej na oprawę muzyczną planowanego wydarzenia. Wartość umowy nie przekracza ustawowego progu obligującego do stosowania przepisów regulujących zasady udzielania zamówień publicznych. Czy w takim przypadku należy udostępnić w CRU JSFP dane osobowe usługodawcy oraz wysokość jego wynagrodzenia?

Sam fakt zawarcia umowy z osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej nie uzasadnia odstąpienia od ujawnienia danych usługodawcy oraz wysokości ustalonego wynagrodzenia w Centralnym Rejestrze Umów JSFP.

Kierownicy jednostek sektora finansów publicznych mają obowiązek udostępniania i aktualizacji informacji o umowach zawartych przez kierowaną przez nich jednostkę lub na jej rzecz, jeżeli umowa ta stanowi zamówienie w rozumieniu art. 7 pkt 32 Prawa zamówień publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 793) i została zawarta w formie pisemnej, dokumentowej, elektronicznej albo innej formie szczególnej. Udostępnieniu podlegają zatem informacje o odpłatnych umowach zawartych w odpowiedniej formie między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług.

Fakt, iż wartość umowy nie przekracza ustawowego progu obligującego do stosowania przepisów regulujących zasady udzielania zamówień publicznych, nie wyłącza obowiązku ujawnienia umowy w CRU. Co do zasady, na obowiązek informacyjny nie ma również wpływu to, z jakim podmiotem zawierana jest przez zamawiającego umowa i czy prowadzi on działalność gospodarczą czy nie.

Katalog wyłączeń spod obowiązku informacyjnego został uregulowany w art. 34a ust. 5 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.). Nie przewiduje on ogólnej podstawy do nieudostępniania informacji o umowach zawieranych z osobami fizycznymi. Zastosowanie mogą jednak znaleźć ograniczenia wynikające z innych ustaw.

Stosownie do art. 34a ust. 8 ustawy o finansach publicznych, w CRU JSFP nie udostępnia się informacji o umowie, co do których prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu na podstawie art. 5 ust. 1 i ust. 2–2b ustawy o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.). Jednym z ograniczeń uregulowanych w przywołanym przepisie jest ograniczenie ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Nie dotyczy ono jedynie informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa. Nie zawsze jednak może ono lec u podstawy wyłączenia jawności danych osobowych osoby fizycznej zawierającej umowę z podmiotem publicznym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało podkreślone, że ujawnienie imion i nazwisk osób zawierających umowy cywilnoprawne (zlecenia, o świadczenie usług czy o dzieło) z podmiotem publicznym nie narusza prawa do prywatności tych osób. Osoby zawierające umowy z takimi podmiotami powinny się bowiem liczyć z tym, że ich personalia nie pozostaną anonimowe (por. wyrok SN z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt I CSK 190/12).

W opisanym przypadku możliwe jest jednak sięgnięcie do przepisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2026 r. poz. 457 ze zm.). Zgodnie z jej art. 29a nie ujawnia się wysokości wynagrodzenia podmiotu świadczącego usługi lub realizującego dostawy z zakresu działalności artystycznej lub twórczej, a także dane osobowe podmiotu świadczącego usługi lub realizującego dostawy z zakresu działalności kulturalnej, związanych z posiadanymi prawami wyłącznymi, pod warunkiem, że do tych usług lub dostaw nie stosuje się przepisów Pzp, a podmiot ten zastrzegł, że powyższe informacje nie mogą być udostępniane.

Marta Bezulska-Powaga

PRAWO CYWILNE

Rozliczenie nakładów na rzecz wspólną

Przysługuje mi udział wynoszący 5/8 części w prawie własności nieruchomości mieszkaniowej. Pozostałe udziały przysługują mojemu rodzeństwu. Własność nabyliśmy kilkanaście lat temu w drodze spadkobrania po naszych rodzicach. Od momentu stwierdzenia nabycia spadku ponoszę wszystkie stałe koszty związane z utrzymaniem nieruchomości, w tym podatek od nieruchomości oraz stałe koszty podłączonych mediów. Czy mogę żądać od mojego rodzeństwa zwrotu odpowiedniej części uregulowanych przeze mnie należności? Jeżeli tak, to czy przysługują mi odsetki?

Współwłaściciel rzeczy, który poniesie ciężary związane z rzeczą wspólną w części przekraczającej jego udział we współwłasności, ma prawo domagać się od pozostałych współwłaścicieli stosownej partycypacji w tych kosztach.

W myśl art. 207 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 795), pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów. W takim samym stosunku współwłaściciele ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczą wspólną. Współwłaścicielowi, który poniósł koszty związane z utrzymaniem rzeczy wspólnej, przysługuje wobec pozostałych współwłaścicieli roszczenie o zapłatę.

Współwłasność między spadkobiercami nie powstaje z chwilą wydania czy uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku bądź sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia. Spadkobiercy nabywają spadek z chwilą otwarcia spadku, a więc z chwilą śmierci spadkodawcy. Z tym też momentem spadkobiercy stają się współwłaścicielami składników majątku pozostawionego przez spadkodawcę i są zobligowani do ponoszenia związanych z nimi wydatków oraz ciężarów. Jeżeli jeden ze współwłaścicieli poniesie taki wydatek lub ciężar samodzielnie w całości, to po stronie pozostałych współwłaścicieli powstaje zobowiązanie do zwrotu na jego rzecz odpowiedniej części poniesionego kosztu. Jest to zobowiązanie bezterminowe, a więc powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania. Dopiero po wezwaniu współwłaścicieli do zapłaty roszczenie staje się wymagalne i od tego momentu możliwe jest naliczenie odsetek ustawowych za opóźnienie.

Roszczenie o zwrot nakładów i ciężarów związanych z rzeczą wspólną podlega przedawnieniu z upływem 6 lat. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli jednak wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego (w omawianym przypadku – wezwania do zapłaty), bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniej możliwym terminie (a więc zasadniczo od razu po poniesieniu nakładu lub ciężaru).

M.B-P.

DZISIAJ

- WPŁYW E-ZLA PO WYPŁACIE PEŁNEGO WYNAGRODZENIA
- NOWY WSPÓLNIK W SPÓŁCE CYWILNEJ

Procedura postępowania w przypadku potwierdzenia niezdolności do pracy po wypłaceniu pracownikowi pełnego wynagrodzenia za pracę za dany miesiąc

Nasz wieloletni pracownik za sierpień 2026 r. otrzymał wynagrodzenie za pracę w stałej stawce miesięcznej w dniu 28 sierpnia 2026 r. (tj. w piątek), a 29 sierpnia 2026 r. (tj. w sobotę, dzień wolny od pracy) trafił do szpitala, w którym przebywał 4 dni. Przy wypisie ze szpitala wystawiono mu zaświadczenie lekarskie na okres od 29 sierpnia do 30 września 2026 r. Wpłynęło ono na nasz profil płatnika składek na PUE ZUS w dniu 2 września 2026 r. Pracownik ten ma 55 lat i jest to jego pierwsza niezdolność do pracy w 2026 r.

1) Czy z uwagi na fakt, iż pracownik za sierpień 2026 r. otrzymał już pełne wynagrodzenie za pracę, wynagrodzenie chorobowe należne mu jest dopiero od 1 września 2026 r.?

NIE. Mimo że pracownik, w związku z terminem wypłaty wynagrodzenia za pracę, za sierpień 2026 r. otrzymał to wynagrodzenie w pełnej wysokości, za przypadające w tym miesiącu dni niezdolności do pracy potwierdzone zaświadczeniem lekarskim (tzw. e-ZLA) powinien otrzymać stosowne świadczenie chorobowe, tj. w omawianym przypadku wynagrodzenie chorobowe.

Świadczenie to, zgodnie z art. 92 Kodeksu pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.):

– przysługuje za pierwsze w danym roku kalendarzowym 33 lub – w przypadku, gdy pracownik ukończył 50 lat – 14 dni niezdolności do pracy z powodu choroby,

– oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego i wypłaca za każdy dzień niezdolności do pracy, nie wyłączając dni wolnych od pracy,

– nie przysługuje w przypadkach, w których pracownik nie ma prawa do zasiłku chorobowego.

Co prawda w świetle art. 12 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854), zwanej ustawą zasiłkową, zasiłek chorobowy (a tym samym i wynagrodzenie chorobowe) nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony na podstawie przepisów o wynagradzaniu zachowuje prawo do wynagrodzenia, jednak z pytania wynika, że pracownik za ostatnie dni sierpnia 2026 r. otrzymał wynagrodzenie za pracę wyłącznie z uwagi na fakt, iż niezdolność do pracy powstała już po wypłacie tego wynagrodzenia (pracodawca nie mógł jej przewidzieć). W efekcie:

– nie może tu mieć zastosowania przywołany wcześniej art. 12 ust. 1 ustawy zasiłkowej, a tym samym

– pracownik ma prawo do świadczenia chorobowego począwszy od 29 sierpnia 2026 r.

Z tytułu obecnej niezdolności do pracy przysługuje mu odpowiednio, za okres:

– od 29 sierpnia do 11 września 2026 r. (tj. za 14 dni) – wynagrodzenie chorobowe,

– od 12 do 30 września 2026 r. – zasiłek chorobowy.

2) Czy w związku z wypłatą wynagrodzenia chorobowego od pierwszego dnia niezdolności do pracy powinniśmy skorygować wypłacone pracownikowi wynagrodzenie za pracę i listę płac za sierpień 2026 r.?

W sytuacji przedstawionej w pytaniu nastąpiła nadpłata wynagrodzenia za pracę za sierpień 2026 r., gdyż zwolnienie lekarskie zostało wystawione i wpłynęło na profil informacyjny płatnika składek już po wypłacie pełnego stałego miesięcznego wynagrodzenia za dany miesiąc. Wymaga to skorygowania wypłaconego wynagrodzenia. Jednak nie należy robić korekty listy płac za sierpień br. Nadpłatę tę wystarczy wykazać w liście płac dotyczącej miesiąca, w którym będzie dokonywane odliczenie lub potrącenie.

W przypadku niezawinionej przez pracodawcę nadpłaty wynagrodzenia zastosowanie znajduje art. 87 § 7 K.p. Stanowi on, że z wynagrodzenia za pracę odlicza się, w pełnej wysokości, kwoty wypłacone w poprzednim terminie płatności za okres nieobecności w pracy, za który pracownik nie zachowuje prawa do wynagrodzenia. Wskazanego odliczenia nie należy jednak utożsamiać z potrąceniem z wynagrodzenia.

Ponadto odliczenie z wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 87 § 7 K.p. nie wymaga zgody pracownika. W przypadku gdy pracodawca nie dokona takiego odliczenia w następnym terminie płatności, to w późniejszym terminie może dokonać potrącenia z wynagrodzenia pracownika, ale wyłącznie za jego pisemną zgodą (art. 91 § 1 K.p.).

Omawiane odliczenie polega na zmniejszeniu kwoty wynagrodzenia do wypłaty w danym miesiącu o wynagrodzenie wypłacone pracownikowi w poprzednim terminie płatności za czas nieobecności w pracy, za który wynagrodzenie mu nie przysługiwało. Jeżeli chodzi o poprzedni termin płatności, to należy przez niego rozumieć dzień ostatniej faktycznej wypłaty wynagrodzenia. Nie zawsze więc będzie to dzień przypadający w poprzednim miesiącu kalendarzowym. Jeżeli w takim miesiącu nie wypłacono wynagrodzenia, terminem płatności bezpośrednio poprzedzającym będzie dzień z wcześniejszego miesiąca. Chodzi tu o sytuację, gdy choroba pracownika obejmuje następny miesiąc/miesiące, za który(-e) zostanie mu wypłacony zasiłek chorobowy (tak jak ma to miejsce w pytaniu). W takich okolicznościach kwotę nadpłaconego wynagrodzenia za pracę można odliczyć z przysługującego pracownikowi zasiłku chorobowego, ale wyłącznie za jego zgodą (przykład), co potwierdza organ rentowy w swoim komentarzu do ustawy zasiłkowej, udostępnionym na stronie internetowej www.zus.pl.

Dla Prenumeratorów GOFIN

§ Ujednolicone przepisy prawne dostępne w serwisie *przepisy.gofin.pl*

Bożena Dziuba
Ewa Madejek-Nowakowska

Przykład

W sierpniu 2026 r. doszło do nadpłaty wynagrodzenia za pracę za 3 dni (29, 30 i 31 sierpnia 2026 r.), gdyż zwolnienie lekarskie pracownika wpłynęło na profil informacyjny płatnika składek już po wypłacie pełnego stałego miesięcznego wynagrodzenia za ten miesiąc. Zaświadczenie lekarskie wystawione po pobycie pracownika w szpitalu obejmuje cały kolejny miesiąc, tj. wrzesień 2026 r., za który otrzyma on wynagrodzenie chorobowe i zasiłek chorobowy.

Biorąc pod uwagę, że pracownik za wrzesień 2026 r. nie otrzyma wynagrodzenia za pracę, pracodawca będzie mógł odliczyć nadpłacone za sierpień 2026 r. wynagrodzenie z wynagrodzenia chorobowego i zasiłku chorobowego wypłacanego za wrzesień 2026 r., jeśli uzyska na to zgodę pracownika. Natomiast gdy pracownik nie wyrazi zgody na dokonanie odliczenia ze świadczeń chorobowych za wrzesień br., wówczas będzie mógł dokonać odliczenia, bez zgody pracownika, z wynagrodzenia za pracę wypłaconego za październik 2026 r. (jeżeli wróci on do pracy i zostanie mu wypłacone wynagrodzenie za pracę). Będzie to bowiem najbliższy i kolejny termin wypłaty wynagrodzenia za pracę. Ponadto we wrześniu 2026 r. pracownik powinien otrzymać wynagrodzenie chorobowe za 3 dni sierpnia 2026 r.

W jakiej formie spisać aneks do umowy spółki i gdzie zgłosić zmiany, gdy do spółki przystępuje nowy wspólnik?

Do naszej spółki cywilnej chcemy przyjąć kolejnego wspólnika. Jego wkładem do spółki będą pieniądze. Przeleje je na konto spółki. Umowa spółki była zawarta kilka lat temu w formie pisemnej. W takiej formie chcemy spisać też aneks do umowy.

1) Czy forma pisemna będzie wystarczająca, aby przyjąć do spółki kolejnego wspólnika?

W opisanych okolicznościach zachowanie formy pisemnej wystarczy do wprowadzenia zmian do umowy spółki cywilnej, o ile w skład wspólnego majątku wspólników nie wchodzi np. prawo własności nieruchomości.

Przystąpienie kolejnego wspólnika do spółki cywilnej wymaga wprowadzenia zmian do umowy spółki. Może to nastąpić na podstawie aneksu do umowy. Istotne jest, aby dokument był podpisany przez wszystkich dotychczasowych wspólników i osobę przystępującą do spółki. Zasadą kodeksową jest, że uzupełnienie lub zmiana umowy wymaga takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia (art. 77 § 1 Kodeksu cywilnego – Dz. U. z 2026 r. poz. 795). Jednak wpływ na wymogi co do formy aneksu do umowy spółki cywilnej może mieć też skład wspólnego majątku wspólników czy przedmiot wkładu wnoszonego do spółki przez nowego wspólnika. Czytelnicy wskazali, że umowa spółki była zawarta w formie pisemnej i że wspólnik wniesie wkład pieniężny. W związku z tym w ich przypadku forma pisemna aneksu do umowy spółki będzie wystarczająca, o ile w skład wspólnego majątku wspólników nie wchodzi nieruchomość czy inne składniki, dla których przeniesienia wymagana jest forma szczególna. W orzecznictwie zostało przesądzone, że jeżeli w skład wspólnego majątku wchodzi prawo własności nieruchomości, wówczas aneks będzie musiał być sporządzony w formie aktu notarialnego, aby do spółki mógł przystąpić kolejny wspólnik (por. uchwałę siedmiu sędziów SN z dnia 10 czerwca 2011 r., sygn. akt III CZP 135/10). Jeśli bowiem przy zmianie umowy spółki cywilnej nie zostaną zachowane wymogi formalne potrzebne dla dopuszczenia do współwłasności nowego wspólnika, zmiana w tym zakresie nie będzie mogła być uznana za ważną. Co najwyżej można będzie rozważać, czy umowa pomiędzy dotychczasowymi wspólnikami a nową osobą jest odrębną umową spółki cywilnej, której majątek nie obejmuje współwłasności nieruchomości.

2) Które urzędy należy poinformować o zmianie grona wspólników? Czy obowiązuje już jedno okienko dla spółek cywilnych?

Powiększenie grona wspólników spółka musi zgłosić odrębnie w urzędzie statystycznym (RG-OP i RG-SC) oraz skarbowym (NIP-2). Na zgłoszenie zmian w każdym z tym urzędów jest 7 dni od dnia przystąpienia wspólnika do spółki cywilnej. Nastąpi to z dniem zawarcia aneksu do umowy spółki, ewentualnie z dniem późniejszym w nim wskazanym.

Nie obowiązuje jeszcze procedura rejestracji spółki cywilnej czy zgłaszania zmian w procedurze jednego okienka. Przepisy dotyczące m.in. tej kwestii są już opublikowane w Dzienniku Ustaw z 2026 r. pod pozycją 507. Przy tym nie weszły one jeszcze w życie. Nastąpi to dopiero z dniem 1 listopada 2028 r. Pisaliśmy o tym w GP nr 41 z 2026 r., na str. 1.

Poza tym w razie wniesienia wkładów powiększających majątek spółkowy wspólnicy muszą pamiętać o rozliczeniu PCC. Podstawę opodatkowania stanowi wartość tych wkładów (tu: kwota wkładu pieniężnego). Stawka PCC wynosi 0,5%. W przypadku umowy spółki cywilnej obowiązek podatkowy ciąży na wspólnikach. Są oni solidarnie zobowiązani do zapłaty podatku. Formalności związane z rozliczeniem PCC należy załatwić w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na siedzibę spółki. Wspólnicy jako podatnicy są obowiązani, bez wezwania organu podatkowego, złożyć deklarację w sprawie PCC, tj. PCC-3 (por. część E druku) z załącznikiem PCC-3/A, oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego (tu: od daty przystąpienia wspólnika). Wyjątek od tej reguły dotyczy sytuacji, gdy czynność jest dokonywana w formie aktu notarialnego. Wówczas to notariusz dokonuje niezbędnych czynności związanych z rozliczeniem PCC (art. 10 ustawy o PCC – Dz. U. z 2026 r. poz. 191).

Osoba przystępująca do spółki cywilnej powinna mieć wpis w CEIDG. Składając wniosek o wpis bądź o zmianę wpisu (w zakresie informacji o przystąpieniu do spółki cywilnej), będzie musiała wywiązać się z obowiązków związanych z e-Doręczeniami. Natomiast dotychczasowi wspólnicy, którzy nie mają jeszcze adresu do e-Doręczeń, będą obowiązani uzyskać taki adres i jego wpis do bazy tych adresów w terminie do dnia 30 września 2026 r. albo wcześniej, przy okazji składania wniosku o zmianę wpisu do CEIDG.

Wspólnik spółki cywilnej jest płatnikiem składek na własne ubezpieczenia w ZUS. Nowy wspólnik powinien zatem pamiętać o swoich obowiązkach wobec ZUS.

Przyjęcie nowego wspólnika spowoduje też zmianę proporcji udziałów w spółce cywilnej. W związku z tym konieczne jest także wywiązanie się z obowiązków związanych z rozliczeniem podatku dochodowego przez wspólników. Pisaliśmy o tym w GP nr 20 z 2021 r., na str. 5 (przywołane w tym tekście przepisy w poruszanej kwestii nie uległy zmianie).

Spółka cywilna ani jej wspólnicy będący indywidualnymi przedsiębiorcami nie mają natomiast obowiązków wobec Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR).

Ewelina Mentel-Wyrzychowska

Składka zdrowotna przedsiębiorcy na ryczałcie

Prowadzę firmę od stycznia 2026 r. Opłacam zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów ewidencjonowanych. Czy jeśli mój przychód z tej działalności, licząc narastająco od początku 2026 r., przekroczy we wrześniu br. kwotę 60.000 zł, to powinienem wtedy skorygować podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne od stycznia 2026 r. i dopłacić za siebie składkę zdrowotną?

NIE. Jeśli łączny przychód Czytelnika uzyskany z prowadzonej działalności gospodarczej przekroczy kwotę 60.000 zł np. we wrześniu 2026 r., to za wrzesień 2026 r. powinien naliczyć składkę zdrowotną od podstawy wymiaru obowiązującej dla kolejnego progu przychodów, czyli od 100% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W takiej sytuacji nie należy korygować dokumentów rozliczeniowych za okres od stycznia do sierpnia 2026 r.

Przedsiębiorca opodatkowany ryczałtem ustala podstawę wymiaru składki zdrowotnej jako odpowiedni procent (tj. 60%, 100% lub 180%) przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, w zależności od wysokości przychodu z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym (...), osiągniętego od początku roku kalendarzowego. W 2026 r. przedsiębiorcy opodatkowani ryczałtem ustalają podstawę wymiaru składki zdrowotnej w oparciu o wspomniane przeciętne miesięczne wynagrodzenie w IV kwartale 2025 r., które wyniosło 9.228,64 zł. Jeśli przychód przedsiębiorcy od początku roku kalendarzowego nie przekracza 60.000 zł, to podstawę wymiaru składki zdrowotnej za każdy miesiąc tego roku stanowi dla niego 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Natomiast gdy przychód liczony narastająco od początku danego roku przekroczy 60.000 zł, ale nie przekroczy 300.000 zł, wtedy podstawa ta za miesiąc, w którym nastąpi to przekroczenie, wynosi 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (przykład).

Po zakończeniu roku kalendarzowego ryczałtowiec powinien przeprowadzić roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne (za 2026 r. – w deklaracji ZUS DRA za kwiecień 2027 r.) i dopłacić ewentualną niedopłatę.

Dorota Wyderska

Przykład

Przedsiębiorca prowadzi firmę od stycznia 2026 r. opodatkowaną zryczałtowanym podatkiem dochodowym. Suma przychodów od stycznia do sierpnia 2026 r. z tej działalności wyniosła 58.105 zł. Zakładamy, że we wrześniu 2026 r. jego firmowy przychód przekroczy 60.000 zł, ale do końca grudnia 2026 r. suma przychodów nie będzie wyższa niż 300.000 zł.

Za miesiące od stycznia do sierpnia 2026 r. przedsiębiorca powinien naliczyć składkę zdrowotną (9%) od podstawy odpowiadającej 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale 2025 r., włącznie z wypłatami z zysku, czyli w kwocie 498,35 zł (9% z kwoty 5.537,18 zł). Za miesiące od września do grudnia 2026 r. powinien naliczać za siebie składkę zdrowotną (9%) od podstawy odpowiadającej 100% ww. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, czyli w kwocie 830,58 zł (9% z kwoty 9.228,64 zł).

Kasa fiskalna w przypadku usług mycia i czyszczenia aut

Planuję w ramach działalności nierejestrowej świadczyć usługi mycia, czyszczenia i kosmetyki samochodów oraz drobne usługi naprawcze związane z pojazdami na rzecz podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Czy w tej sytuacji muszę mieć kasę fiskalną od pierwszej sprzedaży?

Podatnicy dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych są obowiązani prowadzić ewidencję sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących. Tak stanowi art. 111 ust. 1 ustawy o VAT (Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.).

Powołany przepis określa generalną zasadę, z której wynika, że obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kasy rejestrującej dotyczy wszystkich podatników, którzy dokonują sprzedaży na rzecz określonych w nim odbiorców, tj. osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych. Podstawowym kryterium decydującym o obowiązku stosowania ewidencji za pomocą kas rejestrujących jest status nabywcy wykonywanych przez podatnika świadczeń. Jeżeli nabywcą danej usługi lub danego towaru jest podmiot inny niż wymieniony w art. 111 ust. 1 ustawy o VAT, to taka sprzedaż w ogóle nie jest objęta obowiązkiem ewidencjonowania jej przy użyciu kasy rejestrującej.

Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z dnia 7 kwietnia 2026 r., nr 0111-KDIB3-2.4012.15.2026.3.MN, wyjaśnił, że obowiązek ewidencjonowania sprzedaży przy zastosowaniu kasy rejestrującej nie występuje w przypadku sprzedaży na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, tj. firm, przedsiębiorstw, organizacji. W konsekwencji podatnik w zakresie świadczenia usług mycia, czyszczenia i kosmetyki samochodów oraz drobnych usług naprawczych związanych z pojazdami na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (firm) nie będzie miał obowiązku ewidencjonowania takiej sprzedaży przy użyciu kasy rejestrującej.

Należy wskazać, że od obowiązku ewidencjonowania sprzedaży przy zastosowaniu kas przewidziano pewne wyjątki. Zostały one określone w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz. U. z 2024 r. poz. 1902 ze zm.).

Na podstawie § 3 ust. 1 pkt 2 wspomnianego rozporządzenia zwalnia się z obowiązku prowadzenia ewidencji w danym roku podatkowym, niedłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2027 r., podatników rozpoczynających dostawę towarów lub świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli przewidywana przez niego wartość sprzedaży z tego tytułu nie przekroczy, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności w danym roku podatkowym, kwoty 20.000 zł.

Podatnik świadczący usługi na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych ma także możliwość korzystania ze zwolnienia przedmiotowego na podstawie § 2 omawianego rozporządzenia, tj. ze względu na rodzaj wykonywanych czynności lub sposób ich realizacji (np. uzyskiwania zapłaty na rachunek bankowy).

Przy czym zwolnień, o których mowa w § 2 i § 3 rozporządzenia, nie stosuje się przy świadczeniu m.in. usług:

– naprawy pojazdów silnikowych oraz motorowerów, w tym naprawy opon, ich zakładania, bieżnikowania i regenerowania,

– mycia, czyszczenia samochodów i podobnych usług (PKWiU 45.20.30.0).

Jeśli więc Czytelnik zamierza świadczyć usługi mycia, czyszczenia i kosmetyki samochodów oraz drobne usługi naprawcze związane z pojazdami, na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, będzie zobowiązany do ewidencjonowania tej sprzedaży przy użyciu kasy rejestrującej. Obowiązek stosowania kasy powstanie od pierwszej sprzedaży.

Analogicznie Dyrektor KIS uznał także w powołanej wcześniej interpretacji indywidualnej.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Zbiór interpretacji podatkowych dostępny w serwisie *interpretacje.gofin.pl*

Małgorzata Smolnik

Zapis w regulaminie wynagradzania a sposób ustalania podstawy wymiaru zasiłku

Nasi pracownicy, oprócz wynagrodzenia zasadniczego, otrzymują także premię uznaniową. W regulaminie wynagradzania zawarto zapis, iż nie przysługuje ona m.in. za okres należnego zasiłku macierzyńskiego. Ponadto wskazano wprost, iż premii tej nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru wynagrodzenia chorobowego oraz zasiłków i świadczenia rehabilitacyjnego należnych z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Jeden z pracowników wystąpił o udzielenie 2 tygodni urlopu ojcowskiego. Czy faktycznie w podstawie wymiaru należnego mu zasiłku macierzyńskiego nie powinniśmy uwzględnić wspomnianej premii uznaniowej?

W przedstawionym przypadku premia uznaniowa powinna być uwzględniona przy ustalaniu podstawy wymiaru należnego pracownikowi zasiłku macierzyńskiego. To, że zapis w regulaminie wynagradzania stanowi inaczej (tj. że premii tej nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru wynagrodzenia chorobowego oraz zasiłków i świadczenia rehabilitacyjnego należnych z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, a więc m.in. zasiłku macierzyńskiego), nie ma tu znaczenia. Jest on bowiem sprzeczny z (również zawartymi w tym regulaminie) zasadami wypłaty tej premii, a to one mają decydujące znaczenie dla celów ustalania podstawy wymiaru zasiłku.

Ustawodawca, określając sposób ustalania podstawy wymiaru zasiłków dla pracownika, z założenia w oparciu o wypłacone mu wynagrodzenie za okres 12 lub pełnych miesięcy kalendarzowych zatrudnienia poprzedzających powstanie niezdolności do pracy/prawa do zasiłku, wskazał odpowiednio w art. 3 pkt 3 i art. 41 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854), iż:

– przez wynagrodzenie należy rozumieć przychód pracownika stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe oraz ubezpieczenie chorobowe, jednak

– przy ustalaniu podstawy zasiłku nie uwzględnia się składników wynagrodzenia (mimo ich oskładkowania), do których pracownik zachowuje prawo w okresie pobierania tego zasiłku zgodnie z postanowieniami układów zbiorowych pracy lub przepisami o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego zasiłku.

Skoro, jak wskazano w pytaniu, zgodnie z regulaminem wynagradzania premia uznaniowa nie przysługuje za okres należnego zasiłku macierzyńskiego, powinna być uwzględniona w podstawie wymiaru tego świadczenia.

Należy podkreślić, iż o tym, czy dany (oskładkowany) składnik wynagrodzenia powinien stanowić podstawę wymiaru zasiłku, decyduje wprawdzie pracodawca, ale nie poprzez zawarcie stosownego zapisu w regulaminie, np. o nieuwzględnianiu premii uznaniowej w podstawie wymiaru wynagrodzenia chorobowego oraz świadczeń w ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, tylko poprzez określenie zasad wypłaty/zmniejszania tego składnika.

Bożena Dziuba

AUTOPROMOCJA

EMERYTURY, RENTY, ZASIŁKI (pytanie nr 1557269)

Niepracująca matka dziecka a prawo jego ojca do zasiłku opiekuńczego

Na nasz profil płatnika składek wpłynęło zaświadczenie lekarskie wystawione pracownikowi na okres 2 dni potwierdzające konieczność sprawowania opieki nad chorym 16-letnim synem. We wniosku o przyznanie zasiłku opiekuńczego (Z-15A) pracownik zaznaczył, że matka dziecka nie pracuje, ale nie ma domownika, który może zapewnić opiekę choremu dziecku (ponoć zakończyła zatrudnienie i zakładała swoją własną działalność, a w tych dwóch dniach była na jakimś szkoleniu). Czy w tej sytuacji, jako płatnik zasiłków, powinniśmy wypłacić pracownikowi zasiłek opiekuńczy?

Jeśli chodzi o warunek braku innego domownika, który mógłby zaopiekować się chorym dzieckiem, to w przedstawionym przypadku wydaje się on być spełniony, choć – moim zdaniem – najlepiej by było, aby pracownik uzupełnił swój wniosek o zasiłek opiekuńczy o wskazane w pytaniu informacje o przyczynie nieobecności matki dziecka we wnioskowanym okresie, wpisując je w pozycji „UWAGI" na druku Z-15A.

Uprawnienia do zasiłku z tytułu opieki nad chorym dzieckiem w wieku powyżej 14 lat uzależnione są jednak jeszcze od innych czynników, tj.:

– potwierdzenia faktu pozostawania pracownika z chorym 16-letnim synem, uznawanego za innego niż dziecko członka rodziny, we wspólnym gospodarstwie domowym w okresie sprawowania nad nim opieki oraz

– niewykorzystania jeszcze w 2026 r. limitu należnego świadczenia, wynoszącego w tym przypadku 14 dni w ciągu roku kalendarzowego oraz łącznie na opiekę nad dziećmi i innymi członkami rodziny 30 lub 60 dni w roku kalendarzowym, niezależnie od liczby osób uprawnionych do zasiłku opiekuńczego oraz bez względu na liczbę dzieci i innych członków rodziny wymagających opieki.

Wszystkie te okoliczności powinny wynikać ze złożonego przez pracownika wniosku o zasiłek opiekuńczy.

Mowa o tym odpowiednio w:

– art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2, art. 33 i art. 34 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854), zwanej ustawą zasiłkową oraz

– § 27 rozporządzenia MRPiPS w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (Dz. U. z 2026 r. poz. 890).

Warto dodać, iż:

– płatnik składek wypłacający zasiłki swoim ubezpieczonym oraz ZUS są uprawnieni do przeprowadzania kontroli ubezpieczonych co do prawidłowości wykorzystywania zwolnień od pracy zgodnie z ich celem, na zasadach określonych w art. 68a–68e ustawy zasiłkowej, co dotyczy także zasiłku opiekuńczego (patrz ramka),

– zarówno sam ubezpieczony, jak i płatnik składek mogą wystąpić do ZUS z wnioskiem o wydanie decyzji w sprawie ustalenia prawa do zasiłku (art. 63 ustawy zasiłkowej).

Kontrola prawidłowości wykorzystywania zwolnień od pracy zgodnie z ich celem

Kontrola ta polega na ustaleniu, czy osoba kontrolowana nie podejmuje działań określonych w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, tj., czy:
– nie wykonuje pracy zarobkowej lub
– nie podejmuje aktywności niezgodnej z celem tego zwolnienia,
a w przypadku zasiłku opiekuńczego – również na ustaleniu, czy poza ubezpieczonym nie ma innych członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, mogących zapewnić opiekę, chyba że dotyczy to sprawowania opieki nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat.

Bożena Dziuba

PRAWO PRACY (pytanie nr 1557100)

Nawiązanie stosunku pracy po kilku latach od rozwiązania poprzedniej umowy o pracę

Pracownik był zatrudniony w naszym zakładzie od 1 marca 2016 r. do 31 sierpnia 2018 r. na podstawie następujących bezpośrednio po sobie trzech umów na czas określony. Następnie od 1 września 2018 r. do 21 sierpnia 2019 r. był zatrudniony na czas nieokreślony. Umowa została rozwiązana na mocy porozumienia stron. W dniu 14 września 2026 r. osoba ta ponownie zostanie zatrudniona w naszym zakładzie na poprzednio zajmowanym stanowisku i będzie miała te same obowiązki. Na jaki okres możemy zawrzeć z nią umowę o pracę na czas określony? Czy może w tej sytuacji wymagana jest od razu umowa na czas nieokreślony?

W sytuacji przedstawionej w pytaniu pracodawca wykorzystał już limit ilościowy umów na czas określony możliwych do zawarcia z tym pracownikiem (zawarł z nim już 3 umowy tego rodzaju), dlatego obecnie może podpisać z nim tylko umowę bezterminową.

Okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy nie może przekraczać 33 miesięcy, a łączna ich liczba nie może przekraczać 3. Tak stanowi art. 25^1 § 1 Kodeksu pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.). Jeżeli okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony jest dłuższy niż 33 miesiące lub jeśli liczba zawartych umów jest większa niż 3, uważa się, że pracownik, odpowiednio od dnia następującego po upływie 33 miesięcy lub od dnia zawarcia czwartej umowy o pracę na czas określony, jest zatrudniony na podstawie umowy na czas nieokreślony. Wystarczy przekroczenie jednego ze wskazanych limitów.

Należy dodać, że uzgodnienie między stronami w trakcie trwania umowy o pracę na czas określony dłuższego okresu wykonywania pracy na podstawie tej umowy uważa się za zawarcie, od dnia następującego po dniu, w którym miało nastąpić jej rozwiązanie, nowej umowy o pracę na czas określony (art. 25^1 § 2 K.p.). W przepisie tym jest mowa o podpisaniu aneksu przedłużającego okres obowiązywania umowy na czas określony, który faktycznie jest porozumieniem stron o zmianie umowy. Zawarcie takiego porozumienia jest traktowane tak, jak zawarcie nowej umowy na czas określony.

Do limitu „33/3" wlicza się wszystkie umowy na czas określony zawarte począwszy od 22 lutego 2016 r. bez względu na przerwy między umowami. Natomiast dla potrzeb ustalenia limitu ilościowego uwzględnia się także, w określony sposób, umowy na czas określony, które trwały w dniu 22 lutego 2016 r.

Ustawodawca wskazał jednak przypadki, w których nie stosuje się do niektórych umów na czas określony limitów „33/3", tj. do umów zawartych w celu:

– zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy,

– wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym,

– wykonywania pracy przez okres kadencji,

– w przypadku gdy pracodawca wskaże obiektywne przyczyny leżące po jego stronie,

jeżeli ich zawarcie w danym przypadku służy zaspokojeniu rzeczywistego okresowego zapotrzebowania i jest niezbędne w tym zakresie w świetle wszystkich okoliczności zawarcia umowy (art. 25^1 § 4 K.p.).

Przykład

Przyjmujemy stan faktyczny przedstawiony w pytaniu. Pracodawca zatrudniał pracownika od 1 marca 2016 r., co powoduje, że umowy na czas określony zawarte od tej daty podlegają wliczeniu do limitu umów terminowych. Przypadają bowiem po wejściu w życie przepisów (22 marca 2016 r.) określających te limity.

Pracownik był zatrudniony od 1 marca 2016 r. do 31 sierpnia 2018 r. na podstawie następujących bezpośrednio po sobie trzech umów na czas określony, a od 1 września 2018 r. do 21 sierpnia 2019 r. był zatrudniony na czas nieokreślony. Nawiązując z pracownikiem stosunek pracy 14 września 2026 r., pracodawca może zawrzeć tylko umowę na czas nieokreślony, bowiem zawarł z nim już 3 umowy na czas określony, czyli wykorzystał już cały limit ilościowy takich umów.

Ewa Madejek-Nowakowska

WSKAZÓWKI DLA PRZEDSIĘBIORCY (pytania nr 1557246 i nr 1557339)

Dofinansowanie wynagrodzenia pracownika 50+

Planujemy zatrudnić osobę bezrobotną zarejestrowaną w urzędzie pracy w wieku powyżej 50 lat. Chcielibyśmy skorzystać z dofinansowania z urzędu pracy. Na jakich zasadach jest ono udzielane? Na jaki okres należy zatrudnić taką osobę?

Pracodawcy oraz przedsiębiorcy mają możliwość uzyskania wsparcia w postaci dofinansowania wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia bezrobotnego, który ukończył 50. rok życia. Zasady udzielania pomocy zostały uregulowane w art. 141 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620 ze zm.). Starosta może, na podstawie zawartej umowy, przyznać pracodawcy lub przedsiębiorcy dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego:

1) bezrobotnego, który ukończył 50. rok życia, a nie ukończył 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny,

2) poszukującego pracy, który ukończył 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny

– o ile nie był on zatrudniony lub nie wykonywał innej pracy zarobkowej u tego pracodawcy, bezpośrednio przed zarejestrowaniem jako bezrobotny albo poszukujący pracy.

Dofinansowanie wynagrodzenia przysługuje przez okres:

1) 12 miesięcy – w przypadku zatrudnienia osoby, o której mowa w pkt 1,

2) 1 miesiąca – w przypadku zatrudnienia osoby, o której mowa w pkt 2.

Miesięczne dofinansowanie z tytułu zatrudnienia poszukujących pracy, o których mowa w pkt 2, może być przyznane wielokrotnie.

Pracodawca lub przedsiębiorca jest zobowiązany do utrzymania w zatrudnieniu:

1) bezrobotnego, który ukończył 50. rok życia, a nie ukończył 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny przez okres kolejnych 6 miesięcy,

2) poszukującego pracy, który ukończył 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny przez okres kolejnego miesiąca.

Umowa o zatrudnienie skierowanego poszukującego pracy, który ukończył 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny jest zawierana na okres do 12 miesięcy, przy czym dofinansowanie przysługuje co drugi miesiąc.

W razie nieutrzymania w zatrudnieniu bezrobotnego pracodawca lub przedsiębiorca musi zwrócić wszystkie otrzymane środki wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od całości kwoty otrzymanych środków od dnia otrzymania pierwszego dofinansowania wynagrodzenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty. W przypadku nieutrzymania w zatrudnieniu poszukującego pracy, pracodawca lub przedsiębiorca zwraca otrzymane środki za ostatni miesiąc przysługiwania dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od kwoty otrzymanych środków, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty. Natomiast w razie utrzymania zatrudnienia skierowanego bezrobotnego albo poszukującego pracy przez okres przysługiwania dofinansowania wynagrodzenia oraz przez co najmniej połowę okresu porefundacyjnego, pracodawca lub przedsiębiorca zwraca tylko 50% łącznej kwoty do zwrotu, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty.

Kinga Romas

Zapisanie pracownika do PPK na jego wniosek po uprzedniej rezygnacji

Pracownik w momencie zatrudnienia w naszej firmie zrezygnował z uczestnictwa w PPK. Teraz złożył wniosek o zapisanie do programu. W firmie dokonujemy zapisu w ostatecznym terminie wynikającym z przepisów. Czy w tym przypadku znajduje on zastosowanie?

NIE. Termin, na który powołują się Czytelnicy, wynika z art. 16 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 192 ze zm.). Stanowi on, że podmiot zatrudniający zawiera umowę o prowadzenie PPK w imieniu i na rzecz osoby zatrudnionej niewcześniej niż po upływie 14 dni zatrudnienia i niepóźniej niż do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin 3 miesięcy zatrudnienia, chyba że osoba zatrudniona zadeklaruje przed upływem tego terminu niedokonywanie wpłat do PPK, na podstawie deklaracji, złożonej w formie pisemnej podmiotowi zatrudniającemu, albo przestanie być w stosunku do tego podmiotu zatrudniającego osobą zatrudnioną.

Przepis ten nie znajduje zastosowania w rozpatrywanej sytuacji. W tym przypadku wniosek o dokonywanie wpłat do Pracowniczych Planów Kapitałowych (dla osób, które złożyły deklarację o rezygnacji z dokonywania wpłat do PPK) obowiązuje od chwili jego złożenia. Oznacza to, że pracodawca musi naliczać i pobierać wpłaty do PPK za tego uczestnika począwszy od pierwszego wynagrodzenia wypłaconego tej osobie po złożeniu wniosku, a następnie przekazywać je do instytucji finansowej.

Skoro pracownik, który złożył wniosek, wcześniej zadeklarował rezygnację z dokonywania wpłat do PPK (jeszcze przed zawarciem w jego imieniu umowy o prowadzenie PPK), to obowiązek naliczenia wpłat do PPK będzie poprzedzony obowiązkiem zawarcia w imieniu i na rzecz tej osoby umowy o prowadzenie PPK. Umowa powinna zostać zawarta przez pracodawcę niezwłocznie – tak, aby już od pierwszego wynagrodzenia wypłaconego uczestnikowi po złożeniu wniosku, naliczyć i pobrać wpłaty do PPK, a następnie przekazać je do instytucji finansowej.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Kalkulator obliczania wysokości wpłat do PPK dostępny w serwisie *kalkulatory.gofin.pl*

K.R.

NIERUCHOMOŚCI

Głosowanie metodą „jeden właściciel – jeden głos” we wspólnocie mieszkaniowej

Jestem właścicielem lokalu mieszkalnego, członkiem dużej wspólnoty mieszkaniowej. Dowiedziałem się, że w mojej wspólnocie podejmuje się uchwały nie tyle większością głosów liczoną stosownie do udziału we współwłasności, ale korzystając z metody „jeden właściciel – jeden głos”. Czy taki sposób głosowania jest legalny?

TAK, po spełnieniu określonych warunków. Regułą jest, że uchwały zapadają większością głosów właścicieli lokali, liczoną według wielkości udziałów. Od wspomnianej reguły przewiduje się odstępstwo. W umowie lub w uchwale podjętej zgodnie ze wspomnianą zasadą (tj. według większości liczonej stosownie do wielkości udziałów) można postanowić, że w określonej sprawie na każdego właściciela przypada jeden głos. Dla ułatwienia praktycznego zastosowania omawianej metody głosowania przez tzw. właścicieli mniejszościowych wprowadzono drugą grupę przesłanek umożliwiających odstępstwo od ww. reguły. W myśl przepisów, gdy suma udziałów w nieruchomości wspólnej nie jest równa jeden bądź gdy większość udziałów należy do jednego właściciela lokalu, głosowanie według zasady, że na każdego właściciela przypada jeden głos, może być zainicjowane na żądanie właścicieli, których udziały we współwłasności nieruchomości wspólnej wynoszą co najmniej 1/5. Reguluje to art. 23 ust. 2a ustawy o własności lokali (Dz. U. z 2026 r. poz. 232).

Co ważne, odstępstwo od „udziałowego” sposobu głosowania i to „na każde żądanie” właścicieli oznacza konieczność bliższego określenia materii, w której mogłoby nastąpić głosowanie w sposób przyjęty w art. 23 ust. 2a ustawy. Określenie takie powinno znaleźć się w treści żądania skierowanego do zarządu wspólnoty. Takie żądanie właścicieli należy traktować jako oświadczenia woli, w rezultacie będą miały do niego zastosowanie odpowiednie reguły interpretacji oświadczeń woli przewidziane w art. 65 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 795).

W orzecznictwie ukształtował się pogląd, zgodnie z którym sposób głosowania według zasady, że na każdego właściciela przypada jeden głos, oznacza, iż większość głosów obliczana jest według liczby właścicieli, którzy oddali głos za uchwałą niezależnie od tego, ile lokali w nieruchomości – wyodrębnionych lub nie – stanowi ich własność (por. wyrok SN z dnia 26 kwietnia 2006 r., sygn. akt II CSK 47/06). Zatem nie chodzi o jeden głos na każdy lokal (przysługujący właścicielowi), ale jeden głos w każdym przypadku, bez względu na liczbę posiadanych lokali. W sytuacji gdy lokal jest przedmiotem współwłasności w częściach ułamkowych, współwłaściciele – celem oddania głosu przypadającego na ich lokal w głosowaniu prowadzonym według zasady, że na każdego właściciela przypada jeden głos – zobowiązani są ustanowić w formie pisemnej pełnomocnika. Ustanowienia pełnomocnika współwłaściciele lokalu dokonują większością głosów liczoną według wielkości udziałów we współwłasności lokalu.

Dawid Szwarc

NIERUCHOMOŚCI

Obowiązek podłączenia budynku do kanalizacji gminnej

Stałem się niedawno właścicielem nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym. Ścieki z tego budynku odprowadzane są do przydomowego zbiornika bezodpływowego. Wszystkie inwestycje na działce zostały zrealizowanego zgodnie z prawem, nie stanowią samowoli budowlanej. Dowiedziałem się, że gmina nakazuje mieszkańcom podłączenie budynków do gminnej sieci kanalizacyjnej. W moim przypadku wiąże się to z bardzo dużymi kosztami. Czy właściciele nieruchomości mogą nie zastosować się do otrzymanego od gminy żądania?

Zależy to od okoliczności sprawy. Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie gminy, wykonując w szczególności czynności określone w art. 5 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733 ze zm.). Jeden z obowiązków wymienionych w powołanym przepisie odnosi się do problemu poruszonego w pytaniu. Na wspomniane podmioty nakłada się obowiązek przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych (art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Z pytania wynika, że nieruchomość Czytelnika jest wyposażona w zbiornik bezodpływowy (tzw. szambo). Często wybudowanie szamba w związku z budową np. domu jednorodzinnego jest koniecznością, bowiem nie ma innego sposobu na odprowadzanie ścieków z uwagi na brak sieci kanalizacyjnej. Nie oznacza to jednak, że w przyszłości, po zrealizowaniu inwestycji przez gminę (miasto) i stworzeniu warunków do podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej właściciel posesji ma wybór – czy pozostaje przy zbiorniku odpływowym, czy decyduje się przyłączyć do sieci kanalizacyjnej. W takim przypadku ma bezwzględny obowiązek podłączenia nieruchomości do istniejącej kanalizacji. Jedynie w przypadku, gdy nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych, wspomniany obowiązek nie jest aktualny. Co istotne, przydomowa oczyszczalnia ścieków zwalnia z przedmiotowego obowiązku, jeżeli powstała przed zrealizowaniem sieci kanalizacyjnej (por. wyrok NSA z dnia 2 czerwca 2026 r., sygn. akt III OSK 2492/23). Natomiast takiego wyłączenia przepisy nie przewidują w odniesieniu do zbiornika bezodpływowego.

Co istotne, w orzecznictwie podkreśla się, że względy ekonomiczne i wysokość kosztów wykonania przyłącza – np. z uwagi na jego długość, wynikającą z powierzchni nieruchomości i usytuowania budynku i miejsca wpięcia w znacznej odległości od sieci doprowadzonej jedynie do granicy nieruchomości – nie stanowią okoliczności, które mogłyby podważyć ten obowiązek (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 28 maja 2025 r., sygn. akt II SA/Po 85/25).

D.S.

RODZINA

Prawny obowiązek pomocy rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa

Wychowaliśmy z żoną czworo dzieci. Dwoje z nich jeszcze mieszka z nami. Nasza sytuacja finansowa jest trudna. Czy dzieci mają prawny czy jedynie moralny obowiązek pomagania rodzicom w prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego, w tym m.in. pokrywania części kosztów życia, jeśli są pełnoletnie i niezależne finansowo?

Obowiązek pomocy rodzicom ma charakter nie tylko moralny, ale również prawny, przy czym zakres tego obowiązku zależy m.in. od wieku dzieci. Dziecko, które pozostaje na utrzymaniu rodziców i mieszka u nich, jest zobowiązane pomagać im we wspólnym gospodarstwie. Stanowi o tym art. 91 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2026 r. poz. 236). Powyższa pomoc ma charakter nieodpłatny i obejmuje swoim zakresem różnego rodzaju czynności, np. sprzątanie mieszkania, pomoc przy zakupach czy przygotowywaniu posiłków bądź przy innego rodzaju pracach domowych. Z kolei dziecko, które ma dochody z własnej pracy, powinno przyczyniać się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny, jeżeli mieszka u rodziców (art. 91 § 1 K.r.o.). Gdy mowa o dochodach z pracy dzieci, należy uznać, że chodzi o dochody faktycznie uzyskiwane, bez względu na podstawę prawną świadczenia pracy (np. umowa o pracę, umowa zlecenia, działalność gospodarcza itp.). Pamiętać należy, że ww. przepis nie przerzuca na dziecko obowiązku ponoszenia całkowitego ciężaru utrzymywania rodziny, dziecko ma jedynie obowiązek „przyczyniać się” do pokrywania wspomnianych kosztów.

Wspólnym mianownikiem dla obu wymienionych obowiązków jest mieszkanie u rodziców, przy czym bez znaczenia jest, czy dziecko zostało w lokalu zameldowane czy wspomnianego obowiązku meldunkowego nie dopełniono. Chodzi tu zatem o faktyczne trwałe zamieszkanie, a nie takie, które ma jedynie charakter krótkotrwały.

D.S.

SPADKI

Notarialny Rejestr Testamentów

Chcę spisać swój pierwszy testament własnoręczny. Zależy mi na tym, aby moja ostatnia wola została przez spadkobierców w całości wykonana. Zalecono mi, aby po sporządzeniu testamentu ujawnić go u notariusza w specjalnym rejestrze. O jaki dokładnie rejestr chodzi? Ile wynosi opłata za ujawnienie testamentu we wspomnianym rejestrze?

Pytanie dotyczy Notarialnego Rejestru Testamentów (tzw. NORT). Działający od 5 października 2011 r. NORT pozwala potwierdzić istnienie i łatwiej dotrzeć do poszukiwanego dokumentu. Rejestr ten został utworzony na mocy uchwały Krajowej Rady Notarialnej z dnia 4 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia rejestru testamentów i zasad jego funkcjonowania (nr VII/46/2011). Przedmiotem zarejestrowania w NORT może być testament sporządzony w formie aktu notarialnego (testament notarialny) oraz testament własnoręczny, jeżeli jest przechowywany przez notariusza. Notariusz rejestruje testament wyłącznie na wniosek testatora. Przedmiotowy wniosek może zostać złożony:

– bezpośrednio w testamencie notarialnym,

– w protokole przyjęcia testamentu własnoręcznego na przechowanie albo

– w oddzielnym protokole, jeśli przedmiotem rejestracji jest testament notarialny dotychczas niezarejestrowany lub testament własnoręczny przechowywany już przez notariusza, który ma go zarejestrować.

Po sporządzeniu testamentu notarialnego lub protokołu, o którym mowa powyżej, jeżeli testator złożył wniosek o zarejestrowanie sporządzonego lub zdeponowanego testamentu, notariusz niezwłocznie rejestruje testament w NORT za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wpis w NORT pozostaje zasadniczo niejawny za życia testatora. Informacje o zarejestrowanych w NORT testamentach określonego spadkodawcy lub o braku takich testamentów można otrzymać wyłącznie za pośrednictwem notariusza. O udzielenie tych informacji może wystąpić każdy, kto przedstawi notariuszowi odpis aktu zgonu lub inny dokument, z którego wynika, że spadkodawca nie żyje. Informacje dotyczące własnych testamentów może w każdym czasie otrzymać oczywiście testator. Wniosek o udzielenie informacji z NORT powinien być sporządzony na piśmie i zawierać dane wystarczające do identyfikacji testatora.

Co ważne, NORT zawiera informacje o zarejestrowanych testamentach, natomiast nie zawiera treści testamentów.

Ujawnienie testamentu w Notarialnym Rejestrze Testamentów jest bezpłatne.

Wpis testamentu w NORT wykreśla się na każdy wniosek testatora, a także z urzędu, w przypadku zwrócenia przechowywanego testamentu testatorowi.

D.S.

PRAWO KARNE

Prawo do widzenia z osobą odbywającą karę pozbawienia wolności

Mój syn odbywa karę pozbawienia wolności. Jestem jedyną bliską mu osobą. Chciałabym go co jakiś czas odwiedzać. Podobno prawo do odwiedzin skazanego jest mocno ograniczone. Jak często osoba bliska może odwiedzać skazanego? Ile może trwać jedno widzenie?

Odpowiedź na postawione pytania zależy przede wszystkim od rodzaju zakładu karnego, w którym skazany odbywa karę.

Skazanemu na karę pozbawienia wolności należy umożliwiać utrzymywanie więzi przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi przez m.in. widzenia, korespondencję, rozmowy telefoniczne, paczki i przekazy pieniężne, a w uzasadnionych wypadkach, za zgodą dyrektora zakładu karnego, również przez inne środki łączności. Zakres i sposób kontaktów, o których mowa powyżej, w szczególności nadzór nad widzeniami, cenzura korespondencji, kontrolowanie rozmów w trakcie widzeń, rozmów telefonicznych i rozmów prowadzonych za pomocą innych środków łączności, są uzależnione od rodzaju i typu zakładu karnego, w którym skazany odbywa karę, a także od wymogów indywidualnego oddziaływania (z wyjątkiem prawa do otrzymywania paczek).

Widzenie trwa 60 minut. W tym samym dniu skazanemu udziela się tylko jednego widzenia. W zakładzie karnym typu zamkniętego skazani mogą korzystać z dwóch widzeń w miesiącu, a za zgodą dyrektora zakładu karnego wykorzystać je jednorazowo. Z kolei w zakładzie karnym typu półotwartego skazany ma możliwość skorzystać z trzech widzeń w miesiącu, które i w tym przypadku, za zgodą dyrektora zakładu karnego, mogą być połączone. Przewiduje to art. 105a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego (Dz. U. z 2025 r. poz. 911 ze zm.). Widzenia odbywają się pod nadzorem funkcjonariusza, w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku. W widzeniu mogą uczestniczyć niewięcej niż dwie osoby pełnoletnie, chyba że dyrektor zakładu karnego, w uzasadnionych wypadkach, wyrazi zgodę na udział większej liczby osób. Liczba osób małoletnich nie podlega ograniczeniu. Osoby małoletnie mogą korzystać z widzeń tylko pod opieką osób pełnoletnich. Szczegółowe warunki i zasady odbywania widzeń dyrektor zakładu karnego podaje do wiadomości, w formie ogłoszenia, w miejscu dostępnym dla odwiedzających. Warto pamiętać, że widzenie z osobą niebędącą członkiem rodziny lub inną osobą bliską skazany może otrzymać za zezwoleniem dyrektora zakładu karnego.

Co ważne, ograniczenia, o których mowa powyżej (tj. określone w § 1, § 2 oraz § 5 powołanego przepisu), nie dotyczą m.in. obrońcy, pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym skazanego.

D.S.

Komunikaty i wyjaśnienia

Procedura wpisania na listę dostawców wysokiego ryzyka

Dostawcą wysokiego ryzyka jest dostawca, którego określone produkty, usługi lub procesy ICT (po przeprowadzeniu ustawowej procedury) mogą zostać uznane za stwarzające ryzyko dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego.

Ministerstwo Cyfryzacji na stronie www.gov.pl/web/cyfryzacja opisuje, jak wygląda procedura postępowania w sprawie uznania dostawcy sprzętu lub oprogramowania za dostawcę wysokiego ryzyka.

Resort informuje, że: „Obecnie w Polsce nie ma listy dostawców wysokiego ryzyka (HRV) – do tej pory nie wszczęto żadnego postępowania ani nie wydano decyzji o uznaniu jakiegokolwiek dostawcy za HRV. (…) Brak listy (…) nie zwalnia podmiotów z obowiązku oceny ryzyka przy zakupie produktów, usług i procesów ICT. Warto weryfikować, czy pochodzą one od zaufanych dostawców i spełniają wymagania bezpieczeństwa. (…) Ustawa o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (KSC) przewiduje (…) możliwość uznania dostawcy za dostawcę wysokiego ryzyka. Mechanizm ten ma chronić bezpieczeństwo państwa i ograniczać wykorzystywanie produktów, usług oraz procesów ICT, które mogą stanowić zagrożenie dla podmiotów objętych ustawą. (…) Uznanie za dostawcę wysokiego ryzyka następuje wyłącznie w drodze postępowania administracyjnego prowadzonego przez Ministra Cyfryzacji. Po wszczęciu postępowania minister zawiadamia o tym dostawcę oraz publikuje informację w Biuletynie Informacji Publicznej. Przed wydaniem decyzji zasięga opinii Kolegium do Spraw Cyberbezpieczeństwa (…). W ciągu 14 dni od opublikowania zawiadomienia organizacje społeczne mogą przedstawić swoje stanowisko. Na tej podstawie minister przygotowuje raport, który publikuje na swojej stronie BIP przed wydaniem decyzji. (…) Decyzja o uznaniu dostawcy za (dostawcę – przyp. red.) wysokiego ryzyka nie oznacza wykluczenia firmy z rynku. Obejmuje wyłącznie wskazane w decyzji typy produktów, rodzaje usług ICT lub konkretne procesy ICT. Co do zasady, nie dotyczy całej działalności danego dostawcy. (…) Po jej wydaniu podmioty objęte ustawą o KSC nie mogą wprowadzać do użytkowania wskazanych produktów, usług lub procesów ICT. Muszą również wycofać je z użytkowania w terminie do siedmiu lat od dnia ogłoszenia decyzji. W przypadku określonych przedsiębiorców komunikacji elektronicznej termin ten wynosi cztery lata. (…)

Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej »Monitor Polski«, publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Cyfryzacji oraz udostępniana na stronie internetowej ministerstwa. (…)”.

W ocenie dostawcy pomocne mogą być rekomendacje Pełnomocnika Rządu do Spraw Cyberbezpieczeństwa, pozwalające wskazać podatności, zagrożenia lub rozwiązania technologiczne, których stosowanie może negatywnie wpływać na poziom bezpieczeństwa. Można się z nimi zapoznać na stronie Ministerstwa Cyfryzacji albo pod adresem https://dane.gov.pl/pl/dataset/20102,rekomendacje-pelnomocnika-rzadu-ds-cyberbezpieczenstwa.

Wrześniowy nabór wniosków o wsparcie przetwórstwa produktów rolnych

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, które prowadzą w Polsce działalność gospodarczą w zakresie przetwarzania produktów rolnych i wytwarzają w tym procesie produkty rolne (z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury), mogą do 30 września 2026 r. składać wnioski o pomoc na inwestycje w tym zakresie związane m.in. z pracami budowlanymi, infrastrukturą techniczną, wdrażaniem innowacyjnych technologii i rozwiązań cyfrowych, zakupem licencji oraz systemów zarządzania jakością. Wnioski przyjmowane są wyłącznie drogą elektroniczną, poprzez Platformę Usług Elektronicznych ARiMR (PUE), a złożone w innej formie pozostawione będą bez rozpoznania.

Jak informuje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na stronie www.gov.pl/web/rolnictwo: „(…) Wnioski w ramach interwencji I.10.7.1 »Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) – poza gospodarstwem« będzie przyjmować Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. (…)

Pomoc obejmuje dwa obszary:

– obszar A – przetwórstwo lub wprowadzanie do obrotu produktów rolnych; refundacja wynosi do 50% kosztów kwalifikowalnych, a w przypadku grup producentów rolnych, organizacji producentów i spółdzielni do 60%,

– obszar B – przetwórstwo lub wprowadzanie do obrotu ekologicznych produktów rolnych; refundacja wynosi do 60% kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc dla jednego beneficjenta może wynieść od 100 tys. zł do 10 mln zł. (…) Wsparcie obejmuje refundację kosztów robót budowlano-montażowych, zakupu nowych maszyn i urządzeń, ochrony środowiska, zakupu oprogramowania oraz aparatury pomiarowej i kontrolnej. (…)

Szczegółowe zasady naboru, dokumenty oraz informacje dotyczące ubiegania się o pomoc są dostępne na stronie ARiMR www.gov.pl/web/arimr. (…)”.

Zadbaj o swoje dane z aplikacją mObywatel

Ministerstwo Cyfryzacji na stronie www.gov.pl/web/cyfryzacja przypomina, że istnieją proste sposoby, aby ochronić swoje dane osobowe, w sytuacji gdy pojawiają się informacje o ich nieuprawnionym ujawnieniu. Warto wówczas skorzystać z narzędzi pomagających zwiększyć bezpieczeństwo, w tym z aplikacji mObywatel, w której w szybki sposób można zastrzec numer PESEL lub cofnąć zastrzeżenie, sprawdzić historię jego użycia oraz korzystać z usług wspierających ochronę przed wyłudzeniami. Zastrzeżenie numeru PESEL to bezpłatna usługa publiczna, która chroni przed skutkami kradzieży tożsamości i spłaty zobowiązań finansowych nabytych przez oszustów na wykradzione dane. Można z niej skorzystać zarówno online, jak i stacjonarnie, w dowolnym urzędzie miasta i gminy. Aby to zrobić w aplikacji mObywatel, wystarczy się do niej zalogować, na dole ekranu nacisnąć „Usługi” oraz wybrać usługę „Zastrzeż PESEL” i potwierdzić ten wybór.

„(…) Ministerstwo Cyfryzacji zaleca, aby domyślnie PESEL był zastrzeżony i tylko tymczasowo cofać zastrzeżenie w sytuacjach, w których chce się na przykład otworzyć konto w banku, wziąć kredyt czy kupić coś na raty (kredyt konsumencki). Cofanie zastrzeżenia jest tak samo łatwo dostępne, jak zastrzeganie i zajmuje tylko chwilę. (…) W usłudze Bezpiecznie w sieci można włączyć powiadomienia push o aktualnych cyberzagrożeniach. Dzięki temu będziemy otrzymywać informacje o bieżących działaniach cyberprzestępców. To poprawi świadomość dotyczącą zagrożeń w sieci i wzmocni naszą czujność, która jest szczególnie ważna w przypadku wycieku danych. Usługa działa też w drugą stronę, czyli pozwala zgłaszać incydenty związane z zagrożeniem bezpieczeństwa w sieci (np. podejrzane strony internetowe). (…) Po wycieku danych warto uważnie monitorować między innymi swoje konta bankowe, karty płatnicze czy nadchodzącą korespondencję, aby wykryć ewentualne podejrzane aktywności i nieautoryzowane transakcje. Gdyby doszło do kradzieży tożsamości, należy unieważnić swój dowód osobisty poprzez zgłoszenie nieuprawnionego wykorzystania danych. (…) Warto pamiętać także o tym, aby kradzież tożsamości zgłosić Policji. (…)”.

GAZETA PODATKOWA

Redakcja
Owocowa 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski
tel. 95 720 85 40
e-mail: redakcja@gazetapodatkowa.pl
gazetapodatkowa.pl

Redaktor Naczelna Magdalena Staszek
Z-ca Redaktor Naczelnej Monika Kuźbińska
Biuro Obsługi Klienta tel. 95 720 85 40
Biuro Reklamy tel. 95 720 85 50

Wydawca
Wydawnictwo Podatkowe GOFIN sp. z o.o.
Owocowa 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski
gofin.pl
Prezes Zarządu Czesław Sławski
Dyrektor Naczelna Agnieszka Zając
Druk Polska Press Sp. z o.o.

Zamówienia na prenumeratę
Zamówienia przyjmują placówki pocztowe na terenie całego kraju oraz prywatni kolporterzy w tym Kolporter sp. z o.o., Garmond Press SA.
Szczegółowe informacje na stronie sklep.gofin.pl w zakładce: Gazeta Podatkowa » **Zamówienia u kolportera**.
NAKŁAD KONTROLOWANY

Prenumerata bezpośrednio u Wydawcy
sklep.gofin.pl, tel. 95 720 85 40

Wpłata na prenumeratę
Wydawnictwo Podatkowe GOFIN Gorzów Wlkp.
nr konta: 14 1030 1133 0000 0000 3533 0000

KRONIKA LEGISLACYJNA

Dziennik Ustaw z 7 sierpnia 2026 r.

Pozycja 1072

Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 lipca 2026 r. w sprawie wykazu państw, których obywatele posiadający zezwolenie na pracę nie są uprawnieni do wykonywania pracy w czasie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach ruchu bezwizowego, które weszło w życie z dniem 22 sierpnia 2026 r.

W rozporządzeniu przyjęto, że do wykonywania pracy na podstawie zezwolenia na pracę w czasie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach ruchu bezwizowego nie są uprawnieni obywatele: Boliwariańskiej Republiki Wenezueli, Gruzji, Republiki Kolumbii. Obywatele tych państw, posiadający zezwolenie na pracę, którzy w czasie pobytu na terytorium Polski w ramach ruchu bezwizowego rozpoczęli pracę przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, mogą ją kontynuować na dotychczasowych zasadach do dnia upływu okresu pobytu w ramach ruchu bezwizowego.

Więcej w GP nr 70 z br., str. 1.

Dziennik Ustaw z 10 sierpnia 2026 r.

Pozycja 1073

Ustawa z dnia 17 lipca 2026 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz ustawy – Prawo o ruchu drogowym, która wejdzie w życie z dniem 11 maja 2027 r.

Ustawa wprowadza uznanie wygasłego zastawu rejestrowego za wykreślony po upływie dwudziestu lat od chwili wpisu, chyba że strony postanowią o utrzymaniu zastawu na czas dalszy, niedłuższy niż dziesięć lat, i do rejestru zostanie złożona zmiana umowy zastawniczej. Tym samym eliminuje obowiązek wydawania przez sąd postanowienia o wykreśleniu rejestru i zawiadamiania stron o dokonanej czynności. Nie będzie również konieczny sam wpis w rejestrze zastawów.

Pozycja 1078

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminu dla osób ubiegających się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz opłaty egzaminacyjnej, które weszło w życie z dniem 25 sierpnia 2026 r.

Rozporządzenie wprowadziło zmiany w zakresie sposobu rozwiązywania zadania problemowego, które jest jednym z elementów egzaminu na doradcę restrukturyzacyjnego, dając osobie zdającej taki egzamin możliwość wyboru formy rozwiązania tego zadania – odręcznie lub przy użyciu własnego sprzętu komputerowego.

Dziennik Ustaw z 13 sierpnia 2026 r.

Pozycja 1092

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2026 r. w sprawie określenia miesiąca wypłaty kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2026 r.

W 2026 r. kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów wypłacane jest w miesiącu wrześniu.

Więcej na str. 9.

Monitor Polski z 11 sierpnia 2026 r.

Pozycja 779

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 sierpnia 2026 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2026 r., które wyniosło 9.233,13 zł

Obwieszczenia Ministra Finansów i Gospodarki:

Pozycja 781

– z dnia 6 sierpnia 2026 r. w sprawie wysokości kwoty wymienionej w art. 41 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa na rok 2027

Minimalna wartość rzeczy ruchomych oraz zbywalnych praw majątkowych dłużnika podatkowego, na których może być ustanowiony zastaw skarbowy na rok 2027 wyniesie 19.500 zł.

Pozycja 784

– z dnia 7 sierpnia 2026 r. w sprawie wysokości kwoty wymienionej w art. 262 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa na rok 2027

Kara porządkowa, nakładana na osoby utrudniające prowadzenie czynności sprawdzających, postępowania podatkowego, kontroli podatkowej lub celno-skarbowej, na rok 2027 wyniesie 3.900 zł.

Więcej w GP nr 70 z br., str. 2.

Więcej przepisów znajdziesz na: przepisy.gofin.pl

WESZŁY W ŻYCIE PRZEPISY

1 września 2026 r.

Zakaz korzystania z telefonów w szkołach podstawowych

– ustawa z dnia 3 lipca 2026 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe (Dz. U. poz. 1036)

Ustawa wprowadziła m.in. zakaz korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń umożliwiających komunikację lub rejestrowanie obrazu i dźwięku przez uczniów szkół podstawowych podczas pobytu na terenie szkoły oraz w trakcie zajęć organizowanych poza jej terenem. Ustawa przewiduje jednocześnie pewne wyjątki.

Więcej w GP nr 70 z br., str. 2.